

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน” เป็นการวิเคราะห์ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น เทปเพลง ซีดีเพลง เอกสาร วรรณกรรม วิทยานิพนธ์และบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์กับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาในบทข้างต้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีการเล่าเรื่อง และกรอบแนวคิดและทฤษฎีสัญญาวิทยาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ สำหรับบทเพลงลูกทุ่งที่ได้คัดเลือกมาเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ได้คัดเลือกจากศิลปินเพลงลูกทุ่งสองคน เป็นศิลปินชายหนึ่งคนคือ ไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินหญิงหนึ่งคนคือ ต่าย อรทัย การนำเสนอผลการวิเคราะห์ของศิลปินแต่ละคนจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์กระบวนการสร้างศิลปินเพลงลูกทุ่งผ่านระบบสัญญาะเป็นการวิเคราะห์ภูมิหลัง ความเป็นมา กระบวนการสร้างบุคคลให้เป็นศิลปินเพลงลูกทุ่ง โดยอาศัยการสื่อความหมายผ่านระบบสัญญาะแบบต่าง ๆ
2. การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีการเล่าเรื่อง เป็นการวิเคราะห์การแต่งเพลง และบทเพลง ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นเรื่อง และโครงเรื่อง
3. การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีสัญญาวิทยา โดยวิเคราะห์ทั้งการสื่อความหมายโดยตรง (Denotation) และการสื่อความหมายโดยนัย (Connotation) วิเคราะห์การใช้สัญญาะ (Sign) ต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อความหมาย รวมทั้งวิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ต่างๆ ที่ปรากฏในบทเพลงภายใต้บริบทต่างๆ ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้แรงงาน
4. สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน ปรากฏตามที่จะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของ ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

1.1 วิเคราะห์กระบวนการสร้างศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

กระบวนการสร้างศิลปินไมค์ ภิรมย์พร โดยใช้บทเพลง มีดังนี้

1.1.1 เนื้อเพลง เพลงที่ครูเพลง/ค่ายเพลงจัดให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ขับร้องส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้ใช้แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย ผู้คนในชนบทต่างจังหวัด ซึ่งล้วนเป็นเรื่องราวของผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศ

1.1.2 ทำนองเพลง เพลงที่ไมค์ ภิรมย์พร ร้องส่วนใหญ่มีลักษณะจังหวะที่ช้าๆ สื่ออารมณ์เพลงที่มีความหมายที่เข้าถึงความรู้สึกของผู้ใช้แรงงาน

1.1.3 วิธีการร้องเพลง เป็นการร้องใช้คำร้องที่ชัดเจน น้ำเสียงที่ใช้ในการร้องนั้นสามารถสื่อถึงอารมณ์ในแต่ละเพลงนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงที่ทำให้กำลังใจ ขอกำลังใจ หรือแม้แต่บทเพลงที่เป็นเพลงรักที่สมหวังและไม่สมหวัง ไมค์ ภิรมย์พรก็สามารถสื่อถึงอารมณ์เพลงนั้นๆ ได้ด้วยสีหน้า ท่าทาง และแววตาในขณะที่ขับร้องเพลงนั้นๆ

1.1.4 เครื่องดนตรีที่ใช้ในบทเพลง เครื่องดนตรีหลักๆ ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์และเป็นเสน่ห์ของเพลงลูกทุ่ง เช่น แตร ต้ม เปต หีบเพลง/แอคคอร์ดียน ขลุ่ย/ฟลุ๊ค โดยมีการใช้พิณ อีสาน แคน และโหวด อันเป็นเครื่องดนตรีของภาคอีสานเข้ามาใช้เป็นเครื่องดนตรีร่วมด้วย เพื่อสื่อถึงความเป็นชนบท

1.2 วิเคราะห์กระบวนการสร้างศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ผ่านระบบสัญลักษณ์

การสร้างศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ได้ใช้การสื่อความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์เพื่อทำการสื่อสารกับผู้ใช้แรงงานใน 4 ลักษณะดังนี้ คือ

1.2.1 การสร้างคาร์แรกเตอร์ (Characters) ให้แก่ศิลปินโดยใช้สัญลักษณ์ครูเพลง และค่ายเพลงได้นำไมค์ ภิรมย์พร มาสร้างคาแรกเตอร์ใหม่ โดยลบภาพความเป็นลูกทุ่งแบบเดิมที่นิยมแต่งกายสวมสูท ผูกเนกไท ที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตที่เป็นจริงของผู้ใช้แรงงาน แล้วสร้างภาพใหม่ให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงานที่มีความทันสมัยและความร่วมสมัย มีกลิ่นอายไปในแนวเพลงเพื่อชีวิต โดยออกแบบให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร แต่งกายโดยใส่เสื้อยืดคอกลมและสวมกางเกงยีนส์ “กางเกงยีนส์และเสื้อยืด” ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายโดยใช้กางเกงยีนส์ สื่อถึง “ความเข้มแข็ง” เพราะกางเกงยีนส์เป็นกางเกงที่ทำมาจากผ้าที่มีความแข็งแรงทนทานมาตัดเย็บทั้งยังเป็นเครื่องแต่งกายที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นเครื่องแต่งกายที่ร่วมสมัยอีกด้วย เสื้อยืดสื่อถึงความเรียบง่ายแต่แฝงไปด้วยความทันสมัย อีกทั้งกางเกงยีนส์และเสื้อยืดยังถือว่าเป็นเครื่อง

แต่งกายที่สามารถหาซื้อมาสวมใส่ได้ง่ายรวมทั้งยังมีหลากหลายรูปแบบ ดังนั้นทั้งกางเกงยีนส์และเสื้อยืด จึงถูกนำมาเป็นเครื่องแต่งกายของไมค์ ภิรมย์พร เพื่อให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน โดยกางเกงยีนส์และเสื้อยืดทำหน้าที่สื่อความหมายกับผู้บริโภคหรือผู้ใช้แรงงาน สร้างความรู้สึกใกล้ชิด และสัมพันธ์กับความเป็นจริงในชีวิตของผู้ใช้แรงงาน ที่พบเห็นและสัมผัสได้ ทั้งยังเป็นเครื่องแต่งกายที่จัดหามาสวมใส่ได้ง่ายในราคาที่ไม่สูงนัก

คาร์แรกเตอร์ของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ที่สร้างขึ้นมาโดยระบบสัญลักษณ์จึงมีลักษณะดังนี้

1) ลักษณะทางกายภาพ โดยกำเนิดแล้วไมค์ ภิรมย์พร ถือเป็นคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) จะมีร่างกายดูแข็งแรง ผิวออกก่อนข้างคล้ำทรงผมถูกตัดให้สั้น ลักษณะทางกายภาพเหล่านี้ล้วนสร้างให้ไมค์ ภิรมย์พร ดูเป็นคนแข็งแรง บึกบึน ปราดเปรียว และกระฉับกระเฉง เหมือนเป็นผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในวัยทำงานคนหนึ่ง

2) ลักษณะทางจิตใจ โดยพื้นฐานจิตใจของไมค์ ภิรมย์พรแล้ว ถือว่าเป็นบุคคลที่มีนิสัยใจคอชอบช่วยเหลือ และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นเสมอ ลักษณะดังกล่าวนี้ได้ถูกนำมาเสนอต่อสาธารณะให้ทราบ

3) ลักษณะทางสังคม โดยลักษณะทางสังคมของไมค์ ภิรมย์พรแล้ว ถือว่าเป็นที่มีมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับผู้ใช้แรงงานมาก เพราะโดยส่วนตัวแล้วตัวไมค์ ภิรมย์พรเอง ก็เคยเป็นผู้ใช้แรงงานมาก่อน ตลอดจนพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง ก็ถือว่าอยู่ในแวดวงของผู้ใช้แรงงาน ดังนั้น ไมค์ ภิรมย์พร จึงรู้ถึงความรู้สึกของผู้ใช้แรงงานเป็นอย่างดี

เมื่อมีการสร้างคาร์แรกเตอร์ของศิลปินไมค์ ภิรมย์พรขึ้นมาแล้ว คาร์แรกเตอร์ดังกล่าวจะถูกนำมาสื่อสารไปยังผู้ใช้แรงงานผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ มิวสิควิดีโอ การให้ศิลปินไปปรากฏตัวในรายการโทรทัศน์ การแสดงคอนเสิร์ต หน้าปกเทป หน้าปกวีซีดี วีดีโอคาราโอเกะ เว็บไซต์ การโฆษณาทางหน้าหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น

คาร์แรกเตอร์ของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ที่สร้างขึ้นมานี้เป็นการสร้างความหมายให้แก่ตัวสาร (ศิลปิน) เพื่อทำหน้าที่สื่อความหมายกับผู้รับสาร ซึ่งในที่นี้หมายถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้รับสารจะแปลความหมายตามที่ตนรับรู้ และเชื่อมโยงสัมพันธ์กับประสบการณ์จริงที่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของตนเอง

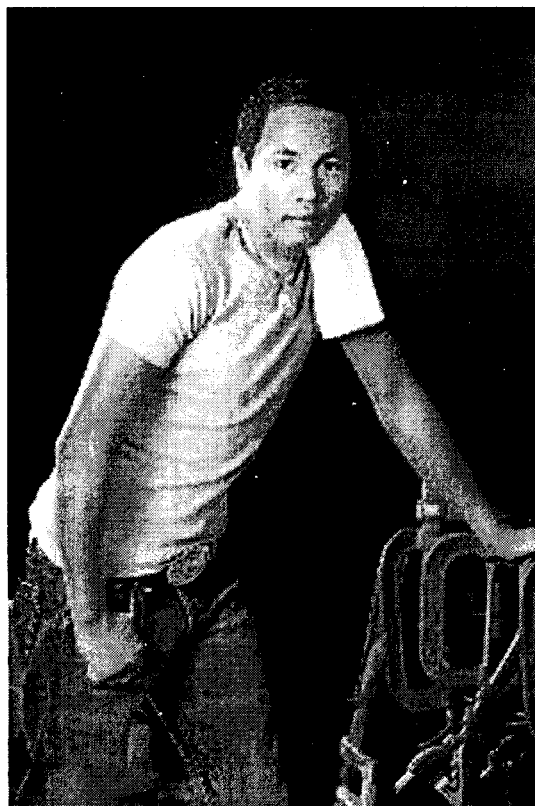
ภาพที่ 4.1 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งชายโดยทั่วไปในภาพคือ ยอดรัก สลักใจ

ภาพที่ 4.2 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งชายโดยทั่วไปในภาพคือ ไชยา มิตรชัย

ภาพที่ 4.3 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งชายโดยทั่วไปในภาพคือ จักรพรรณ์ ทรบุรีธีรโชติ

ภาพที่ 4.4 การแต่งกายของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ที่แตกต่างจากศิลปินลูกทุ่งโดยทั่วไป

1.2.2 การสร้างความหมายผ่านบทเพลง (Song) โดยใช้สัญลักษณ์เพลง/คำเพลง ได้สร้างให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร เป็นเสมือน “ภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน” โดยการใช้ “บทเพลง” ที่เกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานเป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึง การเป็น “หัวอกอันเดียวกัน” กับผู้ใช้แรงงาน บทเพลงดังกล่าว อาทิ ขาใจคนจน ขายแรงแต่งนาง เหนื่อยไหมคนดี เป็นต้น

1.2.3 การสร้างเรื่องราว (Stories) เพื่อนำมาบอกเล่า โดยใช้สัญลักษณ์เพลง/คำเพลงสร้างให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน โดยการเขียนบทให้ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ดำรงชีวิตแบบปากกัดตีนถีบ ซึ่งมีลักษณะร่วมกับคนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นภาคเกษตรกรรมและผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม แล้วนำเรื่องราวนั้นมาสื่อสารโดยเผยแพร่ภาพผ่านทางวีดิโอคาราโอเกะ และมิวสิกวิดีโอ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ให้เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงานผ่านสื่ออื่นๆ โดยเน้นรูปลักษณ์และการนำเสนอสู่ผู้ใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่

1.2.4 การสร้างสัญลักษณ์สื่อที่แสดงต่อสาธารณะ โดยใช้สัญลักษณ์ผ่านปกวีซีดี

ภาพที่ 4.5 ปก วีซีดี คาราโอเกะ รวมฮิตบันทึกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ชุดที่ 1

ผลการวิเคราะห์ภาพของปกวีซีดี คาราโอเกะบันทึกคนสู้ชีวิต ชุดที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1) ภาพตัวศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร สวมเสื้อยืด สีเข้ม ที่สื่อถึงความเข้มแข็งของผู้สวมใส่ สวมใส่เครื่องประดับเป็นสร้อยคอแบบวัยรุ่นสมัยใหม่ ที่สื่อถึงความทันสมัยของผู้สวมใส่

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร แต่งทรงผมเป็นทรงที่สั้นแต่ทันสมัย ทำให้ศิลปิน
ดูเป็นคนที่ทันสมัย กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่ว

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร การวางท่าให้ถ่ายภาพเป็นการยืนลักษณะเฉียง
และใช้สายตามองชำเลื่องไปด้านข้างด้วยสายตาที่สื่อถึงความหวังกับชีวิตเป็นการสื่อสารเชิงอวัจน
ภาษาในการสื่อความหมาย (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550: 19)

2) ภาพฉากหลัง (Background)

เป็นภาพผู้ใช้แรงงานที่กำลังทำงาน สื่อถึงความสำเร็จของการก่อสร้าง
การทำงานต่างๆ นั้น ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนั้นก็คือ ผู้ใช้แรงงานนั่นเอง

ภาพฉากหลังเป็นสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส สุกสว่าง และ
ความรื่นเริง และหมายถึงการเริ่มต้น

3) ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะ

คำว่า บ้านที่ทุกคนสู้ชีวิต ใช้ตัวอักษรสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส
สุกสว่าง และความรื่นเริง และหมายถึงการเริ่มต้น

คำว่า ไมค์ ภิรมย์พร ใช้อักษรสีบรอนซ์ อันเป็นสีที่แสดงออกถึงความ
ทันสมัย

ภาพที่ 4.6 ปกวีซีดี คาราโอเกะ รวมฮิตบ้านที่ทุกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ชุดที่ 2

ผลการวิเคราะห์ภาพของปกวีซีดี คาราโอเกะบันทึกคนสู้ชีวิต ชุดที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1) ภาพตัวศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร สวมเสื้อยืด สีดำที่สื่อถึงความเข้มแข็งของผู้สวมใส่ สวมใส่เข็มขัดที่รูปแบบที่ดูทันสมัย เป็นเครื่องประดับแบบวัยรุ่นสมัยใหม่ที่สื่อถึงความทันสมัยของผู้สวมใส่

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร แต่งทรงผมเป็นทรงที่สั้นแต่ทันสมัย ทำให้ศิลปินดูเป็นคนทันสมัย กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่ว

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร วางท่าให้ถ่ายภาพเป็นการยืนลักษณะเฉียง และใช้สายตามองไปด้านหน้าพร้อมรอยยิ้มเล็กน้อยที่มุมปากด้วยสายตาที่มีแววตาถึงความหวังอันมุ่งมั่น เป็นการสื่อสารเชิงอวัจนภาษาในการสื่อความหมาย (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550: 19)

2) ภาพฉากหลัง (Background)

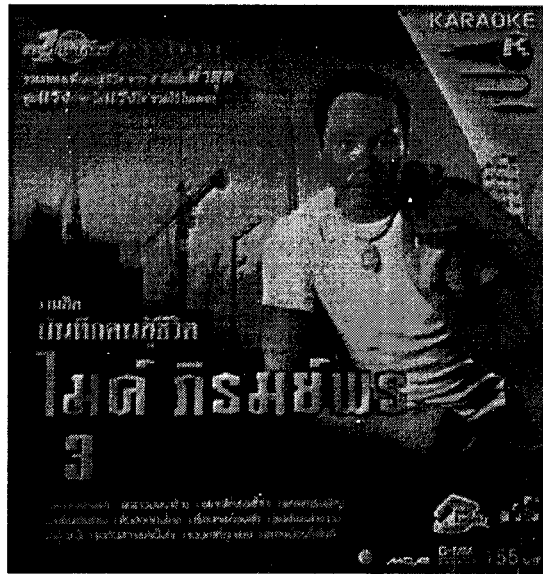
เป็นภาพผู้ใช้แรงงานที่กำลังทำงานก่อสร้าง และภาพของตึกสูงจำนวนมากที่กำลังก่อสร้างอยู่ในเมืองหลวง สื่อถึงความเจริญที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างมากมาย ความสำเร็จของการก่อสร้างต่างๆ นั้น ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนั้นก็คือผู้ใช้แรงงานนั่นเอง

ภาพฉากหลังเป็นสีฟ้า อันเป็นสีที่ให้ความเป็นอิสระเสรีภาพ โปร่งใส สะอาดปลอดภัย การช่วยเหลือแบ่งปัน

3) ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะ

คำว่า บันทึกคนสู้ชีวิต ใช้ตัวอักษรสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส สุกสว่าง และความรื่นเริง และหมายถึงการเริ่มต้น

คำว่า ไมค์ ภิรมย์พร ใช้อักษรสีบรอนซ์ อันเป็นสีที่แสดงออกถึงความทันสมัย

ภาพที่ 4.7 ปกวีซีดี คาราโอเกะ รวมฮิตบันทึกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ชุดที่ 3

ผลการวิเคราะห์ภาพของปกวีซีดี คาราโอเกะบันทึกคนสู้ชีวิต ชุดที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1) ภาพตัวศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร สวมเสื้อยืดสีขาว มีเสื้อยีนส์ ผาดอยู่บนบ่าข้างซ้าย ซึ่ง สอดคล้องกับบทเพลงที่มีอยู่ในวีซีดี คาราโอเกะ รวมฮิตบันทึกคนสู้ชีวิตไมค์ ภิรมย์พร ชุดที่ 3 คือ เพลง ผ่าขวานบนบ่าซ้าย ไมค์ ภิรมย์พร สวมกางเกงยีนส์ ที่สื่อถึงความเข้มแข็งและทันสมัยของผู้สวมใส่

ศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร สวมใส่สร้อยคอพร้อมวัตถุมงคลที่มีรูปแบบที่ดูทันสมัย เป็นเครื่องประดับแบบวัยรุ่นสมัยใหม่ที่แสดงถึงความทันสมัยของผู้สวมใส่

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร แต่งทรงผมเป็นทรงที่สั้นแต่ทันสมัย ทำให้ศิลปินดูเป็นคนที่ทันสมัย กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่ว

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ใช้การวางท่าให้ถ่ายภาพเป็นการยืนลักษณะยกเท้าข้างหนึ่งวางอยู่บนวัตถุสิ่งหนึ่ง พร้อมทั้งวางท่อนแขนบนหัวเข่าด้านเดียวกัน ซึ่งเป็นการวางท่าที่ดูทันสมัยและสร้างความโดดเด่นให้ผู้โพสท่า และใช้สายตามองไปด้านหน้าพร้อมรอยยิ้มเล็กน้อย ด้วยสายตาที่สื่อถึงความหวังอันมุ่งมั่นและมีความสุขเป็นการสื่อสารเชิงอวัจนภาษา ในการสื่อความหมาย (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550: 19)

2) ภาพฉากหลัง (Background)

เป็นภาพของเครื่องจักรอันทันสมัยที่กำลังทำงานก่อสร้าง และภาพของเด็กสูงจำนวนมากที่กำลังก่อสร้าง โดยปราศจากภาพของผู้ใช้แรงงาน เช่น วิชีตี คาราโอเกะรวมฮิต บันทึกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 สื่อให้เห็นถึงการใช้เครื่องมือเครื่องจักรเข้ามาแทนที่การใช้กำลังแรงงานอันเกิดจาก แรงงานมนุษย์อันทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและทันสมัยของการก่อสร้างแบบสมัยใหม่

ภาพฉากหลังเป็นผสมผสานของสีหลายสี มีทั้งสีเหลือง สีแดงอมชมพู อันทำให้ความรู้สึกสดใส ทันสมัย ทำให้มีชีวิตชีวา และมีพลังให้มีความกล้าใจในการต่อสู้

3) ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกวิชีตี คาราโอเกะ

คำว่า บันทึกคนสู้ชีวิต ใช้ตัวอักษรสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส สดสว่าง และความรื่นเริง และหมายถึงการเริ่มต้น

คำว่า ไมค์ ภิรมย์พร ใช้อักษรสีเทาผสมสีฟ้า อันเป็นสีที่ให้ความเป็น อีสระเสรีภาพ โปร่งใส สะอาดปลอดภัย การช่วยเหลือแบ่งปันและความทันสมัย

เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมของหน้าปกวิชีตี ทั้งสามชุด สามารถเปรียบเทียบ ความเหมือนและความแตกต่าง ได้ดังนี้

1. ภาพตัวศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

ไมค์ ภิรมย์พร สวมเสื้อยืดสีเข้มในสองชุดแรก โดยเปลี่ยนมาใส่เสื้อยืดสีขาว ในชุดที่สาม สื่อให้เห็นถึงการพัฒนาของการเปลี่ยนแปลง จากความเข้มแข็ง หนักแน่น ไปสู่ความบริสุทธิ์ และความดีงามเพิ่มขึ้น แต่ยังคงความเข้มแข็งแบบผู้ใช้แรงงานและความทันสมัยไว้กับกางเกงยีนส์ ที่สวมใส่ โดยเพิ่มความทันสมัยขึ้นไปอีกระดับ โดยมีเสื้อยีนส์ ผาดอยู่บนบ่าข้างซ้าย ดังภาพที่ปรากฏอยู่บนปก วิชีตี ชุดที่ 3

การสวมใส่สร้อยคอในภาพปกชุดที่ 1 จะเป็นสร้อยคอป้ายชื่อแบบที่ทหารใส่ในเวลาทำสงครามในชุดที่ 1 ที่วัยรุ่นทั่วไปสวมใส่เปลี่ยนมาเป็นสร้อยคอที่ทันสมัยพร้อมวัตถุมงคลดังภาพปกชุดที่ 3 สื่อถึงความทันสมัยและเป็นผู้มีความดีงามของผู้สวมใส่

ไมค์ ภิรมย์พร แต่งทรงผมทั้ง 3 ชุดเป็นทรงที่สั้นแต่ทันสมัย ทำให้ศิลปินดูเป็นคนทันสมัย กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่ว

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ได้มีการวางท่าให้ถ่ายภาพจากการยืนแบบธรรมดาทั่วไปใน 2 ชุดแรกเปลี่ยนเป็นการยืนลักษณะยกเท้าข้างหนึ่งวางอยู่บนวัตถุสิ่งหนึ่งพร้อมทั้งวางท่อนแขนบนหัวเข่าด้านเดียวกัน ซึ่งเป็นการวางท่าที่ดูทันสมัยและสร้างความโดดเด่นให้ผู้โพสท่า

และใช้สายตาในภาพที่สื่อออกมาจากปกวีซีดี ทั้งสามชุดจะเห็นถึงพัฒนาการของแววดาในการเพิ่มความหวังกำลังใจ และความสูงที่มีมากขึ้นเป็นลำดับ ตั้งแต่ชุดที่ 1 ถึงชุดที่ 3

2. ภาพฉากหลัง (Background)

ในสองชุดแรก ภาพพื้นหลังของปกวีซีดี ยังเป็นภาพของผู้ใช้แรงงานที่กำลังทำงานอยู่ แต่ชุดที่ 3 เปลี่ยนมาเป็นภาพของเครื่องจักรอันทันสมัยที่กำลังทำงานก่อสร้าง และภาพของตึกสูงจำนวนมากที่กำลังก่อสร้าง โดยปราศจากภาพของผู้ใช้แรงงาน เช่น วีซีดี คาราโอเกะ รวมฮิตบันทึกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 สื่อถึงการใช้เครื่องมือเครื่องจักรเข้ามาแทนที่การใช้กำลังแรงงานอันเกิดจากแรงงานมนุษย์ อันทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และทันสมัยของการก่อสร้างแบบสมัยใหม่

ภาพฉากหลังเป็นการพัฒนาจาก ฉากหลังสีพื้นสีเดียวจากสีเหลืองในชุดที่ 1 และพื้นหลังสีฟ้าในชุดที่ 2 มาสู่ภาพฉากหลังที่เป็นผสมผสานของสีหลายสี มีทั้งสีเหลือง สีแดง อมชมพู อันทำให้ความรู้สึกสดใส ทันสมัย ทำให้มีชีวิตชีวา และมีพลังให้กำลังใจในการต่อสู้

3. ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะ

คำว่า บันทึกคนสู้ชีวิต ใช้ตัวอักษรสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส สุกสว่าง และกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของสาธารณชน

คำว่า ไมค์ ภิรมย์พร ใน 2 ชุดแรกใช้อักษรที่เป็นสีบรอนซ์เพียงสีเดียวไปสู่การใช้อักษรสีบรอนซ์ผสมสีฟ้า ในชุดที่ 3 อันเป็นสีที่สื่อถึงความรู้สึกกระชุ่มกระชวย สดใส ความอดทนและความทันสมัย

เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมของหน้าปกวีซีดีทั้งสามชุด พบว่า มีการใช้ภาพอาคารสูงและภาพเครื่องจักรที่ทันสมัย เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายถึงการก่อสร้างแบบสมัยใหม่ มีการใช้เครื่องจักรเป็นส่วนหนึ่งในการอำนวยความสะดวกในการก่อสร้าง และเป็นสัญลักษณ์ถึงสังคมสมัยใหม่ที่เป็นสังคมแบบอุตสาหกรรม ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการมีวิถีชีวิตแบบอุตสาหกรรม ซึ่งบุคคลในสังคมแบบนี้จะมีฐานะเป็นเพียงแรงงานซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของระบบการผลิต มีการแบ่งงานกันทำเฉพาะหน้าที่ที่ชัดเจน ขาดความสัมพันธ์กับส่วนอื่น แต่ละคนมีชีวิตอยู่อย่างแยกส่วน ดึงเครียด เหนง อ้างว้างโดดเดี่ยว จำเป็นต้องมีเพื่อน รวมไปถึงการแสวงหาสื่อชนิดต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ เพลง คาราโอเกะ เพื่อนำมาคลายความเหงา

จากการเปรียบเทียบบุคลิกของ ไมค์ ภิรมย์พร ที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะทั้งสามชุด จะเห็นถึงการพัฒนาในตัวของคุณศิลปินได้ตั้งแต่ทรงผมที่ชุดแรก และชุดที่สองจะค่อนข้างยาวและฟูกว่า แต่ในชุดที่สามจะเห็นได้ว่าทรงผมได้ถูกตัดให้สั้นลงและเป็นทรงผมที่รับกับใบหน้าทำให้ศิลปินดูสดใสขึ้น การยืนโพสท่าการถ่ายรูปในสองชุดแรกจะเป็นการยืนโพสท่า

ถ่ายรูปแบบปกติธรรมดา แต่ในชุดที่สามได้มีการยื่นในลักษณะขาข้างหนึ่งซึ่งเป็นการโพสท่า การถ่ายรูปที่ดูทันสมัยขึ้นไม่เป็นการยื่นแบบธรรมดาเหมือนในสองชุดแรก ด้านเสื้อผาก็ถูกพัฒนาให้ทันสมัยขึ้นตามลำดับจากชุดที่หนึ่งถึงชุดที่สาม โดยชุดที่สามจะมีเสื้อผ้ามามากขึ้นขึ้น กล่าวคือ ในสองชุดแรกก็ใช้เพียงเสื้อและกางเกงเท่านั้น แต่ในชุดที่สามได้มีการนำเสื้อยีนส์ที่ใส่ด้านนอกมาถือ พาดไว้ที่ไหล่ทำให้ศิลปินดูมีความทันสมัยสอดคล้องไปกับกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป เครื่องประดับอันได้แก่ สร้อยคอก็มีการเปลี่ยนจากสร้อยคอปายชื่อแบบที่ทหารใส่ในเวลาทำสงครามในชุดที่หนึ่งมาเป็นสร้อยคอที่มีรูปทรงที่สวยงามทันสมัยพร้อมกับแขวนวัตถุมงคลไว้ด้วย เข็มขัดก็ถูกใช้เป็นเป็นเครื่องประดับบนเครื่องแต่งกายจากชุดที่สองมาเป็นชุดที่สามก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามแบบสมัยนิยมในแต่ละช่วงเวลานั้นๆ ด้านการใช้สายตาของการมองในแต่ละชุดก็สร้างความแตกต่างด้านความรู้สึกที่แสดงออกมาได้ กล่าวคือ ภาพของไมค์ ภิรมย์พรในชุดที่หนึ่ง สายตาการมองไม่สามารถบ่งบอกถึงความหมายต่างๆ อะไรได้ ในชุดที่สอง สายตาของไมค์ ภิรมย์พรได้ถูกสร้างความหมายให้เห็นถึงความคาดหวังในสิ่งที่ดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แต่ในชุดที่สาม สายตาและแววตาของไมค์ ภิรมย์พร ได้แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายและความคาดหวังถึงสิ่งดีๆ ที่มีต่อไปในชีวิต จากการเปรียบเทียบบุคลิกของไมค์ ภิรมย์พร ทั้งสามชุด จะเห็นได้ถึงพัฒนาการของการแต่งกาย การโพสท่าการถ่ายรูปที่ดูทันสมัยขึ้นเป็นลำดับตามระยะเวลาแล้ว การใช้สายตาในการสื่อสารออกมา ยังสามารถสร้างพลังในการต่อสู้กับชีวิตได้สมกับชื่อ “บันทึกคนสู้ชีวิต”

การใช้ภาษาโฆษณา (Copy) ว่า “คนสู้ชีวิต” ซึ่งปรากฏเป็นชื่อ วิธีดี คาราโอเกะ บันทึกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ทั้งสามชุดมีความหมายโดยนัย หมายถึงผู้ที่ต้องต่อสู้ฟันฝ่ากับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตหรือการทำงานก็ล้วนแต่เป็นเครื่องบันทึกกำลังใจในการดำเนินชีวิต การใช้คำว่า “คนสู้ชีวิต” มาปรากฏอยู่ในชื่อวิธีดี คาราโอเกะ บันทึกคนสู้ชีวิต ไมค์ ภิรมย์พร ทั้งสามชุดก็เพื่อสร้างกำลังใจให้เกิดพลังในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตให้บรรลุถึงเป้าหมายของชีวิตที่ได้ตั้งไว้

1.3 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้ใช้แรงงานของศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร จำนวน 5 เพลง ได้แก่

- 1.3.1 เพลง ยาใจคนจน
- 1.3.2 เพลง ขายแรงแต่งนาง
- 1.3.3 เพลง อวยกเค็ดดอกฟ้า
- 1.3.4 เพลง เหนื่อยไหมคนดี
- 1.3.5 เพลง ผ้าขาวบนป่าช้า

ขั้นตอนการวิเคราะห์การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์จากบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินค่าย อรทัย

2. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินค่าย อรทัย ไปตรวจสอบการรับรู้การสื่อความหมายในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยมุ่งเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของวิธีวิจัยโดยตรง โดยคัดจากผู้ใช้งานที่รับฟังและรู้จักบทเพลงลูกทุ่งของศิลปินที่นำมาวิจัย

- ผู้วิจัยแบ่งผู้ใช้แรงงานที่ไปตรวจสอบการรับรู้การสื่อความหมาย โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 10 คน เพศหญิง จำนวน 10 คน

1.3.1 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 1 เพลง ยาใจคนจน

1) บทเพลง ยาใจคนจน

เป็นแฟนคนจน ต้องทนหนอยน่อง พี่นี้ไม่มีเงินทอง มารองรับความลำบาก ในแต่ละวัน พี่นั้นต้องทำงานหนัก ถ้าไม่มีใจรัก ใครหนอจะร่วมทางได้

ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า ทั้งทั้งไม่เจตนา แต่ปัญหา ก็มาจนได้ จึงอยากให้น้อง ช่วยมอง ด้วยความเห็นใจ อุปสรรค จะมีเท่าใด ขอใจเรายืมให้กัน

ลำบากยากเข็ญ เข้าเย็นขอให้เห็นหน้า เมื่อเจอปัญหา น้องอย่าตัดสายสัมพันธ์ อยู่เป็นแรงใจ เต็มไฟให้กันและกัน เพียงเรามีเราเท่านั้น สร้างฝันให้สมดังใจ

เป็นแฟนคนจน ต้องทนหนอยน่อง อย่าแค้นสาตาคนมอง อย่าหมองเมื่อยามแพ้พ่าย อย่าเพิ่งคว่นลา เมื่อเจอปัญหาใดใด ยืนเคียง เพื่อคอยยืมให้ เป็นยาชูบใจคน

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ไมค์ ภิรมย์พร)

2) บริบทของบทเพลง “ยาใจคนจน”

(1) บทเพลง “ยาใจคนจน” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ ขับร้องโดย ไมค์ ภิรมย์พร

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดย บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงานโดย บริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “ยาใจคนจน” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2541

(5) ความนิยมของบทเพลง “ยาใจคนจน” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมสูงมาก และถือว่ามียอดขายอยู่ในระดับที่ระดับหนึ่งในหมู่ผู้ใช้แรงงาน ด้วยบทเพลงมีการสื่อความหมายที่ทำให้กำลังใจให้ต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตของคู่รักที่มีฐานะยากจน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ ณ ช่วงเวลานั้นต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับการเลิกจ้างและต้องกลายเป็นคนว่างงาน จึงทำให้บทเพลงนี้ เสมือนเป็นการสื่อถึงความรู้สึกของผู้ใช้แรงงานในขณะนั้นที่ต้องการกำลังใจจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะบุคคลที่ตนรัก และทำให้เกิดประโยชน์ที่เป็นการสอบถามระหว่างคนรัก ด้วยคำว่า “เป็นแฟนคนจนต้องทนหน่อยน้อง”

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “ยาใจคนจน”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “ยาใจคนจน”

บทเพลง “ยาใจคนจน” เป็นเรื่องราวของผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนที่ต้องการได้รับกำลังใจจากบุคคลอื่นเป็นที่รักในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต แก่นเรื่องของเพลงนี้คือ “กำลังใจจากคนรักมีค่ามากยิ่งนักสำหรับคนจนในการต่อสู้ชีวิต”

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “ยาใจคนจน”

บทเพลง “ยาใจคนจน” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “ยาใจคนจน”

ตัวละครหลัก (Main Character) ชายหนุ่มที่อยู่ในวัยทำงานมีฐานะยากจน ดำเนินชีวิตภายใต้ความยากลำบากและปัญหาอุปสรรคอันมากมายที่เข้ามาในชีวิต มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ต้องการจะมีคนรักที่สามารถดำเนินชีวิตครอบครัวและสร้างอนาคตที่ีร่วมกันได้ภายใต้อุปสรรคปัญหาที่มากมาย โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor Character) หญิงสาวที่เป็นคนรักของชายหนุ่ม ที่ต้องดำเนินชีวิตร่วมกับชายหนุ่มที่มีฐานะยากจน แต่ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะเป็นกำลังใจและร่วมต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต ร่วมกับชายหนุ่มที่เป็นคนรัก โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “น้อง” เป็นตัวละครรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงยาใจคนจนคือ ความยากจน ความต้องการความสะดวกสบายและความสุขซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อเป็นคนยากจนจึงไม่สามารถมีความสะดวกสบายและความสุขอย่างที่ความต้องการได้

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในบทเพลง “ยาใจคนจน” เกิดขึ้นในขณะที่ การดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน ที่ปรากฏในบทเพลงนี้ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตอย่างมากมาย โดยเฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาหลัก จนทำให้คนรักเกิดความหวั่นไหวในการที่จะดำเนินชีวิตคู่

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “ยาใจคนจน” มีลักษณะการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง ยาใจคนจน

องก์ที่	บทเพลง
องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	เป็นแฟนคนจน ต้องทนहनอยน้อง พี่นี้ไม่มีเงินทอง มารองรับความ ลำบากในแต่ละวัน พี่นั้นต้องทำงานหนัก ถ้าไม่มีใจรัก ใครหนอจะร่วมทาง ได้
องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า ทั้งทั้งไม่เจตนา แต่ปัญหา ก็มาจนได้ จึง อยากให้น้อง ช่วยมอง ด้วยความเห็นใจ อุปสรรค จะมีเท่าใด ขอใจเรายืมให้ กัน ลำบากยากเข็ญ เข้าเย็นขอให้เห็นหน้า เมื่อเจอปัญหา น้องอย่าตัดสาย สัมพันธ์ อยู่เป็นแรงใจ เดิมไฟให้กันและกัน เพียงเรามีเรานั่น สร้าง ฝันให้สมดังฝัน
องก์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	เป็นแฟนคนจน ต้องทนहनอยน้อง อย่าแค้นสาตาคนมอง อย่าหมอง เมื่อยามแพ้พ่าย อย่าเพิ่งด่วนลา เมื่อเจอปัญหาใดใด ขึ้นเสียง เพื่อกออ้อมให้ เป็นยาชูใจคน

องก์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองก์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“เป็นแฟนคนจน ต้องทนहनอยน้อง พี่นี้ไม่มีเงินทอง มารองรับความ
 ลำบาก ในแต่ละวัน พี่นั้นต้องทำงานหนัก ถ้าไม่มีใจรัก ใครหนอจะร่วมทางได้”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคู่หนึ่งที่ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก โดยกล่าวไว้ในบทเพลง ท่อนที่ 1 ว่า “เป็นแฟนคนจน ต้องทนหน้อยนึ่ง พี่นี้ไม่มีเงินทอง มารองรับความลำบาก ในแต่ละวัน พี่นั้นต้องทำงานหนัก ถ้าไม่มีใจรัก ใครหนอจะร่วมทางได้”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “พี่” ในการกล่าวถึงตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “น้อง” ในการกล่าวถึงตัวละครรอง โดยบ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นแฟนกัน โดยใช้วลีที่ว่า “เป็นแฟนคนจน”

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักว่าเป็นผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคู่หนึ่งที่ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก ต้องทำงานหนัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “..พี่นี้ไม่มีเงินทอง มารองรับความลำบาก ในแต่ละวัน พี่นั้นต้องทำงานหนัก..” โดยมีคนรักคอยให้กำลังใจ “..ถ้าไม่มีใจรัก ใครหนอจะร่วมทางได้”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า ทั้งทั้งไม่เจตนา แต่ปัญหา ก็มาจนได้
จึงอยากให้น้อง ช่วยมอง ด้วยความเห็นใจ อุปสรรค จะมีเท่าใด ขอใจเรายืมให้กัน”

“ลำบากยากเข็ญ เข้าเย็นขอให้เห็นหน้า เมื่อเจอปัญหา น้องอย่าตัดสายสัมพันธ์ อยู่เป็นแรงใจ เดิมไฟให้กันและกัน เพียงเรามีเราเท่านั้น สร้างฝันให้สมดังใจ”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สองช่วงแรกเป็นกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความยากลำบากต้องพบกับอุปสรรคมากมาย ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า ทั้งทั้งไม่เจตนา แต่ปัญหา ก็มาจนได้” ซึ่งปัญหานี้ตนเองอาจไม่ได้เป็นผู้ก่อขึ้นด้วยซ้ำแต่ก็เกิดปัญหาขึ้นมาจนได้ เมื่อเกิดปัญหาอาจทำให้เกิดความหวุ่นไหวในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน แล้วผูกปมเรื่องราวปัญหาสามารถแก้ไขได้ด้วยกำลังใจของบุคคลที่ตนรักที่มอบให้แก่กันและกัน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “จึงอยากให้น้อง ช่วยมอง ด้วยความเห็นใจ อุปสรรค จะมีเท่าใด ขอใจเรายืมให้กัน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายว่ากำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งสำคัญและมีค่ามาก หากขาดกำลังใจจากคนรักก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาได้ บทเพลงได้ผูกปมไว้ว่า ถ้าหากหญิงสาวคนรักทิ้งไปเขาก็ไม่อาจต่อสู้ชีวิตตามลำพังได้ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ลำบากยากเข็ญ เข้าเย็นขอให้เห็นหน้า เมื่อเจอปัญหา น้องอย่าตัดสายสัมพันธ์” แต่หากได้รับกำลังใจจากคนรักอย่างสม่ำเสมอ ก็จะมีกำลังใจต่อสู้ชีวิตฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ สามารถทำความฝันให้เป็นความจริงได้ ซึ่ง

ถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง(Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “อยู่เป็นแรงใจ เดิมไฟให้กันและกัน
เพียงเรามีเราเท่านั้น สร้างฝันให้สมดังใจ”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

**“เป็นแฟนคนจน ต้องทนหน่อยน้อง อย่าแสร้งสายตาคนมอง อย่า
หมอง เมื่อยามแพ้พ่าย อย่าเพิ่งคว่นลา เมื่อเจอปัญหาใดใด ยืนเคียง เพื่อคอยยิ้มให้ เป็นยาชูบใจคน”**

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการ
คลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า เกิดมาเป็นคนจนต้องอดทน เมื่อเป็นแฟนคนจนก็ต้อง
อดทน และต้องมีใจหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ซึ่งนอกจากจะต้องได้รับความกดดันจากปัญหาความ
ยากจนอันเป็นอุปสรรคต่อความรักแล้ว ยังต้องเผชิญกับอิทธิพลของสังคมที่เฝ้ามองด้วยความดูถูกดู
แคลนเป็นแรงกดดันต่อตัวละครอีกด้วย ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เป็นแฟนคนจน ต้องทนหน่อยน้อง อย่า
แสร้งสายตาคนมอง” จากนั้นบทเพลงได้บรรยายสรุปเรื่องโดยให้ข้อคิดเตือนใจไว้ว่า แม้จะต้องพบ
ปัญหาที่หนักหน่วงในชีวิตจนเกือบจะแพ้พ่ายแล้วขอให้ต่อสู้ต่อไปอย่าท้อถอย ดังเนื้อเพลงที่ว่า
“อย่าหมอง เมื่อยามแพ้พ่าย อย่าเพิ่งคว่นลา เมื่อเจอปัญหาใดใด”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอก
ย้ำความสำคัญของการกำลังใจอีกว่า คำกำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้คนจนมีแรงต่อสู้
ชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ยืนเคียง เพื่อคอยยิ้มให้ เป็นยาชูบใจคน” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่องให้เห็นการ
ตัดสินใจของคู่รักที่ตัดสินใจว่าพร้อมที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ทั้งในเวลาทุกข์และสุขและเป็นกำลังใจ
ให้แก่กันและกัน

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “ยาใจคนจน” เป็นโครงเรื่อง
ประเภทความชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีชะตากรรมใน
การดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องพบกับจุดขัดแย้งในชีวิตทั้งด้านหน้าที่การงาน
และในชีวิตรัก ซึ่งต้องอาศัยโชคชะตาให้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอยู่ด้วย และ
ยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับ
อนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ยาใจคนจน” ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน
(Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมาย
เดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหา ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ยาใจคนจน”

ในบทเพลง “ยาใจคนจน” ได้ปรากฏประโยคที่กล่าวว่า “เป็นแฟน
คนจน ต้องทนหน่อยน้อง” จำนวน 2 ครั้ง คือ ในท่อนที่ 1 และท่อนที่ 4 กล่าวคือเป็นการสื่อเพื่อ

เน้นย้ำให้ทราบว่า การเป็นคนรักหรือคู่ชีวิตของคนจนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยนั้น จะต้องใช้ความอดทนและความเข้าใจที่สูงมากถึงจะสามารถดำเนินชีวิตคู่ร่วมกันได้

ในบทเพลง “ยาใจคนจน” ได้ปรากฏคำว่า “ปัญหา” จำนวน 4 ครั้ง สื่อถึงชีวิตของคนจนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยนั้นเต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตที่บ่อยมาก

ในบทเพลง “ยาใจคนจน” ได้ปรากฏคำว่า “อย่า” จำนวน 3 ครั้ง สื่อถึงความพยายามของผู้ใช้แรงงานที่อ่อนวอนให้คนรักอดทนต่อความลำบาก และขอให้อยู่ใช้ชีวิตร่วมกัน

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “ยาใจคนจน” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงการอ่อนวอนให้หญิงสาวคนรักที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงอยู่เพื่อใช้ชีวิตร่วมกันและเป็นกำลังใจให้กันและกัน ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “ยาใจคนจน”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “ยาใจคนจน” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพย สุภาษิต ดังนี้

บทเพลงลูกทุ่งแต่งขึ้นโดยอาศัยการรับรู้สะสมประสบการณ์จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแล้วนำมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง นักแต่งเพลงอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดของตนเพื่อสื่อความหมายกับผู้ฟังเพลง บทเพลงๆ หนึ่งมีความยาวเพียง 3-4 นาที การที่จะถ่ายทอดเรื่องราวที่อยากจะบอกเล่าให้จบภายในเวลาสั้นๆ ผู้แต่งเพลงจึงต้องอาศัยเครื่องมือทางภาษา อาทิ คำ วลี ประโยค การสัมผัส เป็นเครื่องมือในการประกอบบทเพลงในการใช้ภาษาดังกล่าวมีสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่หลายลักษณะ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยามาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่ง ดังนี้

“คนจน” ตามความหมายโดยทั่วไปของสังคมไทยจะหมายถึงคนที่มีรายได้น้อย คนที่มีรายได้น้อยพอประทังชีพไปวันๆ หรือคนที่ไม่มีเงินพอจะยังชีพ มีฐานะทางสังคมต่ำ แต่สำหรับบทเพลง ยาใจคนจน แล้ว คำว่า “คนจน” เป็น สัญลักษณ์(sign) อย่างหนึ่ง คำว่า “คนจน” ในฐานะที่เป็น ตัวหมาย (signifier) หมายถึง ผู้มีรายได้น้อย ผู้มีฐานะทางสังคมต่ำ แต่ในฐานะที่เป็น ตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ “คนจน” หมายถึง ผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อย ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิต อันเป็นสิ่งที่อาจจะไม่จำเป็นสำหรับชีวิต แต่อาจจะมีไว้เพื่อสนองความต้องการทางวัตถุของตนเองเท่านั้น นอกจากนี้ “คนจน” ยังมีความหมายถึงความแตกต่างทาง

“ชนชั้น” ในสังคม คนจนถูกกำหนดให้เป็น “ชนชั้นล่าง” ของสังคม คนรวยได้รับการจัดสรรว่าเป็น “ชนชั้นสูง” ของสังคม และยิ่งรวยมากมีฐานะทางสังคมสูงมาก ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกับ คนจนมากยิ่งขึ้นราว “ฟ้ากับดิน” คนรายนั้นอยู่สูงราวกับฟ้า ที่เรียกว่าพวกไฮโซ ส่วนคนจนนั้นต่ำ ดิบดิน

การใช้คำว่า “คนจน” ยังเป็นการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในลักษณะ “คู่ตรงข้าม” ตามวิธีการสื่อความหมายแบบพาราไดม์เมติก (Paradigmatic) เมื่อพูดถึงคำว่า “คนจน” ย่อมทำให้นึกถึงคำที่เป็นคู่ตรงข้ามกันนั่นคือคำว่า “คนรวย” ในบทเพลงนี้ไม่ได้กล่าวถึงคนรวย โดยตรง แต่ผู้ฟังที่เป็นคนจนสามารถคิดเปรียบเทียบได้ด้วยตนเอง สามารถจินตนาการเปรียบเทียบ ชีวิตตนเองกับชีวิตคนรวยที่ตนได้พบเห็นในชีวิตจริงในสังคม และที่ได้รับรู้ผ่านสื่อมวลชน จน กลายเป็น “ความเป็นจริงในสังคม” (Social Reality) ที่เกิดขึ้นและได้นำ “ความเป็นจริง” (Reality) นั้นมาออกแบบสร้าง (Design) ผลิต (Production) และนำเสนอ (Distribution) ในรูปแบบของบท เพลงผ่านสื่อมวลชน โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ผ่านทางภาษา ถ้อยคำ และทำนองเพลง ประกอบเสียงดนตรี เพื่อให้ประชาชนผู้ใช้แรงงานได้ “บริโภค” (Consumption)

“ปัญหา” เป็นสัญลักษณ์ (sign) โดยทั่วไปจะหมายถึงคำถาม แต่ในบท เพลงนี้คำว่าปัญหาถูกนำมาใช้สื่อความหมายดังนี้ “ปัญหา” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง ปัญหาทั่วไป อาทิ การขาดปัจจัย 4 ในการดำรงชีพ “ปัญหา” ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง ปัญหาของคนจน ปัญหาของผู้ใช้แรงงาน ปัญหาการ จ้างงาน ปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาอันเกิดจากการทำงาน ปัญหาระหว่างเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับผู้ใช้แรงงาน ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาของบทเพลงที่ กล่าวไว้ว่า “..ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า ทั้งทั้งไม่เจตนา แต่ปัญหา ก็มาจนได้..”

“ยา” เป็นสัญลักษณ์ (sign) อย่างหนึ่งที่น่ามาใช้ในบทเพลงนี้ คำว่า ยา โดยทั่วไปแล้วหมายถึง ยารักษาโรค แต่สำหรับการใช้คำว่า “ยา” ในบทเพลงนี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ ทางภาษามีความหมายแฝงอยู่ในคำว่า “ยา” เพื่อใช้สร้างความหมายถึง การตีค่าให้บุคคลคนหนึ่งมี ค่าหรือมีความหมายต่อบุคคลอีกคนหนึ่งในฐานะที่เป็นสิ่งเยยวียาจิตใจ ดังจะเห็นได้จากบทเพลง ท่อนที่ 4 ที่กล่าวว่า “เป็นแฟนคนจน ต้องทนหนอย่นอง อย่าแค้นสายตาคนมอง อย่าหมอง เมื่อยาม แพ้พ่าย อย่าเพิ่งด่วนลา เมื่อเจอปัญหาใดใด ยืนเคียง เพื่อคอยยิ้มให้ เป็นยาชุบใจคน”

“ยาใจ” เป็น ตัวหมายถึง (signified) หมายถึง คนรัก หญิงอันเป็นที่รัก การใช้คำว่า “ยาใจคนจน” ในชื่อเพลงเป็นตัวหมายถึง (signified) หมายถึง คนรักของคนยากจน ใน บริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง หญิงอันเป็นที่รักของผู้ใช้แรงงาน “ยาชุบใจคนจน” เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง หญิงคนรักที่เข้ามาในชีวิตของผู้ใช้แรงงาน เพื่อมา

สร้างกำลังใจให้สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่มากมายที่เข้ามาในชีวิต มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบจิตใจ การใช้สัญลักษณ์ผ่านวลีที่ว่า “เป็นยาชูปใจคนจน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปมาอุปไมย (Metaphor) การใช้คำว่า “ยาชูปใจ” ในบริบทของบทเพลงนี้สื่อความหมายถึง สิ่งที่มีเมื่อน้ำหล่อเลี้ยงให้เกิดกำลังใจในการดำเนินชีวิต

นอกจากการใช้คำแล้ว บทเพลงยาใจคนจน ยังมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะของ “วลี” อีก ดังในบทเพลงตอนที่ 3 ซึ่งกล่าวว่า “อยู่เป็นแรงใจเดิมไฟให้กันและกัน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปมาอุปไมย (Metaphor) การใช้คำว่า “เดิมไฟ” ในบริบทของบทเพลงนี้สื่อความหมายถึง กำลังใจจากชีวิตที่จะใช้ในการต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตของผู้ใช้แรงงาน

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “ยาใจคนจน” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 1 มีปมแฝงเร้นอยู่ในบทเพลงตอนที่กล่าวว่า “พีนีไม่มีเงินทอง มารองรับความลำบาก” วลีดังกล่าวมีปมแฝงเร้นสื่อถึงชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่ส่วนใหญ่จะดำรงชีวิตอย่างยากลำบากขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิตเหมือนอย่างผู้คนที่อยู่ในสถานะที่ดึกดำบรรพ์ และวลีดังกล่าวนี้ยังเป็นปมแฝงเร้นที่สะท้อนถึงคติความเชื่อของคนไทยที่มีมานานว่า “เงินคือพระเจ้า” “เงินคือสิ่งที่แก้ปัญหทุกอย่างได้” “เงินคือสิ่งที่บันดาลความสุขได้” จึงมีคำกล่าวถึงความสำคัญของการแสวงหาทรัพย์สินเงินทองจากการทำงานในสังคมไทย ว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน” ซึ่งความคิดความเชื่อดังกล่าวนี้ได้ถูกปลูกฝังผ่านคำขวัญ และเผยแพร่ไปทั่วในสังคมไทย และยังคงความเชื่อมาจนถึงทุกวันนี้

ในบทเพลงตอนที่ 2 มีความหมายโดยนัยอยู่ในบทเพลงตอนที่กล่าวว่า “ปัญหามากมาย พาใจอ่อนล้า ทั้งทั้งไม่เจตนา แต่ปัญหาก็มาจนได้” วลีดังกล่าวมีความหมายโดยนัยถึงในสังคมไทยมักจะยอมรับสภาพปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นมานั้นจะเป็นเพราะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ โชคชะตา หรือชะตากรรม มักจะเป็นผู้กำหนดให้ชีวิตพบกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ

ในบทเพลงตอนที่ 2 มีปมแฝงเร้นอยู่ในบทเพลงตอนที่กล่าวว่า “เมื่อเจอปัญหา น้อยอย่าตัดสายสัมพันธ์” และในบทเพลงตอนที่ 4 มีปมแฝงเร้นอยู่ในบทเพลงตอนที่กล่าวว่า “อย่าหมอง เมื่อยามแพ้วพาย อย่าเพิ่งด่วนลา เมื่อเจอปัญหาใดใด” วลีดังกล่าวมีปมแฝงเร้นสื่อถึงในสังคมไทยยังมีหญิงสาวส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถดำรงชีวิตกับคนที่มีความยากจนหรือผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ และมักจะออกไปแสวงหาผู้ที่สร้างความสุขสบายให้กับตนเองเมื่อมี

โอกาส ดังคำสุภาษิตไทย ที่กล่าวว่า “ตัดช่องน้อยแต่พอตัว” หรือ “สละเรือกระโจนขึ้นฝั่งเอาตัวรอดดีกว่า” หรือ “ใครจะทนกัดก้อนเกลือกิน”

ในบทเพลงตอนที่ 4 มีปมแฝงเร้นอยู่ในบทเพลงตอนที่กล่าวว่า “อย่าแคร์สายตาที่มอง” วลีดังกล่าวมีปมแฝงเร้นสื่อถึงสังคมไทยที่มักจะมองคนที่ฐานะมากกว่ามองกันที่จิตใจ ในสังคมไทยส่วนใหญ่จะนับถือคนร่ำรวยโดยไม่คำนึงว่าความร่ำรวยนั้นเกิดจากอะไร จนมีสุภาษิตไทย ที่กล่าวว่า “มีเงินนับเป็นน้อง มีทองนับเป็นพี่” นอกจากนี้เป็นปมแฝงเร้นที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของคนไทยที่ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลรอบข้างในสังคม คนรอบข้างในสังคม เช่น เพื่อนบ้าน เพื่อร่วมงาน มักมีอิทธิพลต่อการกำหนดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “ยาใจคนจน”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “ยาใจคนจน” เผยแพร่ในช่วง ปี พ.ศ. 2541 สมัยรัฐบาล ชวน หลีกภัย โดยเข้ามาบริหารประเทศต่อจาก รัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ที่ประสบปัญหาความล้มเหลวในการบริหารประเทศจนถูกเดินขบวนขับไล่ และต้องลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีในที่สุด สภาพเศรษฐกิจในขณะนั้นเกิดปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย (วิทยากร เชิงกุล 2548:34) ที่เริ่มจากประเทศไทย โดยเกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนทำให้เกิดการเรียกวิกฤตที่เกิดขึ้นครั้งนี้ว่า “วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง” (Tom yum goong crisis) ส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศไทย โดยมีการประกาศลดค่าเงินบาทจนทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และได้มีการสั่งปิดสถาบันการเงินเป็นจำนวนมากจนทำให้เกิดการปิดกิจการของบริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรมปิดตัวลง ตลอดจนการก่อสร้างต่างๆ ในโครงการใหญ่ๆ ก็มีอันต้องหยุดชะงักไปช่วง หนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจไปทั้งระบบ

สภาพสังคมในขณะนั้น เกิดปัญหาการปิดกิจการหลายๆแห่ง ทำให้เกิดการเลิกจ้างแรงงานจนทำให้มีการว่างงานเป็นจำนวนมาก ผู้คนที่อยู่ในภาคแรงงานต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม เกิดปัญหาทางสังคมตามขึ้นมากมายในขณะนั้นด้วยปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าวมา

เพลง “ยาใจคนจน” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ เพื่อปลอบประโลมใจ ให้แก่ผู้ใช้แรงงาน และคนยากคนจน ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรม คนในภาคเกษตรกรรม ได้ทิ้งไร่นามาขายแรงงานอยู่ในเมืองหลวง เปลี่ยนจากอาชีพอิสระ มาเป็น “ผู้รับจ้าง” (Employee) ทำงานให้แก่ “นายจ้าง” (Employer, Boss) ซึ่งเป็นเจ้าของทุน หรือเจ้าของกิจการ เกิดสภาพชีวิตที่มี “ชนชั้น” (Class) สองชนชั้นคือ “ชนชั้นทุน” ที่เป็นเจ้าของกิจการเจ้าของปัจจัยการผลิต กับ “ชนชั้นแรงงาน” ที่เป็นผู้ทำงานแลกค่าจ้าง ตามทฤษฎีของมาร์ก (Marx, 1884)

(อ้างในนิรมล สุธรรมกิจ, 2550: 68-71) ได้อธิบายไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจะทำให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างชนชั้นขึ้นมา เนื่องจากชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของกิจการมักจะเอาใจเอาเปรียบชนชั้นแรงงานซึ่งอ่อนแอกว่าทั้งด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งดังกล่าวจะนำไปสู่การต่อสู้เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ยาใจคนจน” จากผู้ใช้แรงงาน

บทเพลง “ยาใจคนจน” เป็นบทเพลงที่กล่าวการใช้ชีวิตร่วมกันของผู้ใช้แรงงานที่ยากจนคนหนึ่ง ภายใต้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่มากมายที่เข้ามาในชีวิต แต่ทั้งสองคนก็สามารถประคับประคองชีวิตคู่ไปด้วยกันได้ ด้วยความเข้าใจเห็นอกเห็นใจและพร้อมเป็นกำลังใจให้แก่กันและกันด้วยความอดทน ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาให้ คู่รักที่มีฐานะที่ยากจนสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุขถึงแม้ว่าจะต้องลำบากจากการไม่มีทรัพย์สินเงินทองมากมายก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“ไมค์ เคยเคยเป็นกรรมกรมาก่อน เลยเข้าใจความรู้สึกของกรรมกรด้วยกันดี เพลงยาใจคนจน เป็นเพลงที่ผู้ชายน่าจะเปิดให้แฟนฟัง เพื่อจะได้รู้ว่าการจะใช้ชีวิตร่วมกันของคนจนนั้นลำบากขนาดไหนและทำให้มีกำลังใจต่อสู้กับชีวิตต่อไป”

(ธงชัย จอบกระโทก ผู้ใช้แรงงาน ตำแหน่งช่างปูน: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“เพลงนี้ฟังแล้วให้กำลังใจผู้ใช้แรงงานดี มีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิตต่อไปกับแฟนเป็นแฟนคนจน ต้องทนหน่อยนึง คงเป็นความจริงสำหรับคนจน ก็ต้องอดทนมากกว่าคนรวยเป็นธรรมดาเพราะเราไม่มีอย่างที่เขา มีกัน แต่ถ้าเจอผู้หญิงบางคนที่ไม่สู้ เขาก็อาจจะหนีเราไปมีแฟนใหม่ก็อาจจะเป็นไปได้”

(วันดี ปิจฉิม ผู้ใช้แรงงาน ตำแหน่งช่างไฟ: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“ผมว่าเพลงนี้ฟังแล้วทำให้มีกำลังใจในการสู้กับชีวิตทำให้ผมกับแฟนมีกำลังใจต่อสู้กับชีวิตเพื่ออนาคต ผมว่า ไมค์ ภริมย์พร เข้าใจความรู้สึกของผู้ใช้แรงงานได้เป็นอย่างดีเพราะไมค์ เคยเคยเป็นผู้ใช้แรงงานมาก่อน เป็นแฟนคนจน ต้องทนหน่อยนึง เป็นประโยชน์ที่ผมขอบพูดแซวกับแฟนบ่อยๆรวมทั้งเพื่อนาก็ขอบพูดคำนี้กันบ่อยมาก ตอนแซวแฟนกัน”

(ไกรสร พงษ์อนุชาติ ผู้ใช้แรงงาน โรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า: สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ยาใจคนจน”
ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ยาใจคนจน” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงาน สามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานใช้บทเพลงนี้ ในการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ และเป็นบทเพลงที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ใช้แรงงานที่เป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีเท่าไร การได้พูดคุยกับบุคคลอื่นเป็นที่รักเพื่อเป็นกำลังใจให้ซึ่งกันและกันให้ต่อสู้กับสภาพปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปด้วยกันได้ ด้วยสภาพความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตของผู้ใช้แรงงานซึ่งถือว่าเป็นคนชนชั้นล่างสุดของสังคมเต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรคต่างๆ การใช้ชีวิตคู่ตามสภาพความเป็นอยู่ดังที่กล่าวมานั้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจและการให้กำลังใจซึ่งกันและกันของการใช้ชีวิตคู่ จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งสำหรับผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยเพียงแค่นี้ได้รับกำลังใจจากบุคคลอื่นเป็นที่รักหรือความรู้สึกที่ดีที่มีต่อกันก็สามารถ ทำให้ผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยผู้นั้นมีกำลังใจต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

1.3.2 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 2 เพลง ขายแรงแต่งนาง

1) บทเพลง ขายแรงแต่งนาง

สองมือคนจน จะทนเพื่อเจ้า เพื่อความรักสองเรา พี่ขอเอา หัวใจเดิมพัน
เดินทาง จากนมาขายแรงงาน หวังว่าสักวัน ผันเราคงเป็นจริง

ขอเอาแรงกายและใจมุ่งมั่น เสียเหงื่อเพื่อน้องทุกวัน เข้าทำงาน ขายแรง
แย่งชิง เหนื่อยกาย ก็ทนเพื่อคนรักจริง ขอเพียงยอดหญิง อย่าทิ้งพี่ไปกลางคัน

ความรู้ต่ำ แรงงานก็ราคาถูก อดทนปนทุกข์ เดินบุก เดินลุยทุกวัน เปลี่ยน
แรงเป็นเงิน เผชิญกับความร้าวราน จะไปให้ถึงความฝัน ผันถึงงานวันแด่

ขอแรงคนดี ให้คอยพี่บ้าง ได้โปรดนอนใจ อย่าจี้ดจาง ระวังแค้นแดง
รักจริง อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง เก็บรักษาแค้นแดง รอคอยขายแรง จะไปแต่งนาง

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ไมค์ ภิรมย์พร)

2) บริบทของบทเพลง “ขายแรงแต่งนาง”

(1) บทเพลง “ขายแรงแต่งนาง” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา
คุณวุฒิ ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดย บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงานโดย บริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2542

(5) ความนิยมของบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” ได้รับความนิยมระดับหนึ่ง แต่ถือว่าไม่สูงนัก เมื่อเปรียบเทียบกับเพลง “ยาใจคนจน” ในบทเพลงนี้มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจำนวนหนึ่งซึ่งเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ เพื่อที่จะเก็บเงินส่วนหนึ่งเพื่อนำไปเป็นทุนในการแต่งงานกับคนรักของตนหรือต้องการเก็บเงินให้ได้จำนวนหนึ่งเพื่อนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานในขณะนั้นที่บางคนก็ได้มีการออกเดินทางไปขายแรงงานในต่างประเทศเพื่อจะได้เงินมาสร้างฐานะให้ครอบครัวดีขึ้น

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน”

บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เป็นเรื่องราวที่แสดงถึงอุปาทานของความรักรที่สามารถ สร้างพลังใจในการต่อสู้ เพื่อให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ แก่นเรื่องของเพลงนี้คือ “อุปาทานแห่งความรักสามารถเป็นพลังในการต่อสู้กับชีวิต

(2) วิธีการเล่าเรื่อง ของบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน”

บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน”

ตัวละครหลัก (Main Character) ชายหนุ่มที่อยู่ในวัยทำงาน มีฐานะยากจนเดินทางมาจากชนบท เข้ามาทำงานในเมืองหลวง เพื่อเก็บเงินไปเป็นทุนในการกลับไปแต่งงานกับสาวคนรักที่อยู่ในชนบท โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor Character) หญิงสาวที่เป็นคนรักของชายหนุ่ม มีฐานะยากจนอาศัยอยู่ในชนบท รอคอยการกลับมาชายคนรักที่เข้าไปทำงานในเมืองหลวง เพื่อหาเงินนำมาเป็นทุนในการแต่งงาน โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “น้อง” เป็นตัวละครรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของ บทเพลงขายแรงแต่งงาน คือ ความยากจน-ความรัก-ความต้องการจะแต่งงาน ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมในสังคมไทยการที่ผู้ชายสักคนหนึ่งจะมาขอผู้หญิงแต่งงานได้นั้น จะต้องมีส่วนสอด-ของหมั้นให้แก่ฝ่ายหญิง ซึ่งจะต้องมีมากเพียงพอไม่ให้น้อยหน้าคนอื่น รวมทั้งจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการจัดงานแต่งงานอีกจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ยังอาจจะต้องปลูกบ้านเป็นเรือนหอ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องใช้เงินจำนวนมากพอสมควร การแต่งงานกับผู้หญิงคนหนึ่งจึงต้องใช้เงินมาก เมื่อในชนบทไม่สามารถจะหางานทำที่มีรายได้มากเพียงพอ ต่อการเก็บเงินเพื่อเป็นทุนในการแต่งงาน ดังนั้นจึงต้องออกเดินทางเข้าเมืองหลวงเพื่อทำงานหารายได้ให้เพียงพอต่อการนำมาเป็นทุนในการแต่งงานกับสาวคนรัก ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ใช้แรงงานที่ปรากฏในบทเพลงนี้เข้ามาทำงานในเมืองหลวงแล้ว ประสบกับความยากลำบากในระหว่างทำงาน ทั้งการทำงานที่หนัก ค่าแรงที่ได้รับก็ไม่สูงนัก จนทำให้เกิดความท้อแท้ ประกอบกับความหวั่นไหวกลัวที่สาวคนรักจะไม่มั่นคงในความรัก แต่เมื่อคิดถึงความต้องการที่จะแต่งงานกับหญิงคนรักและคำมั่นสัญญาที่มีต่อกันก็ทำให้เกิดพลังในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถไปถึงจุดหมายตามที่ตนตั้งไว้คือการที่ได้นำเงินกลับไปเป็นทุนในการแต่งงานกับสาวคนรักในชนบท

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” มีลักษณะการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างการเล่าเรื่อง ของบทเพลง ขายแรงแตงนาง

องค์ที่	บทเพลง
องค์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	สองมือคนจน จะทนเพื่อเจ้า เพื่อความรักสองเรา พี่ขอเอา หัวใจเดิม พัน เดินทาง จากนมาขายแรงงาน หวังว่าสักวัน ฝันเราคงเป็นจริง
องค์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	ขอเอาแรงกายและใจมุ่งมั่น เสียเหงื่อเพื่อน้องทุกวัน เข้าทำงาน ขาย แรงแย่งชิง เหนื่อยกาย ก็ทนเพื่อคนรักจริง ขอเพียงยอดหญิง อย่าทิ้งพี่ไป กลางคืน ความรู้ค่า แรงงานที่ราคาถูก อดทนปนทุกข์ เดินบุก เดินลุยทุกวัน เปลี่ยนแรงเป็นเงิน เผชิญกับความไร้ราวน จะไปให้ถึงความฝัน ฝันถึงงานวัน แต่ง
องค์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	ขอแรงคนดี ให้อภัยพี่บ้าง ได้โปรดนอนใจ อย่าจืดจาง ระวัง แก้มแดง รักจริง อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง เก็บรักษาแก้มแดง รอคอยขายแรง จะ ไปแต่งงานนาง

องค์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองค์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“สองมือคนจนจะทนเพื่อเจ้า เพื่อความรักสองเรา พี่ขอเอา หัวใจเดิม
 พัน เดินทาง จากนมาขายแรงงาน หวังว่าสักวัน ฝันเราคงเป็นจริง”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งเข้ามาหางานทำในเมืองหลวง
 เพื่อจะนำเงินกลับไปแต่งงานกับสาวคนรักตามความฝันที่ตั้งไว้ โดยกล่าวไว้ในบทเพลง ท่อนที่ 1
 ว่า “สองมือคนจนจะทนเพื่อเจ้า เพื่อความรักสองเรา พี่ขอเอา หัวใจเดิมพัน เดินทาง จากนมาขาย
 แรงงาน หวังว่าสักวัน ฝันเราคงเป็นจริง”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “พี่” ในการกล่าวถึงตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “น้อง” และคำว่า “เจ้า” ในการกล่าวถึงตัวละครรอง โดยบ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นคนรักกัน โดยใช้วลีที่ว่า “เพื่อความรักสองเรา”

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักว่าเป็นผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่ต้องดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก ต้องทำงานหนัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “สองมือคนจนจะทนเพื่อเจ้า เพื่อความรักสองเรา” โดยมีความฝันว่าจะได้แต่งงานร่วมกันกับหญิงสาวคนรักอันเป็นเป้าหมายในการเดินทางจากบ้านเกิดในชนบทเข้ามาทำงานในเมืองหลวง “เดินทางจากนา มาขายแรงงาน หวังว่าสักวัน ฝันเราคงเป็นจริง ”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“ขอเอาแรงกายและใจมุ่งมั่น เสียเหงื่อเพื่อน้องทุกวัน เข้าทำงาน ขายแรงแข่งชิง เหนื่อยกาย ก็ทนเพื่อคนรักจริง ขอเพียงยอดหญิง อย่าทิ้งพี่ไปกลางคัน”

“ความรู้ค่า แรงงานก็ราคาถูก อดทนปนทุกข์ เคนbuk เคนลุยทุกวัน เปลี่ยนแรงเป็นเงิน เผลอญกับความรักจริง จะไปให้ถึงความฝัน ฝันถึงงานวันแต่ง”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงแรกเป็นกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความยากลำบากต้องพบกับอุปสรรคมากมายในระหว่างการทำงาน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ขอเอาแรงกายและใจมุ่งมั่น เสียเหงื่อเพื่อน้องทุกวัน เข้าทำงาน ขายแรงแข่งชิง” ซึ่งความยากลำบากในการทำงานนั้นก็เกิดจากความหวังที่จะได้เงินไปจัดงานแต่งงานนั่นเอง แล้วผูกปมเรื่องว่าปัญหาสามารถแก้ไขได้ด้วยกำลังใจของบุคคลที่ตนรัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เหนื่อยกาย ก็ทนเพื่อคนรักจริง ขอเพียงยอดหญิง อย่าทิ้งพี่ไปกลางคัน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกิดจากอะไร มีความยากลำบากแค่ไหนในการทำงาน บทเพลงได้ผูกปมไว้ว่า ที่ต้องอดทนต่างปัญหาต่างๆที่เข้าก็เพื่อจะได้เงินนำไปแต่งงานกับสาวคนรัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ความรู้ค่า แรงงานก็ราคาถูก อดทนปนทุกข์ เคนbuk เคนลุยทุกวัน” แต่เมื่อคิดถึงความฝันที่จะได้แต่งงานกับสาวคนรักก็จะมีกำลังใจต่อสู้ชีวิตฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ สามารถทำความฝันให้เป็นความจริงได้ ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง(Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เปลี่ยนแรงเป็นเงิน เผลอญกับความรักจริง จะไปให้ถึงความฝัน ฝันถึงงานวันแต่ง”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“ขอแรงคนดี ให้คอยพิทักษ์ ได้โปรดนอนใจ อย่าจืดจาง ระวัง
แก้มแดง รักจริง อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง เก็บรักษาแก้มแดง รอคอยแรง จะไปแต่งงาน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า ในการทำงานที่ต้องอดทนต่อความยากลำบากสารพัด ทั้งด้านความเป็นอยู่ ด้านค่าแรงงานที่ได้รับก็ต่ำกว่าความเป็นจริง แต่การต่อสู้ทั้งหมดทั้งปวงนี้ ก็เพื่อจะได้แต่งงานกับสาวคนรักที่รอคอยอยู่นั่นเอง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ขอแรงคนดี ให้คอยพิทักษ์ ได้โปรดนอนใจ อย่าจืดจาง ระวังแก้มแดง” จากนั้นบทเพลงได้บรรยายสรุปเรื่องโดยให้ข้อคิดเตือนใจไว้ว่า แม้จะต้องพบปัญหาที่หนักหน่วงในชีวิตจนเกือบจะแพ้พ่ายแล้วขอให้ต่อสู้ต่อไปให้ถึงความฝันนั้นคือ วันที่ได้แต่งงานกับสาวคนรัก สมดังที่ตั้งใจไว้ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “รักจริง อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง เก็บรักษาแก้มแดง รอคอยแรง จะไปแต่งงาน”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอกย้ำความสำคัญของความฝันและความหวัง ตลอดจน กำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้นักดนตรีมีแรงต่อสู้ชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “รอคอยแรง จะไปแต่งงาน” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่องให้เห็นการตัดสินใจของคู่รักที่ตัดสินใจว่าพร้อมที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เป็นโครงเรื่องประเภทชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีชะตากรรมในการดำเนินชีวิตที่ ต้องพบกับปัญหาอุปสรรคในระหว่างการเข้ามาทำงานในเมืองหลวง เพื่อจะนำเงินไปเป็นทุนในการแต่งงานกับสาวคนรัก ซึ่งต้องอาศัยโชคชะตาให้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอยู่ด้วย และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกร และแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” ตามการแบ่งโครงเรื่องของ นอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน”

ในบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” ได้ปรากฏคำว่า “ขายแรง” จำนวน 3 ครั้ง และคำว่า “เปลี่ยนแรงเป็นเงิน” ซึ่งมีความหมายเดียวกัน กล่าวคือเป็นการสื่อถึงการได้มาของรายได้อันสุจริตของคนจนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยนั่นคือ ต้องทำงานโดยอาศัยกำลังแรงงานเท่านั้นถึงจะได้มาของรายได้

ในบทเพลง “ขายแรงแตงนาง” ได้ปรากฏคำว่า “ฝัน” จำนวน 3 ครั้ง สื่อถึงชีวิตของคนจนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยนั้นมีความสุขและความหวัง จากความฝันที่หวังว่าวันหนึ่งจะกลายเป็นความจริง

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “ขายแรงแตงนาง” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะแต่งงานกับหญิงสาว ทั้งยังสื่ออารมณ์ถึงการอ้อนวอนให้หญิงสาวอันเป็นที่รักมั่นคงในความรักด้วยเช่นกัน ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “ขายแรงแตงนาง”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “ขายแรงแตงนาง” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลงลูกทุ่งแต่งขึ้นโดยอาศัยการรับรู้สะสมประสบการณ์จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแล้วนำมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง นักแต่งเพลงอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดของตนเพื่อสื่อความหมายกับผู้ฟังเพลง บทเพลงๆ หนึ่งมีความยาวเพียง 3-4 นาที การที่จะถ่ายทอดเรื่องราวที่อยากจะบอกเล่าให้จบภายในเวลาสั้นๆ ผู้แต่งเพลงจึงต้องอาศัยเครื่องมือทางภาษา อาทิ คำ วลี ประโยค การสัมผัส เป็นเครื่องมือในการประกอบบทเพลงในการใช้ภาษาดังกล่าวมีสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่หลายลักษณะ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญวิทยา มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่ง ดังนี้

บทเพลง “ขายแรงแตงนาง” มีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านทางการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

“ความรู้ต่ำ” ตามความหมายโดยทั่วไป หมายถึงการที่ไม่มีความรู้ แต่สำหรับบทเพลง ขายแรงแตงนาง แล้ว คำว่า “ความรู้ต่ำ” เป็น ตัวหมาย (signifier) หมายถึง ผู้มีการศึกษาน้อย อาจจบการศึกษาเพียงแค่ชั้น ประถม 4 ประถม 6 มัธยม 3 หรือ มัธยม 6 เท่านั้น แต่ในฐานะที่เป็น ตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ ความรู้ต่ำ หมายถึง ผู้ใช้แรงงานที่มีการศึกษาน้อย ทำให้มีที่มีรายได้ต่ำ ทำให้ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการสรรหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิต อันเป็นสิ่งที่อาจจะไม่จำเป็นสำหรับชีวิตแต่อาจจะมิไว้เพื่อสนองความต้องการทางวัตถุของตนเองเท่านั้น เป็นผู้มีความรู้ทางสังคมต่ำ นอกจากนี้ “ความรู้ต่ำ” ยังมีความหมายถึงความแตกต่างทาง “ชนชั้น” คนความรู้น้อยถูกกำหนดให้เป็น “ชนชั้นล่าง” ในสังคม คนมีความรู้สูงได้รับการจัดสรรว่าเป็นชนชั้นสูงของสังคม สื่อให้เห็นถึงการแบ่งชนชั้นด้วยการศึกษา

“แก้มแดง” ตามความหมายโดยทั่วไปหมายถึงบริเวณหน้าทั้งสองด้านถัดจากตาลงมา และในเนื้อเพลงที่กล่าวคำว่า “แก้มแดง” เป็น ตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา เป็นลักษณะแบบอุปมาอุปไมย (Metaphor) ซึ่งคำว่า “แก้มแดง” หมายถึง หญิงสาวที่อยู่ในวัยแรกรุ่น ซึ่งหญิงสาววัยรุนมักมีเลือดฝาดที่แก้ม คนโบราณจึงใช้คำว่า แก้มแดง แทนที่ (Replace) ความหมายของ หญิงวัยรุนหรือหญิงบริสุทธิ์

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “ชายแรงแต่” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “ความรู้ต่ำ” มีปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ความรู้ต่ำ” สื่อความหมายถึงความล้มเหลวในการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ชนบทของภาครัฐที่ไม่สามารถทำให้ผู้คนในชนบทได้รับการศึกษาได้อย่างทั่วถึงประกอบกับปัญหาทางเศรษฐกิจที่ผู้คนในชนบทส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทั้งยังความห่างไกลจากสถานศึกษา จึงมีส่วนทำให้ขาดโอกาสในการรับได้รับการศึกษาขั้นสูง

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “แรงงานก็ราคาถูก” มีปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “แรงงานก็ราคาถูก” สื่อความหมายถึงความเลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่ลูกจ้างมักถูกกำหนดค่าแรงงานให้ต่ำกว่าความเป็นจริงและถูกเอารัดเอาเปรียบโดยนายจ้าง ซึ่งตัวลูกจ้างเองไม่มีสิทธิ์ในการเรียกร้องค่าแรงงานหรือสวัสดิการต่างๆ ให้เป็นไปตามความเป็นธรรม

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “เผชิญกับความว้าวราน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะเป็นความหมายแฝง ซึ่งหมายถึง การที่ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคที่มากมาย จนเกือบที่จะถอดใจกับความยากลำบาก

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “ระวังแก้มแดง” มีปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ระวังแก้มแดง” สื่อความหมายถึงการขอร้องของชายหนุ่มที่ ขอให้หญิงสาวรักษาความบริสุทธิ์และความมั่นคงในความรัก เพื่อรอวันที่ชายหนุ่มจะกลับมาขอแต่งงาน สื่อให้เห็นถึงสังคมไทยยังให้ความสำคัญต่อความบริสุทธิ์ของฝ่ายหญิงมากกว่า เพราะชายไทยยังมีความเชื่อว่าภรรยาของตนนั้นต้องเป็นสาวพรหมจรรย์ไม่เคยฝ่ายผู้ชายมาก่อนจนถึงวันแต่งงาน

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง” มีปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “อย่าให้ใครชิงตำแหน่ง” สื่อความหมายถึง เรื่องของความรักกลายเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องการโดยเฉพาะกับหญิงสาวที่มีความพร้อมทั้งคุณสมบัติและรูปสมบัติ ย่อมเป็นที่หมายปองของบุคคลโดยทั่วไป ดังนั้นถ้าผู้รักไม่มีความมั่นคงต่อกันในความรักแล้วนั้น ย่อมทำให้เกิดความหวั่นไหวต่อสิ่งที่ยาวนานเหล่านั้นทำให้ความรักที่มีต่อกันเกิดความสั่นคลอนลงได้

เนื้อหาโดยรวมของบทเพลง “ขายแรงแต่งนาง” ยังสะท้อนปมแฝงเร้นเกี่ยวกับประเพณีและค่านิยมในสังคมไทยในเรื่อง “การแต่งงาน” การแต่งงานของคนในชนบทเป็นเรื่องใหญ่ ผู้ชายจะมาขอผู้หญิงแต่งงานได้จะต้องมีสินสอด-ของหมั้นให้แก่ฝ่ายหญิงไม่น้อยหน้าคนอื่น ซึ่งงานแต่งงานในชนบทนั้นมักจะมีการจัดเลี้ยงเอิกเกริก การแต่งงานจึงต้องใช้เงินมากพอสมควรจนกระทั่งต้องเก็บเงินสักก้อนหนึ่ง จึงจะจัดงานแต่งงานได้ วิธีการหาเงินและเก็บเงินของผู้ชายชาวชนบท ลำพังการทำเกษตรกรรมในท้องถิ่นอาจได้เงินไม่มากพอ จึงต้องเข้ามาขายแรงงานเก็บเงิน เพื่อนำไปเป็นทุนในการแต่งงาน

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “ขายแรงแต่งนาง”

สภาพการเมืองบทเพลง “ขายแรงแต่งนาง” เผยแพร่ในช่วง ปี พ.ศ. 2542 สมัยรัฐบาล ชวน หลีกภัย โดยเป็นคณะรัฐบาลที่ได้เข้ามาฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ตกต่ำที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2540

สภาพทางเศรษฐกิจในขณะนั้นประเทศไทยตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund – IMF) และเริ่มเกิดโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่อีกครั้งหลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจโดยมีการเริ่มการก่อสร้าง รถไฟฟ้ามหานคร สายสีน้ำเงิน (รถไฟฟ้าใต้ดิน) อันทำให้เกิดการขยายตัวด้านการก่อสร้างในบริเวณใกล้เส้นทางและสถานีขึ้นลงรถไฟฟ้าใต้ดินทำให้เกิดการจ้างงานในภาคแรงงานเป็นจำนวนมาก

สภาพทางสังคม ด้วยปัญหาทางเศรษฐกิจที่คลี่คลายไปในทางที่ดี ทำให้สามารถลดปัญหาทางสังคมที่เกิดจากสภาวะการว่างงานได้ในระดับหนึ่ง

เพลง “ขายแรงแต่งนาง” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ ให้แก่ผู้ใช้แรงงาน และคนยากคนจน ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรม คนในภาคเกษตรกรรม ได้ทิ้งไร่นามาขายแรงงานอยู่ในเมืองหลวง เปลี่ยนจากอาชีพอิสระมาเป็น “ผู้รับจ้าง” (Employee) ทำงานให้แก่ “นายจ้าง” (Employer,Boss) ซึ่งเป็นเจ้าของทุน หรือเจ้าของกิจการ มีการหลั่งไหลของคนในชนบทที่เข้ามาหางานทำในเมืองหลวง และมีบางส่วนก็เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ บางคนก็ได้ทำงานตามที่ตนเองหวังไว้ บางส่วนก็ถูกหลอกลวง มีทั้งที่ได้เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศแล้ว แต่ไม่ใช่ประเทศที่ต้องการบ้าง ได้รับค่าจ้างแรงงานไม่ตรงกับที่ตกลงไว้บ้าง สวัสดิการต่างๆ ที่ควรได้รับ ไม่ได้รับบ้าง สภาพความเป็นอยู่ลำบากมากเกินไปบ้าง บางคนต้องไปทำงานใช้หนี้โดยไม่ได้รับค่าจ้างก็มี มีถึงบางคนต้องขายไร่ขายนา หรือบางคนเอาทรัพย์สินที่ดินไปจำนำ จำนอง เพื่อได้มาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศบ้าง และก็มีบางส่วนที่ถูกหลอกจนหมดเนื้อหมดตัว ก็ยังไม่ได้เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศตามที่ตนเองตั้งใจไว้ก็มี

หรือบางคนก็ประสบปัญหาครอบครัวภายหลังที่เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศเช่น ทำงานได้ แล้วส่งเงินมาทางครอบครัว แต่ทางครอบครัวได้นำเงินไปใช้จ่ายผิดประเภทไม่รู้จักใช้เงินอย่างถูกต้อง บางครอบครัวก็มีการล้มละลายของครอบครัว กล่าวคือบางครอบครัว เมื่อสามีไปทำงานต่างประเทศ ภรรยาที่อยู่ทางนี้ก็นอกใจไปมีสามีใหม่และถึงขนาดบางคนก็นำเงินที่ได้จากสามีที่เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศอย่างยากลำบากมาปรนเปรอกับสามีใหม่ที่อยู่ทางเมืองไทย เป็นต้น

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เป็นบทเพลงที่กล่าวการชีวิตของผู้ใช้แรงงานคนหนึ่งที่มีฐานะยากจน ที่ต้องการจะหาเงินเพื่อนำไปเป็นทุนในการแต่งงานกับสาวคนรัก แต่ด้วยเหตุที่ในชนบทของตนเองไม่สามารถจะทำงานเพื่อหารายได้ที่มากเพียงพอที่จะนำมาเป็นทุนในการแต่งงาน จึงต้องออกเดินทางไปทำงานยังสถานที่อื่นที่สามารถจะแสวงหารายได้ที่เพียงพอต่อการนำมาเป็นทุนในการแต่งงานกับสาวคนรัก โดยได้สัญญากับสาวคนรักให้รอคอยการกลับมาเพื่อแต่งงานกัน และขอให้หญิงสาวอดทนรอคอยและมั่นคงต่อคำมั่นสัญญาและความรักที่มีต่อกัน เพื่อรอวันที่ชายหนุ่มจะสามารถหาเงินมาเพียงพอต่อการใช้จ่ายในการแต่งงาน ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาให้ ทราบถึงความยากลำบากในการแสวงหารายได้ที่เพียงพอต่อการแต่งงานของผู้ใช้แรงงานนั้นเป็นไปด้วยความลำบากเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวถึงสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“เพลงนี้ฟังแล้วรู้สึกสงสารผู้ใช้แรงงานแบบตัวเองนะ การจะได้อะไรมาสักอย่างมันอยากลำบากจริงๆ การแต่งงาน สำหรับกรรมกรคนจนๆ ต้องทำงานยากลำบากมากขนาดไหนกว่าจะได้แต่งงานยิ่งพ่อแม่ไม่มีสมบัติให้มาด้วย ยิ่งต้องลำบากกว่าคนที่มียศสมบัติอยู่แล้วจะได้แต่งงานแล้วเพลงนี้ไมค์ ก็ร้องได้กินใจแบบนี้ เหมือนรู้ความรู้สึกของผู้ใช้แรงงานจริงๆ ”

(บัวโล สายสินธุ์ ผู้ใช้แรงงาน ขับร้องส่งวัตถุประสงค์สร้าง: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“เพลงนี้บอกให้รู้ว่าการแต่งงานสำหรับคนจนๆ นั้น เป็นเรื่องที่ใหญ่มากๆ เพราะคนจนอาจจะมีเงินไม่มากพอจะจัดให้ได้ดีเหมือนคนรวยๆ เค้า ยิ่ง คนความรู้น้อย ก็ต้องมาเป็นคนงานแบบนี้แหละ ค่าแรงแต่ละวัน แต่ละวัน ก็แทบไม่พอใช้อยู่แล้ว ค่าแรงวันละแค่ 190 บาท แทบไม่พอใช้ไปวันๆ ถ้ามีงานอื่นดีกว่านี้คงหาใหม่ กว่าที่จะเก็บเงินให้พอแต่งงานแบบในเพลง คงอีกนาน”

(สามารถ บุรีจันทร์ ผู้ใช้แรงงานชนวิศดุก่อสร้าง: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“ไมค์ ร้องเหมือนเป็นผู้ใช้แรงงานจริงๆ เพราะ ไมค์เคยเป็นกรรมกรผู้ใช้แรงงานมาก่อนทำให้ถึงความรู้สึกของกรรมกร ได้เป็นอย่างดี เพลงนี้ผมว่าน่าจะ ทำหน้าที่บอกความรู้สึกของคนจนให้รู้ถึงความลำบากของคนจนที่ต้องการเงินเพื่อไปแต่งงาน”

(วันดี ปิจฉิม ผู้ใช้แรงงาน ตำแหน่งช่างไฟ: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมของการรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” ที่ผู้ใช้แรงงานมีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานรู้วาทเพลงสื่อให้เห็นถึงการแต่งงานของผู้ใช้แรงงาน คนจน หรือผู้มีรายได้น้อยนั้น เป็นไปด้วยความลำบาก กว่าที่จะได้เงินมาเพื่อการแต่งงานกับสาวคนรัก ให้เป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี การที่ต้องเดินทางไปทำงานยังสถานที่อื่นเพื่อให้ได้เงินมากพอเพื่อการเตรียมงานและค่าสินสอดเพื่อนำสู่ขอฝ่ายหญิง และต้องมีการจัดงานเพื่อให้ชาวบ้านได้รับรู้ถึงการแต่งงาน การที่จะต้องเดินทางไปทำงานที่อื่น จึงทำให้ต้องไกลจากคนรัก จึงต้องบอกกับสาวคนรักให้เชื่อมั่นในความรักที่ฝ่ายชายมอบให้ ดังนั้นจึงต้องพยายามสร้างความมั่นใจกับสาวคนรักให้รอคอยการกลับมาพร้อมกับเงินจำนวนมากพอที่จะสามารถดำเนินการจัดงานแต่งงานได้ดังที่ตั้งใจไว้ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

1.3.3 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 3 เพลง อยากเค็ดดอกฟ้า

1) บทเพลง อยากเค็ดดอกฟ้า

มองแครงแท็กี่รู้ว่าเราต่างกัน เหตุใดสวรรค์จึงคลี่มาพบเธอ หนูมพเนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือดอกฟ้า

สุดห้ำใจภักดีแอบมองรักทุกวันเฝ้ามอง ติดตามสนองหมายปองรอ
น้องเมตตา อดทนทำงานเพื่อฝันเป็นจริงขึ้นมา อยากเค็ดดอกฟ้าลงมาแนบใจชาวดิน

เหงื่อรินก็หยดตามกฎสวรรค์ บันไดก็ชันสูงชันที่ก็จะปีน ฟ้าสูงก็ชันฝ่า
พันด้วยใจถวิล ถึงต่ำคิดคืนจะปีนขึ้นไปไขว่คว้า

มองเครื่องเท่าก็รู้ว่าเราห่างไกล แต้นานแค่ไหนขอใจรักมันศรัทธา
หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ไม่มีอ่อนล้า จะยืนมือคว้า ขอเพียงดอกฟ้าปราณี

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ไมค์ ภิรมย์พร)

2) บริบทของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

(1) บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา
คุณวุฒิ ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดย บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด
(มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงานโดย บริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ.2542

(5) ความนิยมของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ได้รับความนิยมระดับ
หนึ่ง แต่ถือว่าไม่สูงนัก ซึ่งในบทเพลงสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจำนวนหนึ่งซึ่งมักจะ
แอบหลงรักหญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตน ตลอดจนมันจะชอบหญิงสาวที่มีรูปร่าง
หน้าตาสวยงามน่ารัก มีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่ครบถ้วน ซึ่งหญิงสาวที่มีลักษณะดังที่กล่าวมามักจะ
เป็นหมายปองของผู้ชายโดยทั่วไป และทำให้เกิดประโยชน์ที่ใช้เปรียบเทียบในการที่ไปหลงรัก
บุคคลที่มีสถานะที่สูงกว่า ด้วยประโยคที่กล่าวว่า “มองเครื่องเท่าก็รู้ว่าเราต่างกัน”

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เป็นเรื่องราวของชายหนุ่มที่หลงรักหญิง
สาวที่มีสถานะทางสังคมที่สูงกว่าตนเอง แก่นเรื่องของเพลงนี้คือ “ความแตกต่างทางสถานะเป็น
อุปสรรคของความรัก”

(2) วิธีการเล่าเรื่อง ของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่า
เรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม
(tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพ
ชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

ตัวละครหลัก (Main Character) ชายหนุ่มที่อยู่ในวัยทำงาน มีฐานะยากจนแต่มีความทะเยอทะยาน ที่ต้องการอยากได้หญิงสาวที่มีสถานะสูงกว่ามาครอบครอง โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor Character) หญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงในทุกๆ ด้าน ทั้งรูปสมบัติ และคุณสมบัติ ทำให้เป็นที่หมายปองของบุคคลทั่วไป โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “น้อง” และคำว่า “เธอ” เป็นตัวละครรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงอยากเด็ดดอกฟ้า คือ ความต้องการที่จะได้คนรักที่มีความแตกต่างกันของสถานะทางสังคมในทุกๆ ด้าน ปมขัดแย้ง ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างกันทางชนชั้น เกิดขึ้นในขณะที่ผู้ใช้แรงงานที่มีสถานะทางสังคมที่ต่ำที่มีความปรารถนาที่จะได้หญิงสาวที่มีสถานะที่สูงกว่ามาครอบครอง แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ หรือถ้าจะมีความเป็นไปได้ก็ต้องใช้ความพยายามอย่างสูงและยังต้องอาศัยโชคชะตาเข้ามาเป็นเครื่องกำหนดอีกส่วนหนึ่งด้วย

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง ยากเดี๋ยดดอกฟ้า

องก์ที่	บทเพลง
องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	มองเครื่องเท่าที่รู้ว่าเรา ต่างกัน เหตุใดสวรรค์จึงคลี่มาพบเธอ หนุ่มพเนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือดอกฟ้า
องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	สุดห้ามใจรักดีแอบมองรักทุกวันเฝ้ามอง ติดตามสนองหมายปองรอ นื่องเมตตา อดทนทำงานเพื่อฝันเป็นจริงขึ้นมา ยากเดี๋ยดดอกฟ้าลงมาแนบใจ ชาวดิน เหนืออินทียอดตามกฎสวรรค์ บันไดก็ขึ้นสูงชันพิถีจะปิ่น ฟ้าสูงก็ขึ้น ฝ่าฟันด้วยใจถวิล ถึงต่ำคิดดินจะปิ่นขึ้นไปไขว่คว้า
องก์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	มองเครื่องเท่าที่รู้ว่าเรา ห่างไกล แค้นแค้นไหนขอใจรักมันศรัทธา หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ไม่มีอ่อนล้า จะขึ้นมือคว้า ขอเพียงดอกฟ้าปราณี

องก์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองก์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“มองเครื่องเท่าที่รู้ว่าเรา ต่างกัน เหตุใดสวรรค์จึงคลี่มาพบเธอ
 หนุ่มพเนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือดอกฟ้า”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่เขาหลงรักหญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมที่สูงกว่าตน โดยกล่าวไว้ในบทเพลงตอนที่ 1 ว่า “มองเครื่องเท่าที่รู้ว่าเรา ต่างกัน เหตุใดสวรรค์จึงคลี่มาพบเธอ หนุ่มพเนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือดอกฟ้า”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “พี่” ในการกล่าวถึงตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “น้อง” คำว่าในการกล่าวถึงตัวละครรอง แต่ในบริบทของบทเพลงนี้จะใช้คำ ที่เป็นการเปรียบเทียบหญิงสาวที่มีสถานะที่สูงให้ดูสูงส่งยิ่งขึ้น โดยใช้คำว่า “ดอกฟ้า” บทเพลงบ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นมีสถานะทางสังคมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยใช้วลีที่ว่า “หนุ่มพเนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ”

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักว่าเป็นผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งแต่มีโอกาได้พบกับหญิงสาวที่งดงามและมีสถานะทางสังคมที่สูง โดยไม่คาดฝัน ทำให้เกิดความหลงรักหญิงสาวคนนั้นขึ้นมาทันที ดังเนื้อเพลงที่ว่า “มองแค่ร่องเท้าก็รู้ว่าเราต่างกัน เหตุใดสวรรค์จึงดลพิ์มาพบเธอ” โดยมองตนเองว่าด้อยค่าและไม่มีโอกาสจะไขว่คว้า ดังบทเพลงที่กล่าวว่า “หนุ่มพเนจรกับลูกสาวคนรวยเลิศเลอ คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือดอกฟ้า”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“สุดห้ามใจภักดีเอบมองรักทุกวันเฝ้ามอง คิดตามสนองหมายปอง
รอน้องเมตตา อดทนทำงานเพื่อฝันเป็นจริงขึ้นมา อยากเด็ดดอกฟ้าลงมาแนบใจชาวดิน”

“เหงื่อรินก็หยดตามกฎสวรรค์ บันไดก็ชันสูงชันพิ์ก็จะปีนฟ้าสูงก็
ชันฝ่าฟันด้วยใจถวิล ถึงต่ำตดดินจะปีนขึ้นไปไขว่คว้า”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงแรกกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการแอบรักหญิงสาวสักคนที่มีความเพรียกร่วมและสถานะที่สูงกว่าจากชายหนุ่มที่มีสถานะต่ำกว่านั้นเป็นไปได้ด้วยความลำบาก ดังเนื้อเพลงที่กล่าวว่า “สุดห้ามใจภักดีเอบมองรักทุกวันเฝ้ามองคิดตามสนองหมายปองรอน้องเมตตา” ซึ่งถึงจะรู้ว่าเป็นความรักที่ไม่อาจจะเป็นไปได้แต่ชายหนุ่มก็ยังแอบฝันว่า คงจะมีโอกาสสมหวังในความรักบ้าง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “อดทนทำงานเพื่อฝันเป็นจริงขึ้นมา อยากเด็ดดอกฟ้าลงมาแนบใจชาวดิน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายความทะเยอทะยานและความยากลำบากที่ชายหนุ่มเพียรพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อขอให้สมหวังในความต้องการของตน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เหงื่อรินก็หยดตามกฎสวรรค์ บันไดก็ชันสูงชันพิ์ก็จะปีน” แต่ถึงรู้ว่าการฝืนนั้นจะแทบไม่มีโอกาสเป็นความจริงขึ้นมาได้ ชายหนุ่มก็ไม่ได้ลดความพยายามที่จะแสดงออกถึงความฝืนที่ตนตั้งใจไว้ ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง(Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ฟ้าสูงก็ชันฝ่าฟันด้วยใจถวิล ถึงต่ำตดดินจะปีนขึ้นไปไขว่คว้า”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“มองเครื่องเท่าก็รู้ว่าเราห่างไกล แต่นานแค่ไหนขอใจรักมันศรัทธา
หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ไม่มีอ่อนล้า จะยืนมือคว้า ขอเพียงดอกฟ้าปราณี”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยกล่าวถึงความพยายามของชายหนุ่มที่แอบหลงรักหญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตน ทั้งๆที่รู้ว่าโอกาสที่จะพบกับความสมหวังนั้นดูห่างไกลจากความเป็นจริง ดังเนื้อเพลงที่กล่าวว่า “มองเครื่องเท่าก็รู้ว่าเราห่างไกล แต่นานแค่ไหนขอใจรักมันศรัทธา” จากนั้นบทเพลงได้บรรยายสรุปเรื่องโดยให้ข้อคิดถึงความรักที่ตั้งอยู่บนความแตกต่างกันของสถานะทางสังคมนั้น โอกาสที่จะสมหวังอาจจะเป็นเรื่องที่ห่างไกลกับความเป็นจริง แต่ก็ไม่ใช่ว่า จะต้องผิดหวังเสมอไป ดังเนื้อเพลงที่กล่าวว่า “หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ไม่มีอ่อนล้า จะยืนมือคว้า ขอเพียงดอกฟ้าปราณี”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยนำเสนอให้เห็นถึงความเป็นจริงของสังคมว่า โอกาสที่ความรักของคนสองคนที่มีความแตกต่างกันอย่างมากของสถานะทางสังคมในด้านต่างๆนั้น มีน้อยมาก แต่โอกาสที่จะสมหวังนั้นก็อาจจะเป็นไปได้ ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้นำเอาสถานะทางสังคมนั้นมาเป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจสูงเกินกว่าความรักที่มีต่อกันของคนสองคน ดังบทเพลงตอนท้ายที่ว่า “หนุ่มคนแรมรอนคนนี้ไม่มีอ่อนล้า จะยืนมือคว้า ขอเพียงดอกฟ้าปราณี”

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เป็นโครงเรื่องประเภทโชคชะตา โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงปมขัดแย้งของเรื่องนี้คือ ความรักต่างชนชั้นในบทเพลงกล่าวถึงผู้ให้แรงงานที่มีความต้องการจะได้หญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตนมีเป็นคู่รักโดยไม่คำนึงถึงสถานะความเป็นจริง ต้องพบกับปมขัดแย้งของสภาพความเป็นจริงทางสังคมที่ว่า ผู้ที่มีความแตกต่างกันของสถานะทางสังคมนั้น มักจะไม่ประสบความสำเร็จที่จะมีโอกาสได้สมหวังในความรักเท่าไรในชีวิตรัก แต่ขณะเดียวกันก็มีการอาศัยโชคชะตาให้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอยู่ด้วย และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ปรากฏอยู่ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ตามการแบ่งโครงเรื่องของ นอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหา ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ได้ปรากฏประโยคที่กล่าวว่า “มองแค่รองเท้าก็รู้ว่าเราต่างกัน” และประโยคที่กล่าวว่า “มองแค่รองเท้าก็รู้ว่าเราห่างไกล” ซึ่งมีความหมายเดียวกัน กล่าวคือเป็นการสื่อถึงความแตกต่างกันของสถานะทางสังคมในทุกๆ ด้าน และยังเป็นการแบ่งแยกชนชั้นในสังคมอีกด้วย

ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ได้ปรากฏคำว่า “ดอกฟ้า” จำนวน 3 ครั้ง สื่อถึงหญิงสาวที่มีความเพริศพร้อมทั้งรูปสมบัติทรัพย์สมบัติและสถานะทางสังคมที่สูงและเป็นที่หมายปองของชายหนุ่มโดยทั่วไป ที่ตัวละครหลักในบทเพลงนี้ต้องการนำมาเป็นคู่ครอง

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงความมุ่งมั่นในการแสดงถึงความรักต่อหญิงสาวที่ตนปรารถนา ถึงจะมีอุปสรรคมากมายเพียงใดก็ตาม ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

บทเพลงลูกทุ่งแต่งขึ้นโดยอาศัยการรับรู้สะสมประสบการณ์จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแล้วนำมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง นักแต่งเพลงอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดของตนเพื่อสื่อความหมายกับผู้ฟังเพลง บทเพลงๆ หนึ่งมีความยาวเพียง 3-4 นาที การที่จะถ่ายทอดเรื่องราวที่อยากจะบอกเล่าให้จบภายในเวลาสั้น ๆ ผู้แต่งเพลงจึงต้องอาศัยเครื่องมือทางภาษา อาทิ คำ วลี ประโยค การสัมผัส เป็นเครื่องมือในการประกอบบทเพลงในการใช้ภาษาดังกล่าว มีสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่หลายลักษณะ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยา มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่ง ดังนี้

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลงยาใจคนจนมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านทางการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

“รองเท้า” ในความหมายของคนทั่วไปจะหมายถึง วัตถุที่ใส่กับเท้าเพื่อใช้ในการเดิน แต่ในความหมายของบทเพลงนี้ รองเท้า เป็นตัวหมาย (signifier) วัตถุที่ใส่กับเท้า ซึ่งอาจจะถือเป็นสิ่งของอย่างหนึ่งที่เป็นเครื่องใช้ของร่างกายอย่างหนึ่ง แต่ในบริบทของบทเพลงนี้ รองเท้า เป็นตัวหมายถึง (signified) อันเป็นสิ่งที่เครื่องใช้ที่สามารถบ่งบอกถึงสถานะของผู้สวมใส่ เช่น รองเท้าที่มีราคาแพงมีรูปแบบที่สวยงาม เมื่อได้สวมใส่กับผู้มีสถานะที่สูงก็จะกลายเป็นเครื่องประดับที่บ่งบอกถึงฐานะของผู้สวมใส่ว่ามีฐานะเช่นไร ในขณะที่เดียวกันถ้าผู้สวมใส่

รองเท่านั้น เป็นผู้มีฐานะยากจน รองเท้าที่สวมใส่ก็มักจะมีรูปแบบที่ธรรมดาและมีราคาไม่แพงนัก และรองเท่านั้นก็ทำหน้าที่เพียงสิ่งของอย่างหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ รองเท้า เป็นสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้สวมใส่กับอวัยวะที่อยู่ในตำแหน่งต่ำที่สุดของร่างกาย การที่ผู้แต่งเพลงเลือกใช้ “รองเท้า” เป็นแกนหลักในการสื่อความหมายในบทเพลงนี้ นอกจากหมายถึงสิ่งที่ใช้สวมใส่แล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์หมายถึง ความต่ำต้อยของคนจน ความต่ำต้อยของผู้ใช้แรงงาน อันเป็นความต่ำต้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้มีสถานะทางสังคมสูงกว่า

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “หนุ่มพเนจรกับสาวคนรวย เลิศเลอ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้าม (Paradigmatic) ซึ่งหมายถึง ชายหนุ่มที่มีฐานะยากจนกับหญิงสาวที่มีฐานะร่ำรวย และยังมีความหมายเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปลักษณ์ (Metaphor) ซึ่งเปรียบได้กับ “ดอกฟ้ากับหมาวัด”

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “ดอกฟ้า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปลักษณ์ (Metaphor) ซึ่งเปรียบถึงหญิงสาวที่ปรากฏในบทเพลง กล่าวคือคำว่า “ดอกฟ้า” ในบริบทของบทเพลงนี้หมายถึงผู้คนที่มีความฐานะร่ำรวย หรือหญิงสาวที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ผู้ชายทั่วไปต้องการ และยังเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาซึ่งมีความหมายของส่วนน้อยแทนส่วนใหญ่ด้วย (Metonymy) กล่าวคือหมายถึงหญิงสาวที่มีคุณสมบัติสูง และรูปสมบัติ ทั้งงดงาม

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “ชาวดิน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปลักษณ์ (Metaphor) ซึ่งเปรียบชายหนุ่มที่ปรากฏในบทเพลง กล่าวคือคำว่า “ชาวดิน” ในบริบทของบทเพลงนี้หมายถึงชายหนุ่มที่มีฐานะยากจนและยังมีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่า หญิงสาวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ในทุกๆ ด้านและยังเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาซึ่งมีความหมายของส่วนน้อยแทนส่วนใหญ่ด้วย (Metonymy) กล่าวคือคำว่า “ชาวดิน” หมายถึงผู้คนที่มีความฐานะยากจน

กฎสวรรค์ เป็นสัญลักษณ์ หมายถึง กฎเกณฑ์ข้อกำหนดที่ปฏิบัติกันมาจนเป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนหนึ่ง เช่น คนรวยต้องแต่งงานกับคนรวย คนจนต้องแต่งงานกับคนจน คนที่มีการศึกษาจะต้องแต่งงานกับคนมีการศึกษา ผู้ที่อยู่ในตระกูลสูงศักดิ์ จะแต่งงานกับผู้ที่มีการศึกษาสูงเช่นกัน เป็นการสื่อความหมายโดยนัย แต่ในบริบทของบทเพลงนี้ ชายหนุ่มไม่ต้องการที่จะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ นั่นคือ อยากเป็นคนจนที่มีสิทธิได้คนที่ร่ำรวยกว่ามาเป็นคู่ครอง หรือ เป็นผู้ที่มิมีสถานะที่ด้อยต่ำแต่ปรารถนาจะได้หญิงสูงศักดิ์มาเป็นคู่ครอง

บันไดกั้น “บันได” เป็นสัญลักษณ์ หมายถึง ระเบียบการหรือขั้นตอนของมนุษย์ที่จัดไว้ให้ต้องดำเนินไปตามขั้นตอนตามที่สังคมกำหนด เช่น ทำงาน เก็บเงิน สร้างฐานะให้ร่ำรวย สร้างครอบครัว บทเพลงนี้ใช้ “บันได” เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายโดยนัยเพื่อก้าวข้ามผ่านพ้นจากที่ต่ำ ซึ่งหมายถึงสถานทางสังคมที่ต่ำ ไปยังที่สูง ซึ่งหมายถึงสถานทางสังคมที่สูง

กว่า สำหรับในบริบทของบทเพลงนี้ บันได กลายมาเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ชายหนุ่มจะต้องฟันฝ่า เพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย

ฟ้าสูงก็ชั้น “ฟ้า” เป็นสัญลักษณ์ หมายถึง สถานที่อยู่อาศัยของเหล่า เทวดา ฟ้า สิ่งที่สูงสุดเอื้อม เกินกว่าที่มนุษย์ปกติจะไขว่คว้ามาได้ เป็นการสื่อความหมายโดยนัย ซึ่ง ในบริบทของบทเพลงนี้ “ฟ้า” ก็เป็นสิ่งที่แบ่งแยกให้เห็นถึงความแตกต่างของสถานะของหญิงสาว และชายหนุ่มที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง ดังสุภาษิต ที่กล่าวว่า “ไม่รู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ”

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “มองแค่รองเท้าก็รู้ว่าเรา ต่างกัน” มีปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “มองแค่รองเท้าก็รู้ว่าเราต่างกัน” การสวมใส่รองเท้า สามารถสื่อความหมายถึงสถานะของผู้สวมใส่ได้ด้วยว่ามีฐานะเช่นไร กล่าวคือรองเท้าในบริบทของ สังคมกลายเป็นเครื่องสื่อความหมายของสถานะของผู้สวมใส่ในกลุ่มของผู้มีฐานะร่ำรวยก็พยายาม สรรหารองเท้าที่มีราคาแพง มีเครื่องหมายการค้าเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก มีรูปแบบที่สวยงาม มีการใช้วัสดุที่ทำได้ยาก บางครั้งใช้วัสดุที่ทำจากหนังสัตว์ที่หายากและจนจะสูญพันธุ์จากโลกก็มี บางครั้งวัสดุสังเคราะห์ที่ใช้กรรมวิธีการผลิตที่ซับซ้อน ซึ่งรองเท้าดังที่กล่าวมานี้ได้ทำหน้าที่บ่ง บอกถึงสถานะของผู้สวมใส่ได้เป็นอย่างดี

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “เหงื่อรินก็หยดตามกฎ สวรรค์”

“บันไดก็ชั้นสูงชันพีกี่จะป็น” “ฟ้าสูงก็ชั้นฟ้าพินด้วยใจถวิล” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “เหงื่อรินก็หยดตามกฎสวรรค์” “บันไดก็ชั้นสูงชันพีกี่จะป็น” “ฟ้าสูงก็ชั้นฟ้าพินด้วยใจถวิล” สื่อให้เห็นถึงในสังคมไทยยังมีการ ยอมรับต่อโชคชะตาและสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่ ในทุกๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้ารงชีวิต การทำ มาหากิน ถึงแม้แต่ในเรื่องของความรัก แต่ก็ยังมีคนในสังคมจำนวนหนึ่งยังมีความเชื่อในเรื่องของ ความมานะพยายามว่าจะเป็สิ่งที่สามารถทำให้ไปถึงเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ ในบริบทของบทเพลงนี้ สื่อให้เห็นถึงความมานะพยายามในการที่จะฟันฝ่าอุปสรรคให้ผ่านพ้นไป ซึ่งเปรียบได้กับสุภาษิต ที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2542 สมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย โดยในช่วงเวลาดังกล่าวเริ่มมีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ

สภาพทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว ภายหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ทำให้หลายประเทศเกิดการพัฒนา และมีแรงงานจากประเทศไทยส่วนหนึ่งเริ่มออกเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศไต้หวัน สิงคโปร์ เกาหลีใต้และประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีแรงงานไทยเข้าไปทำงานเป็นจำนวนมาก

สภาพทางสังคม เศรษฐกิจภายในประเทศและในต่างประเทศเริ่มฟื้นตัว ทำให้ลดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เพราะในช่วงเวลานี้ประชาชนเริ่มมีความรู้สึกมั่นคงในชีวิตมากขึ้น

เพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น มีสภาพความฟื้นตัวทางเศรษฐกิจบางแล้ว แต่ในทางสังคมของผู้ใช้แรงงานก็ยังคงอยู่ในสภาพของการแบ่งแยกชนชั้นปรากฏอยู่ ดังจะเกิดสภาพชีวิตที่มี “ชนชั้น” (Class) สองชนชั้นคือ “ชนชั้นทุน” ที่เป็นเจ้าของกิจการเจ้าของปัจจัยการผลิต กับ “ชนชั้นแรงงาน” ที่เป็นผู้ทำงานแลกค่าจ้าง ตามทฤษฎีของมาร์ก (Marx, 1884) (อ้างในนิรมล สุธรรมกิจ, 2550: 68) ได้อธิบายไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจะทำให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างชนชั้นขึ้นมา เนื่องจากชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของกิจการมักจะเอารัดเอาเปรียบชนชั้นแรงงานซึ่งอ่อนแอกว่าทั้งด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งดังกล่าวจะนำไปสู่การต่อสู้เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ได้กล่าวถึงสภาพของการแบ่งแยกชนชั้นอย่างชัดเจน แม้แต่ในเรื่องของความรัก ดังที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ แต่ขณะเดียวกันก็ยังมีผู้คนจำนวนหนึ่งที่มีความปรารถนาจะได้รับความยอมรับและความสำเร็จในช่องทางและโอกาสที่รวดเร็ว คือการที่จะได้แต่งงานกับผู้ที่มิสถานะทางสังคมที่สูงกว่าตนมากมาเป็นคู่ครองนั่นเอง ซึ่งในสังคมไทยเปรียบบุคคลเหล่านี้ไว้ว่าเป็นพวกที่ต้องการจะเป็น “หนูตกลังข้าวสาร” นั่นเอง เพื่อยกระดับชนชั้นของตนเองให้สูงขึ้น

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” จากผู้ใช้แรงงาน

บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงผู้ใช้แรงงานที่อยากจนคนหนึ่ง ที่แอบไปหลงรักกับหญิงสาวคนหนึ่งที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่า โดยมองเพียงแค่เรื่องเท่าก็ทำให้รู้ถึงความแตกต่างกันของสถานะ แต่ก็ไม่สามารถทำให้ยอมรับต่อความแตกต่างนั้นได้ ชายหนุ่มจึงพยายามแสดงออกให้หญิงสาวที่มีสถานะสูงกว่นั้นทราบถึงความรู้สึกของตน โดยที่ชายหนุ่มยังหวังว่าตนอาจจะมีโอกาสได้สมหวังในความรักต่างสถานะครั้งนี้ได้ โดยหวังว่าจะได้รับการเห็นใจจากหญิงสาวที่ตนแอบรัก จะเข้าใจและเห็นใจต่อความรักที่ตนแสดงออกไป ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บท

เพลงต้องการสื่อให้ทราบถึงความยากลำบากที่จะสมหวังในความรักของผู้ใช้แรงงานคนหนึ่งที่ไม่
แอบรักหญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตนมาก ภายใต้อสภาพความเป็นจริงของสังคมที่ยังมีการ
แบ่งชนชั้นทางสังคมอยู่ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าว
สนับสนุนถึงบทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“ฟังเพลงนี้แล้วรู้สึกเข้าใจคนจนที่ไปแอบรักคนรวย ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปได้น่ามากที่จะสมหวังในความรักเหมือนหมาเห่าเครื่องบิน ได้แต่มอง เพราะในสังคมเรายังมีเรื่องของความรวยความจนมาเป็นตัวกำหนดอยู่”

(สมทรง บำรุงกิจ ผู้ใช้แรงงาน พนักงานประจำโรงแรม: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“ฟังแล้ว เห็นใจคนจนจริงๆ ถ้าไปรักคนที่รวยกว่าโอกาสจะสมหวังมันน้อยมาก เพราะในสังคมเรายังมีเรื่องของความรวยความจนมาเป็นตัวกำหนดอยู่ ไมค์ ร้องเหมือนเป็นคนจนที่แอบรักคนรวย ไมค์เค้าอาจจะเคยแอบรักแบบนี้มาแล้วก็ได้ เท่าที่รู้เพลงนี้ครูสลา เค้าแต่งตอนมองเห็นรองเท้า คริสติน่าในลิปตัง”

(เสวก พันธุ์ขุนศรี ผู้ใช้แรงงาน ตำแหน่งช่างไม้: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“เพลงนี้ ฟังแล้วเหมือนจะบอกให้คนจนต้องรู้จักเก็บตัวเก็บตนว่าอย่าไปรักคนที่รวยกว่าเราทำให้เห็นใจคนจน ทำไมคนจนจะรักใครซักคน ต้องมีเรื่องของฐานะมาเกี่ยวข้อง แต่อาจจะมิใช่หญิงที่รวยๆ อาจจะใจอ่อนมารักเราจริงก็ได้ แต่ผู้ชายคงต้องหล่อหน้าตาดีมาก ถึงจะมีโอกาสแบบนั้น แบบพวกหนูตกถึงข้าวสารนะ อาจจะมิก็ได้ อยู่ที่วาสนาโชคชะตา”

(ศักดิ์ชัย บุตรสุวรรณ ผู้ใช้แรงงานช่างซ่อมบำรุง: สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้การสื่อความหมาย ของบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานรับถึงการสื่อความหมายของบทเพลงนี้ว่า คนจนคนมีรายได้น้อยหรือผู้ใช้แรงงานที่มีความรักต่อหญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตนนั้น เป็นไปด้วยความยากลำบากมากๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันสังคมไทยจะมองสถานะทางสังคมเป็นหลัก ดังนั้น คนรวยจึงมักจะไปแต่งงานกับคนรวย คนจนที่จะไปแต่งงานกับคนรวยหรือคนที่มีสถานะทางสังคมที่สูงกว่านั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะในสังคมได้กำหนดสถานะทางสังคมของแต่ละ

ละชนชั้นไว้แล้ว แต่โอกาสที่ความรักของคนที่แตกต่างกันทางสถานะทางสังคมเชื่อว่าจะไม่มีเลย แต่โอกาสที่จะสมหวังในความรักนั้น ฝ่ายที่มีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่าจะต้องแสดงถึงความมั่นคง และศรัทธาต่อความรักที่มีต่อผู้ที่มีสถานะทางสังคมที่สูงกว่า ให้เห็นถึงความมั่นคงและศรัทธาที่มีนั้น อาจจะทำให้ผู้ที่มีสถานะทางสังคมที่สูงกว่ารับรู้และเปิดรับต่อความรักที่ผู้ที่มีสถานะทางสังคมต่ำกว่ามอบให้ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

1.3.4 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 4 เพลง เหนื่อยไหมคนดี

1) บทเพลง เหนื่อยไหมคนดี

เหนื่อยไหมคนดีมีพี่เป็นแฟน ครองรักบนความขาดแคลน ขามแก่นพี่
กลัวเธอทิ้งเราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ ความหวังเพียงพึ่งพิงกอดประคองกันสู้เรื่อยมา
บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ คลื่นลมชีวิตกระหน่ำอาจทำให้ใจพี่ล้า
บางครั้งบางทีพี่ก็สร้างปัญหา ทำให้เธอเสียน้ำตาต้องทนพี่มาเสมอ
เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีซี เห็นแฟนคนอื่นได้ดีพี่นี่ยังสงสารเธอ
จมอยู่กับพี่ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ รู้ไหมว่ารอยยิ้มเธอช่วยให้ใจพี่มีหวัง
พี่ขอขอบคุณที่น้องมีใจ ก่อนนี้ถ้าพี่ผิดไปต้องขอภัยใจนาง
ยิ้มเถิดคนดีวันนี้เริ่มมองเห็นทาง จับมือลูกเดินเคียงข้างเราจะสร้างพรุ่งนี้ด้วยกัน

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ไมค์ ภิรมย์พร)

2) บริบทของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

(1) บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา คุณวุฒิ ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่ายโดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงานโดย บริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2543

(5) ความนิยมของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมสูงมาก และถือว่ามียอดขายอยู่ในระดับที่ติดระดับหนึ่งในหมู่ผู้ใช้แรงงาน ด้วยบทเพลงมีการสื่อความหมายที่ทำให้กำลังใจให้ต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตของคู่รักที่มีฐานะยากจน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เป็นบทเพลงที่ทำให้กำลังใจ การแสดงออกถึงการเอาใจใส่และห่วงใยความรู้สึกกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานจนเกิดมีคำพูดที่สอบถามด้วยความเป็นห่วงเป็นใยกับบุคคลอื่นเป็นที่เรียกว่า “เหนื่อยไหมคนดีมีพี่เป็นแฟน” ในขณะนั้น

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เป็นเรื่องราวของผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนที่ต้องการได้รับความเข้าใจจากบุคคลอื่นเป็นที่รักในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต แก่นเรื่องของเพลงนี้คือ “กำลังใจจากคนรักมีค่ามากยิ่งนักสำหรับคนจนในการต่อสู้ชีวิต”

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

ตัวละครหลัก (Main Character) ชายหนุ่มที่อยู่ในวัยทำงาน มีฐานะยากจน ดำเนินชีวิตภายใต้ความยากลำบากและปัญหาอุปสรรคอันมากมายที่เข้ามาในชีวิต มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ต้องการจะมีคนรักที่สามารถดำเนินชีวิตครอบครัวและสร้างอนาคตที่ดีร่วมกัน ได้ภายใต้อุปสรรคปัญหาที่มากมาย โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor character) หญิงสาวที่เป็นคนรักของชายหนุ่ม ที่ต้องดำเนินชีวิตร่วมกับชายหนุ่มที่มีฐานะยากจน แต่ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะเป็นกำลังใจและร่วมต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตร่วมกับชายหนุ่มที่เป็นคนรัก ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก และต้องต่อสู้กับความรู้สึกของตนเองเมื่อมีการเปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของตนเองกับเพื่อนๆ ที่ได้คนรักเป็นผู้มีฐานะที่ดีกว่าคู่รักของตน โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “น้อง” และ “เธอ” เป็นตัวละครรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงเหนื่อยไหมคนดี คือ ความยากจน-ความต้องการความสะดวกสบายและความสุขซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อเป็นคนยากจนจึงไม่สามารถมีความสะดวกสบายและความสุขอย่างที่ ต้องการได้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เกิดขึ้นในขณะที่การดำเนินชีวิตของครอบครัวผู้ใช้แรงงานคู่หนึ่งได้พบข้อแตกต่างที่สามารถเปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่เมื่อฝ่ายหญิงได้พบกับเพื่อนที่มีคู่รักเป็นผู้ที่มีฐานะดี ทำให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่สะดวกสบายกว่าตน ที่มีคู่รักเป็นเพียงแค่ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจน

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “เหน้อยไหมคนดี” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง เหน้อยไหมคนดี

องก์ที่	บทเพลง
องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	เหน้อยไหมคนดีมีพี่เป็นแฟน ครองรักบนความขาดแคลน ขาม แค้นพี่กลัวเธอทิ้ง เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ ความหวังเพียงพึ่ง เทียวก่อประคองกันสู้เรื่อยมา
องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ คลื่นลมชีวิตกระหน่ำอาจทำให้ใจพี่ ล้า บางครั้งบางทีที่พี่ก็สร้างปัญหา ทำให้เธอเสียน้ำตาต้องทนพี่มาเสมอ เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่ เห็นแฟนคนอื่นได้ดี พี่ยิ่งสงสัยเธอ จมอยู่กับพี่ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ รู้ไหมว่ารอยยิ้มเธอช่วยให้ใจพี่มีหวัง
องก์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	พี่ขอขอบคุณที่น้องมีใจ ก่อนนี้ถ้าพี่คิดไปต้องขอภัยใจนาง ยิ้มเถิดคนดีวันนี้เริ่มมองเห็นทาง จับมือลูกเดินเคียงข้างเราจะสร้างพรุ่งนี้ ด้วยกัน

องก์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองก์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“เหน้อยไหมคนดีมีพี่เป็นแฟน ครองรักบนความขาดแคลน ขามแค้น
 พี่กลัวเธอทิ้ง เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ ความหวังเพียงพึ่ง
 เทียวก่อประคองกันสู้เรื่อยมา”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัว

ละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคู่หนึ่งที่กำลังดำเนินชีวิตอย่าง
 ยากลำบาก โดยกล่าวไว้ในบทเพลง ท่อนที่ 1 ว่า “เหน้อยไหมคนดีมีพี่เป็นแฟน ครองรักบนความ

ขาดแคลน ขามเค้นฟักกล้วยเธอหื้อ เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ ความหวังเพียงพึ่งเทียวก่อ
ประคองกันสู้เรื่อยมา”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “พี่” ในการกล่าวถึง
ตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “เธอ” และ “น้อง” ในการกล่าวถึงตัวละครรอง โดยบ่งบอก
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นแฟนกัน โดยใช้วลีที่ว่า “เหนื่อยไหมคนดี
มีพี่เป็นแฟน”

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักว่าเป็นผู้ใช้แรงงาน
ที่มีฐานะยากจนคู่หนึ่งที่ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “..ครองรักบนความขาดแคลน
ขามเค้นฟักกล้วยเธอหื้อ เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ ความหวังเพียงพึ่งเทียวก่อประคองกัน
สู้เรื่อยมา”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ คลื่นลมชีวิตกระหน่ำอาจทำให้ใจพี่
ล้า

บางครั้งบางที่พี่ก็สร้างปัญหา ทำให้เธอเสียน้ำตาต้องทนพินา
เสมอ”

“เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่ เห็นแฟนคนอื่นได้ดีนี่ยังสงสารเธอ
จมอยู่กับที่ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ รู้ไหมว่ารอยยิ้มเธอช่วยให้ใจพี่มีหวัง”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงแรกเป็นกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้า
กับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความ
ยากลำบากต้องพบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่มีเงินในการใช้จ่ายไม่เพียงพอ จนทำให้บางครั้งเกิด
อาการท้อแท้กับชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ คลื่นลมชีวิตกระหน่ำอาจทำ
ให้ใจพี่ล้า” ซึ่งนอกจากปัญหาทางเศรษฐกิจแล้ว ปัญหาด้านอื่นๆ ก็มีเข้ามาในชีวิตด้วย จนทำให้
บางครั้งคู่ชีวิตก็เกิดอาการท้อแท้และเสียใจกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ดังเนื้อเพลงที่ว่า “บางครั้งบางที่
ที่พี่ก็สร้างปัญหา ทำให้เธอเสียน้ำตาต้องทนพินาเสมอ”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายให้เห็นถึงข้อเปรียบเทียบ
จากแฟนคนอื่นที่ได้คู่รักเป็นคนที่มีฐานะ จึงสามารถสรรหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มาให้คนรัก
ของตนได้ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่ เห็นแฟนคนอื่นได้ดีนี่ยังสงสารเธอ” แต่
การได้รับกำลังใจจากคนรักซึ่งอาจจะเป็แค่รอยยิ้มเท่านั้นก็สามารถสร้างกำลังใจให้ได้ ถึงแม้รู้ว่า

การต้องอยู่กับคนรักที่มีฐานะยากจนก็ตาม ซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง(Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “จมอยู่กับที่ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ รู้ไหมว่ารอยยิ้มเธอช่วยให้ใจที่มีหวัง”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“พี่ขอขอบคุณที่น้องมีใจ ก่อนนี้ถ้าพี่คิดไปต้องขอภัยใจนาง

ยิ้มเกิดคนดีวันนี้เริ่มมองเห็นทาง จับมือลูกเดินเคียงข้างเราจะสร้าง
พรุ่งนี้ด้วยกัน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า เกิดมาเป็นคนจนต้องอดทน เมื่อเป็นแฟนคนจนก็ต้องอดทน และต้องมีใจหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ซึ่งนอกจากจะต้องได้รับความกดดันจากปัญหาความยากจนอันเป็นอุปสรรคต่อความรักแล้ว และพร้อมที่จะให้อภัยให้แกกัน ในเวลาที่ต้องผจญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “พี่ขอขอบคุณที่น้องมีใจ ก่อนนี้ถ้าพี่คิดไปต้องขอภัยใจนาง” จากนั้นบทเพลงได้บรรยายสรุปเรื่องโดยให้ข้อคิดเตือนใจไว้ว่า แม้จะต้องพบปัญหาที่หนักหน่วงในชีวิตจนเกือบจะต้องสิ้นสุดการใช้ชีวิตคู่แล้ว แต่ด้วยความเข้าใจที่ดีต่อกันก็ทำให้สามารถดำเนินชีวิตคู่ด้วยกัน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ยิ้มเกิดคนดีวันนี้เริ่มมองเห็นทาง”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยออกย้ำความสำคัญของกำลังใจอีกว่ากำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้คนจนมีแรงต่อสู้ชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “จับมือลูกเดินเคียงข้างเราจะสร้างพรุ่งนี้ด้วยกัน” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่องให้เห็นการตัดสินใจของคู่รักที่ตัดสินใจว่าพร้อมที่จะสร้างใช้ชีวิตคู่ไปสู่อนาคตที่ตีร่วมกัน ทั้งในเวลาทุกข์และสุขและเป็นกำลังใจให้แกกันและกันและ

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เป็นโครงเรื่องประเภทชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีชะตากรรมในการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องพบกับจุดขัดแย้งในชีวิตทั้งด้านหน้าที่การงานและในชีวิตรัก ซึ่งต้องอาศัยโชคชะตาให้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอยู่ด้วย และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆหรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหา ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

ในบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ได้ปรากฏประโยคที่กล่าวว่า “ครองรักบนความขาดแคลน” ประโยคที่กล่าวว่า “เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ” ประโยคที่กล่าวว่า “บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ” ประโยคที่กล่าวว่า “เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่” และประโยคที่กล่าวว่า “จมอยู่กับที่ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ” ซึ่งประโยคเหล่านี้ล้วนมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเป็นการสื่อถึงการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ต่ำมากขาดทั้งสิ่งจำเป็นของชีวิตและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ในบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ได้ปรากฏคำว่า “ยิ้ม” จำนวน 2 ครั้ง สื่อถึงชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยนั้นความสุขความหวังและกำลังใจจากบุคคลอันเป็นที่รักนั้น ไม่จำเป็นที่กล่าวเป็นคำพูด แต่ใช้เพียงรอยยิ้มจากบุคคลอันเป็นที่รักก็สามารถสร้างความสุขความหวังและกำลังใจในการดำรงชีวิตต่อไปได้

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “เหนื่อยไหมคนดี” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงการหวังไขความรู้สึกร่วมกันของหญิงสาวที่ต้องใช้ชีวิตร่วมกัน ท่ามกลางความขัดสนในปัจจุบันในการดำรงชีวิต ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

บทเพลงถูกแต่งขึ้นโดยอาศัยการรับรู้สะสมประสบการณ์จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแล้วนำมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง นักแต่งเพลงอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดของตนเพื่อสื่อความหมายกับผู้ฟังเพลง บทเพลงๆ หนึ่งมีความยาวเพียง 3-4 นาที การที่จะถ่ายทอดเรื่องราวที่อยากจะบอกเล่าให้จบภายในเวลาสั้นๆ ผู้แต่งเพลงจึงต้องอาศัยเครื่องมือทางภาษา อาทิ คำ วลี ประโยค การสัมผัส เป็นเครื่องมือในการประกอบบทเพลงในการใช้ภาษาดังกล่าวมีสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่หลายลักษณะ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญวิทยา มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงถูกแต่ง ดังนี้

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพย สุภาษิต ดังนี้

ในบทเพลงท่อนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “ครองรักบนความขาดแคลน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “ครองรักบนความขาดแคลน” สื่อให้เห็นถึงความยากจนอดคัดขัดสนในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ที่ขาดสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “ยามแค้นพี่กลัวเธอท้อ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “ยามแค้นพี่กลัวเธอท้อ” สื่อให้เห็นถึงความวิตกกังวลของชายหนุ่มที่กลัวว่าหญิงคนรักจะไม่สามารถอดทนต่อสภาพความยากจนที่เป็นอยู่ได้

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “เราเริ่มจากศูนย์ลงทุนด้วยความไม่พอ” สื่อความหมายถึง ความต้องการที่เกินความสามารถที่ตนเองจะสรรหามาได้ แต่ก็พยายามที่จะหาสิ่งนั้นมาให้ได้

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ” เป็นสัญลักษณ์มีความหมายแฝง ซึ่งเปรียบได้กับเส้นทางเดินที่มีได้โรยด้วยกลีบกุหลาบแฝงอยู่ในคำว่า “บนเส้นทางเดินขาดเงินประจำ” สื่อให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความไม่พร้อม

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “คลื่นลมชีวิตกระหน่ำ อาจทำให้ใจพี่ล้า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่ในคำว่า “คลื่นลมชีวิตกระหน่ำ อาจทำให้ใจพี่ล้า” สื่อถึงความหวั่นไหวต่ออุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และยังสามารถสื่อความหมายถึงคำว่า “คลื่นลม” ในบริบทของผู้ประกอบอาชีพทางเรือ ซึ่งถ้าหากมีคลื่นลมในทะเลอันเป็นอุปสรรคในการออกเรือก็ไม่สามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพของตนเองได้

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้าม (Paradigmatic) ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยและผู้ที่มีฐานะยากจน แฝงอยู่ในคำว่า “เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่” สื่อให้เห็นถึงพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของคนในแต่ละระดับ และยังเป็นสิ่งบ่งบอกฐานะของผู้ใช้ด้วย ซึ่งคนมีเงินมักจะมียาหนะเป็นของตนเอง ซึ่งตรงข้ามกับคนจนที่ไม่มีพาหนะเป็นของตนเอง ต้องอาศัยขนส่งสาธารณะเป็นหลักในการเดินทาง

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “เหน้อยไหมคนดี” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “เก่งไม่มีขับปิคอัพก็ไม่มีขี่” สื่อให้เห็นถึงในสังคมไทย ยานพาหนะกลายเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกฐานะของผู้เป็นเจ้าของได้ ดังนั้นเราจะเห็นสังคมในชนบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากในสมัยก่อนได้ดูบ้านของคนในชนบทจะที่เลี้ยง กระบือ หรือโค ไว้ได้ดูบ้าน ซึ่งสัตว์เหล่านั้นสามารถนำมาเป็นทั้งเครื่องมือในการช่วยทำการเกษตร และขณะเดียวกันก็ยังนำมาเป็นพาหนะเทียมเกวียนได้อีกด้วย แต่ในปัจจุบันได้ดูบ้าน

ของคนในชนบทได้กลับกลายมาเป็นรถปิคอัพ แทนสัตว์เหล่านั้น และรถปิคอัพนั้นก็กลายมาเป็นเครื่องบ่งบอกฐานะของผู้ใช้ จนมีบางครอบครัว ยอมจะขายที่ดินทำกิน เพื่อจะได้มาซึ่งพาหนะเหล่านั้น โดยมีการกล่าวถึงการให้ความสำคัญของพาหนะชนิดนี้ไว้ในบทเพลง “มอเตอร์ไซค์ฮ้าง” (2544) ของวงร็อกแอสโตร โดยกล่าวถึงความสำคัญของรถปิคอัพที่สามารถสร้างความแตกต่างจากรถมอเตอร์ไซค์ ที่ทำให้หญิงสาวต้องการที่จะนั่งรถปิคอัพมากกว่าจะนั่งรถมอเตอร์ไซค์ ดังบทเพลงกล่าวไว้ว่า “อ้ายเป็นผู้ร่น้อย อ้ายเป็นผู้ร่น้อย คนยุค ใหม่ ชั่มมอเตอร์ไซค์ คันเก่า เขาไม่ แล ปิคอัพคันโก้ โต โยต้า มันฮ้างแท้. มันเที่ยวมาแวส่งเจ้า ทุกเช้าแสงมันเที่ยวมาแว ส่งเจ้า ทุกเช้าแสง มอเตอร์ไซค์ฮ้าง มอเตอร์ไซค์ฮ้าง ทางลูก รัง ผุ่นเกาะเกราะกรัง จับตัว จนหัว แดง. ปิคอัพคันโก้ โต โยต้า มาจับแขง ผู้สาวแก้มแดง เคียงคู่ ไปกับ เขา ผู้สาวแก้มแดง เคียงคู่ ไปกับ เขา” จนทำให้เจ้าของ มอเตอร์ไซค์ ต้องพยายามหาพาหนะปิคอัพนี้มาใช้บ้าง เพื่อยกระดับตนเอง ให้มีหญิงสาวหันมาให้ความสนใจตนเองบ้าง แม้ว่าอาจจะต้องไปกู้หนี้ยืมสิน เพื่อนำมาซื้อรถปิคอัพก็ตาม ดัง ใน บทเพลง ท่อนสุดท้าย ที่กล่าวว่า “อยากจะมืรถ ปิคอัพ จับเหลือ เกิน มอเตอร์ไซค์ฮ้าง มอเตอร์ไซค์ฮ้าง เขาหมางเมิน อยากจะกู้เงิน สหกรณ์ ผ่อนรถ ยนต์ อยากจะกู้เงิน สห-กรณ์ ผ่อนรถ ยนต์”

ในเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ทั้งที่ไร้สิ่งปรนเปรอ” สื่อให้เห็นถึง ในสังคมไทย การใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบันที่พยายามแสวงหาสิ่งที่เกินจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการนำสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกินความจำเป็นเหล่านี้มาแข่งขันกันว่า ใครจะมีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ดีกว่ากัน ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตเลย ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าการในสังคมไทยมีการให้ความสำคัญในการแสวงหาความสุขทางด้านวัตถุมากกว่าการที่จะแสวงหาความสุขด้านจิตใจ

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2543 สมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย เป็นช่วงที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างสูงสุด ภายหลังหลุดพ้นจากวิกฤตการณ์ Y2K ที่สังคมโลกหวาดกลัวว่าจะมีผลกระทบกับระบบคอมพิวเตอร์ทั่วโลก โดยเฉพาะตลาดหุ้นแนสแด็ก (NASDAQ) ของอเมริกา ขึ้นถึงจุดที่สูงที่สุดที่ 5,048.62 จุด ทำให้มีผลถึงเศรษฐกิจโลกรวมถึงประเทศไทย ให้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคม มีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอยหาสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาใช้ใน

ชีวิต ทั้งการขัดขวางด้วยเงินสดและระบบสินเชื่อ เพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง ทำให้เกิดการใช้จ่ายเกินตัว จนก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินอันเป็นผลที่นำไปสู่ปัญหาทางสังคมตามมาในภายหลัง

เพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ เพื่อปลอบประโลมใจให้แก่ผู้ใช้แรงงาน และคนยากคนจน ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรม คนในภาคเกษตรกรรม ได้ทิ้งไร่นามาขายแรงงานอยู่ในเมืองหลวง เปลี่ยนจากอาชีพอิสระ มาเป็น “ผู้รับจ้าง” (Employee) ทำงานให้แก่ “นายจ้าง” (Employer, Boss) ซึ่งเป็นเจ้าของทุนหรือเจ้าของกิจการ เกิดสภาพชีวิตที่มี “ชนชั้น” (Class) สองชนชั้นคือ “ชนชั้นทุน” ที่เป็นเจ้าของกิจการเจ้าของปัจจัยการผลิต กับ “ชนชั้นแรงงาน” ที่เป็นผู้ทำงานแลกค่าจ้าง ตามทฤษฎีของมาร์ก (Marx, 1884) (อ้างในนิรมล สุธรรมกิจ 2550:68) ได้อธิบายไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจะทำให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างชนชั้นขึ้นมา เนื่องจากชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของกิจการมักจะเอารัดเอาเปรียบชนชั้นแรงงานซึ่งอ่อนแอกว่าทั้งด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งดังกล่าวจะนำไปสู่การต่อสู้เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม ในขณะเดียวกันบทเพลงได้นำเสนอให้เห็นถึงสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการให้ความสำคัญในการแสวงหาความสุขทางด้านวัตถุมากกว่าการแสวงหาความสุขทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดกระแสของการบริโภคนิยมเกิดขึ้นกับสังคมไทยในแทบทุกๆ ชนชั้น

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เป็นบทเพลงที่กล่าวการใช้ชีวิตร่วมกันของผู้ใช้แรงงานที่ยากจนคนหนึ่ง ภายใต้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่มากมายที่เข้ามาในชีวิต แต่ทั้งสองคนก็สามารถประคับประคองชีวิตคู่ไปด้วยกันได้ ด้วยความเข้าใจเห็นอกเห็นใจและพร้อมเป็นกำลังใจให้แก่กันและกันด้วยความอดทน โดยบทเพลงนี้กล่าวถึงการให้ความสำคัญต่อความรู้สึกและจิตใจของหญิงสาวที่อดทนร่วมใช้ชีวิตกับชายหนุ่มที่มีฐานะยากจน ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาให้ คู่รักที่มีฐานะที่ยากจนสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุขถึงแม้ว่าจะต้องลำบากจากการไม่มีทรัพย์สินเงินทองมากมายก็ตามซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน โดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนถึงบทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“ถ้าแฟนเค้าถามเราแบบนี้ หรือเราถามแฟนเราแบบนี้ มันทำให้มีกำลังใจขึ้นมากมาย หายเหนื่อยพุดง่าย ๆ เป็นเพลงที่ทำให้มีกำลังใจให้เรากับแฟนสามารถสู้กับความลำบากความยากจนได้ เพราะในเนื้อเพลงก็บอกอยู่แล้วว่า ต้องอยู่เคียงข้างกันเพื่อจะสร้างวันพรุ่งนี้ด้วยกัน ไมค์ ร้องเพลงนี้ รู้สึกว่าเค้าร้องได้เข้าถึงความรู้สึกของคนจนได้ดีมาก ๆ”

(มณิรัตน์ หล่มสูงเนิน ผู้ใช้แรงงานโรงงานผลิตรองเท้า: สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2551)

“ตอนอยู่ด้วยกันแรกๆ ก็มีถามกันบ้างว่าเป็นไงบ้างวันนี้ ที่ทำงานเป็นไงวันนี้เหนื่อยไหม อะไรทำนองนี้ แต่นานๆ เข้าก็ไม่ค่อยได้ถามกันสักเท่าไร แต่ถ้าได้ถามไถ่กันแบบเพลงนี้ก็น่าจะดี ทำให้ชีวิตครอบครัวดูมันใกล้ชิดกันดี เพลงเป็นกำลังใจให้คนจนให้คนทำงานที่มีแฟนอยู่แล้ว ช่วยกันต่อสู้กับปัญหาที่เข้ามาในชีวิตไปด้วยกัน”

(สุชน หมอฤทธิ์ ผู้ใช้แรงงานโรงงานประกอบรถยนต์: สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“ฟังแล้ว ให้กำลังใจต่อสู้กับชีวิต และทำให้รักแฟนมากขึ้นเข้าใจกันมากขึ้น ตอนเรามีปัญหาอะไรกันมากๆ แล้วเราทำเหมือนอย่างในเพลงมีอะไรก็มาคุยกันแก้ปัญหากันไปดีกว่ามานั่งทะเลาะกัน”

(อุมาพร หมอฤทธิ์ ผู้ใช้แรงงานโรงงานผลิตผงซักฟอก: สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้การสื่อความหมาย ของบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานใช้บทเพลงนี้ ในการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ และเป็นบทเพลงที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีเท่าไร จะบอกกล่าวกับบุคคลอันเป็นที่รักเพื่อเป็นกำลังใจให้ซึ่งกันและกันให้ต่อสู้กับสภาพปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปด้วยกันได้ ด้วยสภาพความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตของผู้ใช้แรงงานซึ่งถือว่าเป็นคนชนชั้นล่างสุดของสังคมเต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรคต่างๆ การใช้ชีวิตคู่ตามสภาพความเป็นอยู่ดังที่กล่าวมานั้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ชีวิตคู่ จึงจะสามารถดำเนินอยู่ได้ตลอด ซึ่งสำหรับผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อย เพียงแค่ได้รับกำลังใจจากบุคคลอันเป็นที่รักหรือความรู้สึกที่ดีที่มีต่อกันก็สามารถ ทำให้ผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยผู้นั้นมีกำลังใจจะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ เพียงแค่คำพูดที่สอบถาม

ถึงความรู้สึกที่ห้วงใยต่อกัน ก็สามารถสร้างความรู้สึที่ดี และสามารถนำมาเป็นกำลังให้ต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตได้ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

1.3.5 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 5 เพลง ผ้าขาวบนบ่าซ้าย

1) บทเพลง ผ้าขาวบนบ่าซ้าย

ผ้าขาว สาวฝากก่อนจากมาไกล พี่เก็บไว้ข้างหัวใจ พาดบ่าซ้ายยามไปสู้งาน เป็นตัวแทนเจ้า เมื่อเราต้องอยู่ไกลกัน เบี่ยงผ้าต่างหน้าทุกวัน ห่างกันจะไม่ห่างไกล

เป้าหมาย หลายอย่างที่ยังเฝ้ารอ ถ้าหากรักยังดีพอ พี่ไม่ทอดทิ้งเชื่อใจ ห่มเททุกด้านหนักงานไม่เคยหวั่นไหว ผ้าขาวเจ้าคอยบอกใจว่าทำเพื่อใคร วันนี้

ก็คืนวัน ที่งานหนักเหลือ เพียงหยิบผ้าขาวซับเหงื่อ ก็เหมือนมีแรงทำดี หมั่นพันสัญญา ซ่อนในใยผ้าผืนนี้ พาดบนบ่าซ้าย เพื่อให้ใกล้หัวใจพี่ ให้คอยคิดถึงคนดี และซับใจพี่ยามเหงา

ผ้าขาวสาวฝากเต็มรักเต็มหวัง ใช้นานสีผ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่จาง หรอทสาว ขอใจรักมั่น ป้องกันคนเปื้อนใจเรา ให้งามเหมือนดังผ้าขาว รอรวันสองเราเคียงใจ

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ไมค์ ภิรมย์พร)

2) บริบทของบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

(1) บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา คุณวุฒิ ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

(3) ดูแลการผลิตผลงานโดย บริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ.2547

(5) ความนิยมของบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมสูง และถือว่ามียอดจำหน่ายที่ดีอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ไม่สูงเท่าบทเพลง “ยาใจคนจน” หรือ “เหนื่อยไหมคนดี” โดยในหมู่ผู้ใช้แรงงาน บทเพลงนี้มีการสื่อความหมายที่ให้เห็นถึงการต่อสู้ของผูคนในชนบทที่ต้องจากครอบครัวถิ่นฐานบ้านเกิดเข้ามาแสวงหางานในเมืองหลวง ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน ในช่วงเวลานั้นซึ่งต่างเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองหลวงที่มีสถานประกอบการและสถานที่ ที่จะรองรับผู้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เป็นเรื่องราวของผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนในชนบทที่จากครอบครัวเพื่อเข้ามาทำงานในเมืองหลวง เพื่อแสวงหาความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะสำคัญที่สุดคือการหารายได้นำมาสู่ครอบครัวเพื่อทำให้ฐานะของตนเองดีขึ้นกว่าการทำงานในภาคเกษตรกรรมในท้องถิ่น แก่นเรื่องของเพลงนี้คือ “กำลังใจจากคนรักมีค่ามากยิ่งขึ้นสำหรับคนจนในการต่อสู้ชีวิต”

(2) วิธีการเล่าเรื่อง ของบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

ตัวละครหลัก (Main Character) ชายหนุ่มที่อยู่ในวัยทำงาน มีภูมิลำเนาจากชนบท มีฐานะยากจน ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก เดินทางเข้ามาทำงานในเมืองหลวงเพื่อต้องการหารายได้ที่มากกว่าการทำกสิกรรมในชนบท โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor character) หญิงสาวที่เป็นคนรักของชายหนุ่มที่อาศัยอยู่ในชนบท และรอคอยการกลับมาของชายคนรักที่เข้าไปทำงานหารายได้ นำกลับมาให้ครอบครัว โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “สาว” เป็นตัวละครรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงผ้าขาวบนบ่าซ้าย คือ ความยากจน-ความต้องการแสวงหารายได้เพื่อนำมาสร้างความสะดวกสบายและความสุขซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อเป็นคนยากจนจึงไม่สามารถทำให้เกิดความสะดวกสบายและความสุขอย่างที่ต้องการได้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เกิดขึ้นในขณะที่ยกดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่ปรากฏในบทเพลงนี้ประสบปัญหาทำให้เกิดความท้อแท้ในระหว่างที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวง แต่เมื่อคิดถึงความเปี่ยมหมายที่ตนตั้งไว้ก็ทำให้เกิดกำลังใจในการต่อสู้

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.5 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง ผ้าขาวบนป่าช้า

องค์ที่	บทเพลง
องค์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	ผ้าขาว สาวฝากก่อนจากมาไกล พี่เก็บไว้ข้างหัวใจ พาดป่าช้า ยามไปสู้งาน เป็นตัวแทนเจ้า เมื่อเราต้องอยู่ไกลกัน เบิ่งผ้าต่างหน้าทุกวัน ห่วงกันจะไม่ห่างไกล
องค์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	เป้าหมาย หลายอย่างที่ยังเฝ้ารอ ถ้าหากรักยังดีพอ พี่ไม่โทษของเชื่อ ใจ หุ่นทุกด้าน หนักงานไม่เคยหวั่นไหว ผ้าขาวเจ้าคอยบอกใจว่าทำเพื่อ ใคร วันนี้ ก็คืนวัน ที่งานหนักเหลือ เพียงหยิบผ้าขาวซับเหงื่อ ก็เหมือนมี แรงทำดีหมั่นพันสัญญา ซ่อนในใยผ้าผืนนี้ พาดบนป่าช้า เพื่อให้ใกล้ หัวใจพี่ ให้คอยคิดถึงคนดี และซับใจพี่ยามเหงา
องค์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	ผ้าขาวสาวฝากเดิมรักเดิมหวัง ใช้นานสีผ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่ จางหรือสาว ขอใจรักมัน ป้องกันคนเปลี่ยนใจเรา ให้งามเหมือนดังผ้าขาว รอวันสองเราเคียงใจ

องค์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองค์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“ผ้าขาว สาวฝากก่อนจากมาไกล พี่เก็บไว้ข้างหัวใจ พาดป่าช้ายาม
 ไปสู้งาน เป็นตัวแทนเจ้า เมื่อเราต้องอยู่ไกลกัน เบิ่งผ้าต่างหน้าทุกวัน ห่วงกันจะไม่ห่างไกล”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัว

ละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่ต้องออก
 เดินทางจากบ้านเกิดในชนบทเพื่อเข้ามาทำงานในเมืองหลวง โดยมีผ้าผืนสีขาวที่สาวคนรักฝากนำ
 ติดตัวมาด้วย โดยกล่าวไว้ในบทเพลงตอนที่ 1 ว่า “ผ้าขาว สาวฝากก่อนจากมาไกล พี่เก็บไว้ข้าง

หัวใจ พาดบ่าซ้ายยามไปสู้งาน เป็นตัวแทนเจ้า เมื่อเราต้องอยู่ไกลกัน เบี่ยงผ้าต่างหน้าทุกวัน ห่างกันจะไม่ห่างไกล”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “พี่” ในการกล่าวถึงตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “สาว” และคำว่า “เจ้า” ในการกล่าวถึงตัวละครรอง โดยบ่งบอกความสัมพันธ์

ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นแฟนกัน โดยใช้เนื้อหาในบทเพลงกล่าวลักษณะโดยรวมให้เห็นถึงความสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบของคนรักหรือแฟน

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักว่าเป็นผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่ต้องดิ้นรนอย่างยากลำบาก ในช่วงเวลาที่ดำรงชีวิตในบ้านเกิดในชนบท ดังนั้นเพื่อแสวงหาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ จึงต้องออกไปหางานทำยังสถานที่อื่นที่ห่างไกลเพื่อสามารถหารายได้มากกว่า โดยมีผ้าขาวที่คนรักฝากไว้นำติดตัวมาด้วย ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ผ้าขาวสาวฝากก่อนจากมาไกล พี่เก็บไว้ข้างหัวใจ พาดบ่าซ้ายยามไปสู้งาน เป็นตัวแทนเจ้า เมื่อเราต้องอยู่ไกลกัน เบี่ยงผ้าต่างหน้าทุกวัน ห่างกันจะไม่ห่างไกล”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“เป้าหมาย หลายอย่างที่ยังเฝ้ารอ ถ้าหากรักยังดีพอ พี่ไม่ท้อของงเชื่อใจ หุ่นเททุกด้านหนักงานไม่เคยหวั่นไหว ผ้าขาวเจ้าคอยบอกใจว่าทำเพื่อใคร วันนี้”

“ก็คืนวัน ที่งานหนักเหลือ เพียงหยิบผ้าขาวซับเหงื่อ ก็เหมือนมีแรงทำดีหมั่นพันสัญญา ช่อนในใยผ้าผืนนี้ พาดบนบ่าซ้าย เพื่อให้ใกล้หัวใจพี่ ให้คอยคิดถึงคนดี และซับใจพี่ยามเหงา”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงแรกเป็นกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความยากลำบากแต่เพื่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงทำให้ต้องอดทน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เป้าหมาย หลายอย่างที่ยังเฝ้ารอ ถ้าหากรักยังดีพอ พี่ไม่ท้อของงเชื่อใจ” โดยมีผ้าขาวที่หญิงคนรักมอบให้ไว้เป็นกำลังใจในเวลาที่ยากแค้น ดังเนื้อเพลงที่ว่า “หุ่นเททุกด้านหนักงานไม่เคยหวั่นไหว ผ้าขาวเจ้าคอยบอกใจว่าทำเพื่อใคร วันนี้”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายถึงกำลังใจจากสาวคนรักที่มอบผ่านผ้าขาวที่นำไปหาขายคนรักมานั้นมีความหมายมากมาย ในเวลาที่เกิดอาการท้อแท้ในชีวิต ก็ได้ผ้าขาวผืนนี้มาสร้างกำลังใจในการต่อสู้ต่อไป ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ก็คืนวัน ที่งานหนักเหลือ เพียงหยิบผ้าขาวซับเหงื่อ ก็เหมือนมีแรงทำดีหมั่นพันสัญญา ช่อนในใยผ้าผืนนี้” และกำลังใจที่สื่อถึง

กันกันเกิดจากความรักและความผูกพันของคนสองคน โดยใช้ผ้าขาวเป็นเครื่องมือสื่อแทนใจกันนั้น ชายหนุ่มก็ได้นำ ผ้าขาวผืนนั้นพาดไว้บนไหล่ด้านซ้าย ซึ่งเป็นด้านที่ใกล้กับหัวใจของชายหนุ่มมากที่สุด ซึ่งแสดงถึงความผูกพันที่มีต่อกัน ในเวลาที่ต้องอยู่ไกลกัน ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “พาดบนบ่าซ้าย เพื่อให้ใกล้หัวใจพี่ ให้คอยคิดถึงคนดี และจับใจพี่ ยามเหงา”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“ผ้าขาวสาวฝากเดิมรักเดิมหวัง ใช้นานสีฟ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่
จางหรือสาว ขอใจรักมัน ป้องกันคนเปลี่ยนใจเรา ให้งามเหมือนดังผ้าขาว รอรวันสองเราเคียงใจ”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สามเป็นการสรุปเรื่องโดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นให้เห็นว่า ความมั่นคงในความรักเกิดขึ้น วันเวลาที่ต้องห่างไกลกันก็ไม่อาจจะบั่นทอนความรักและความหวังที่มีต่อกันได้ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ผ้าขาวสาวฝากเดิมรักเดิมหวัง ใช้นานสีฟ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่จางหรือสาว” จากนั้นบทเพลงได้บรรยายสรุปเรื่องโดยให้ข้อคิดเตือนใจไว้ว่า แม้จะต้องพบปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาสั่นคลอนความรักมี แต่ด้วยความมั่นคงในความรักที่มีต่อกัน ก็สามารถดำรงความรักที่มีต่อกันจนถึงวันที่ทั้งสองคนกลับมาใช้ชีวิตร่วมกัน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ขอใจรักมัน ป้องกันคนเปลี่ยนใจเรา”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอกย้ำความสำคัญของกำลังใจอีกว่า กำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้คนจนมีแรงต่อสู้ชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ให้งามเหมือนดังผ้าขาว รอรวันสองเราเคียงใจ” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่องให้เห็นความรักที่มั่นคงที่มีต่อกัน แม้นในเวลาที่ต้องห่างไกลกัน ก็สามารถดำรงความรักที่มีต่อกันนั้นไป ได้ตราบนานเท่านาน

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เป็นโครงเรื่องประเภทชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีชะตากรรมในการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องพบกับจุดขัดแย้งในชีวิตทั้งด้านหน้าที่การงาน และในชีวิตรัก ซึ่งต้องอาศัยโชคชะตาให้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอยู่ด้วย และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคตตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” ตามการแบ่งโครงเรื่องของ นอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหา ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

ในบทเพลง “ผ้าขาวบนป่าช้า” ได้ปรากฏคำว่า “ผ้าขาว” จำนวนถึง 5 ครั้ง กล่าวคือเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของผ้าขาวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ ผ้าขาวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้เป็นสิ่งที่ใช้แทนความรักที่หญิงสาวมอบผ่านผ้าขาวผืนนี้ แล้วฝ่ายชายก็ใช้ผ้าผืนดังกล่าวเป็นสิ่งที่แทนความรักที่หญิงสาวมอบให้ ทั้งยังนำผ้าขาวผืนดังกล่าวมาเป็นสิ่งที่สร้างกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “ผ้าขาวบนป่าช้า” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงความรู้สึกห่วงใยและอ่อนน้อมให้หญิงสาวอันเป็นที่รักมั่นคงในความรักและรอคอยความสำเร็จที่ฝ่ายชายจะนำไปมอบให้ ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “ผ้าขาวบนป่าช้า”

บทเพลงถูกท่วงแต่งขึ้นโดยอาศัยการรับรู้สะสมประสบการณ์จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแล้วนำมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง นักแต่งเพลงอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดของตนเพื่อสื่อความหมายกับผู้ฟังเพลง บทเพลงๆ หนึ่งมีความยาวเพียง 3-4 นาที การที่จะถ่ายทอดเรื่องราวที่อยากจะบอกเล่าให้จบภายในเวลาสั้นๆ ผู้แต่งเพลงจึงต้องอาศัยเครื่องมือทางภาษา อาทิ คำ วลี ประโยค การสัมผัส เป็นเครื่องมือในการประกอบบทเพลงในการใช้ภาษาดังกล่าวมีสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่หลายลักษณะ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยามาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงถูกท่วง ดังนี้

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “ผ้าขาวบนป่าช้า” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา คำ หรือ ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพย สุภาษิต ดังนี้

“ผ้าขาว” ตามความหมายโดยทั่วไปจะหมายถึง ผ้าผืนสีขาว คำว่า “ผ้าขาว” เป็น สัญลักษณ์(sign) อย่างหนึ่ง คำว่า “ผ้าขาว” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง ผ้าที่สะอาดบริสุทธิ์ ผ้าขาวบางชนิดใช้กับพิธีกรรมทางศาสนา แต่ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ “ผ้าขาว” หมายถึง สิ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว ที่หญิงสาวมอบให้ไว้ก่อนที่ชายหนุ่มจะเดินทางเข้าไปทำงานในเมืองหลวง ผ้าสีขาวยังหมายถึงความรักอันบริสุทธิ์ของหญิงสาวคนรักจากชนบท ที่ยังไม่มีกิเลสแห่งแสงสีและความทันสมัยความเจริญทางวัตถุในสังคมเมืองมาเจือปน “ผ้าขาว” ในบริบทของบทเพลงนี้ ยังเปรียบถึงความบริสุทธิ์ของพรหมจารีที่หญิงสาวยังไม่เคยมอบให้ผู้ชายใดๆ มาก่อน

ในบทเพลงตอนที่ 1 เนื้อเพลงกล่าวว่า “พาดบนป่าช้ายามไปสู้งาน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “พาดบนป่าช้ายามไปสู้งาน” สื่อความหมายถึง การให้

ความสำคัญอย่างสูงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในที่นี้หมายถึงผ้าผืนสีขาวที่หญิงคนรักมอบไว้ให้จึงนำมาพาดบนบ่าข้างซ้ายซึ่งใกล้กับตำแหน่งของหัวใจมากที่สุด

ในบทเพลงท่อนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “หมิ่นพันสัญญา ช่อนในใยผ้าผืนนี้” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “หมิ่นพันสัญญา ช่อนในใยผ้าผืนนี้” สื่อความหมายถึง ความผูกพันที่มีอยู่อย่างลึกซึ้งภายใต้พันธะทางด้านจิตใจที่มีต่อกันระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว ผ้าผืนหนึ่งประกอบขึ้นจากใยผ้าพันเส้นที่ถักทอเป็นผ้า ความรักก็คงเดียวกัน ประกอบขึ้นจากความผูกพันสัญญาที่มากมายจนเกินบรรยาย

ในบทเพลงท่อนที่ 4 เนื้อเพลงกล่าวว่า “ใช้นานสีฟ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่จางหรรอกสาว” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปมาอุปไมย (Metaphor) ซึ่งเปรียบได้กับรักแท้ย่อมไม่มีวันเปลี่ยนแปลง และยังเป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “ใช้นานสีฟ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่จางหรรอกสาว” สื่อให้เห็นถึงความมั่นคงในความรัก

ในบทเพลงท่อนที่ 4 เนื้อเพลงกล่าวว่า “ป้องกันคนเปลี่ยนใจเรา” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่ในคำว่า “ป้องกันคนเปลี่ยนใจเรา” คือความมั่นคงในความรักและไม่หวั่นไหวไปตามสิ่งรอบข้างที่เข้ามาทำให้ความรักเกิดเปลี่ยนแปลงไป

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” มีดังนี้

ประโยคที่กล่าวว่า “ก็คืนวัน ที่งานหนักเหลือ เพียงหยิบผ้าขาวซับเหงื่อ ก็เหมือนมีแรงทำดีหมิ่นพันสัญญา ช่อนในใยผ้าผืนนี้ พาดบนบ่าซ้าย เพื่อให้ใกล้หัวใจที่ คอยคิดถึงคนดี และซับใจที่ยามเหงา” “ผ้าขาวสาวฝากเติมรักเติมหวัง ใช้นานสีฟ้าอาจจาง แต่ความหวังไม่จางหรรอกสาว ขอใจรักมั่น ป้องกันคนเปลี่ยนใจเรา ให้งามเหมือนดังผ้าขาว รอรวันสงเราเคียงใจ” มีปมแฝงเร้น (Myth) กล่าวคือ ยังสะท้อนปมแฝงเร้นเกี่ยวกับประเพณีและค่านิยมในสังคมไทยในเรื่อง “ฐานะความเป็นอยู่” ของคนในชนบทเป็นเรื่องใหญ่ มักจะมองคนที่ฐานะ ทำให้ผู้คนในชนบทจำนวนหนึ่ง จึงต้องออกไปแสวงหารายได้จากสถานที่อื่นเช่นในเมืองหลวง หรือบางคนก็เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ เพื่อจะได้เงินมากพอเพื่อมาจับจ่ายใช้สอยและหาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ มาใช้เพื่อให้เป็นการยอมรับของผู้คนในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ในชนบท และในอีกนัยหนึ่งก็เพื่อการแข่งขันที่แสดงออกถึงความร่ำรวยของตนเองต่อผู้อื่น

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางการเมืองสูง ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยรัฐบาลในขณะนั้นได้ประกาศใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะมีการก่อสร้างในโครงการขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ผู้คนมีกำลังในการจับจ่ายใช้สอย ทั้งในระบบเงินสด และระบบสินเชื่อ ทั้งที่สิ่งที่จะจับจ่ายใช้สอยมานั้นบางสิ่งไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคม แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามามากมาย ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น บางสิ่งก็เป็นสิ่งที่สูญเปล่าไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก และในขณะนั้นเองทำให้เกิดการบริโภคนิยม เกิดการแข่งขันในการแสวงหาสิ่งของที่ดีกว่ามาแข่งขันกันในหมู่คนในสังคม ทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่นนั้นก็มักจะแสวงหาเงินอย่างผิดๆ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายยาเสพติด การขายบริการทางเพศ ซึ่งนำมาถึงปัญหาในสังคมในเวลาต่อมา

ความนิยมของบทเพลง “ผ้าขาวบนป่าช้า” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมในระดับหนึ่ง และถือว่ามียอดขายไม่สูงมากนักในหมู่ผู้ใช้แรงงาน ด้วยเพลงที่มีการสื่อความหมายที่ให้การต่อสู้ของผู้คนในชนบทที่ต้องจากครอบครัวถิ่นฐานบ้านเกิดเข้ามาแสวงหาเงินในเมืองหลวง ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน ในช่วงเวลานั้นซึ่งต่างเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองหลวงที่มีสถานประกอบการและสถานที่ที่จะรองรับผู้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก

เพลง “ผ้าขาวบนป่าช้า” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าวทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ เพื่อปลอบประโลมใจให้แก่ผู้ใช้แรงงาน และคนยากคนจน ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรม คนในภาคเกษตรกรรม ได้ทิ้งไร่นามาขายแรงงานอยู่ในเมืองหลวง เปลี่ยนจากอาชีพอิสระ มาเป็น “ผู้รับจ้าง” (Employee) ทำงานให้แก่ “นายจ้าง” (Employer, Boss) ซึ่งเป็นเจ้าของทุน หรือเจ้าของกิจการ เกิดสภาพชีวิตที่มี “ชนชั้น” (Class) สองชนชั้นคือ “ชนชั้นทุน” ที่เป็นเจ้าของกิจการเจ้าของปัจจัยการผลิต กับ “ชนชั้นแรงงาน” ที่เป็นผู้ทำงานแลกค่าจ้างตามทฤษฎีของมาร์ก (Marx, 1884) (อ้างในนิรมล สุธรรมกิจ 2550: 68) ได้อธิบายไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจะทำให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างชนชั้นขึ้นมา เนื่องจากชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของกิจการมักจะเอารัดเอาเปรียบชนชั้นแรงงานซึ่งอ่อนแอกว่าทั้งด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งดังกล่าวจะนำไปสู่การต่อสู้เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะปรากฏให้เห็นอยู่สม่ำเสมอในสังคมไทย トラบใดที่ สังคมยังมีการแบ่งแยกทางชนชั้นอยู่ เช่นนี้

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เป็นบทเพลงที่กล่าวการชีวิตของผู้ใช้แรงงานคนหนึ่งที่มีฐานะยากจน บทเพลงนี้ได้กล่าวถึง สิ่งที่ใช้แทนความรักความห่วงใยที่มีต่อกัน โดยผ่านผ้าพื้นสีขาวที่หญิงสาวมอบให้ไว้ต่อชายหนุ่มก่อนที่จะชายหนุ่มจะต้องออกเดินทางไปทำงานยังสถานที่อื่น ฝ่ายชายหนุ่มก็ได้นำผ้าพื้นนั้นติดตัวไปตลอดเวลาในขณะที่ทำงาน โดยใช้ผ้าขาวที่หญิงสาวคนรักมอบให้พื้นนี้มาสร้างกำลังใจในการต่อสู้กับงานที่หนักและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต การให้ความสำคัญอย่างสูงกับผ้าพื้นสีขาวที่หญิงคนรักมอบไว้ให้จึงนำมาพาดบนบ่าซ้ายซึ่งใกล้กับตำแหน่งของหัวใจมากที่สุด โดยตั้งความหวังไว้ว่าเมื่อทำงานได้ผลตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็จะเดินทางกลับไปใช้ชีวิตร่วมกันกับหญิงสาวเพื่อร่วมสร้างอนาคตที่ดีร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“ฟังเพลงนี้แล้วคิดถึงชีวิตของคน ที่ต้องจากบ้านเกิด ไปทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวเพลงคล้ายๆกับชายแรงแต่งงานที่ต้องออกไปทำงานหาเงินมากพอที่จะแต่งงาน บ้านนอกไม่ค่อยมีอะไรให้ทำ ส่วนใหญ่คนเค้าก็จะเข้า กรุงเทพฯมาทำงานก่อสร้างเป็นส่วนใหญ่”

(เสวก พันธุ์สุนศรี ผู้ใช้แรงงาน ตำแหน่งช่างไม้: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“ไมค์ร้องเพลงนี้เหมือนคนงานที่ต้องจากแฟนไปทำงานที่อื่น ผ้าขาวในเพลงนี้ คงเป็นสิ่งที่ผู้หญิงให้กับผู้ชายก่อนจะจากกัน บางคนอาจจะให้รูปภาพแทนก็ได้ ตอนที่ทำงานหนักๆ หรือเหนื่อยพอเอาผ้าที่แฟนให้มาเช็ดเหงื่อก็ทำให้หายเหนื่อยไปได้ เหมือนกับบางคนที่เขารูปแฟนมาดูเวลาคิดถึงก็ได้”

(พิชิต มีคำพอง พนักงานบริการ ประจำร้านอาหาร: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“ผมว่า ไมค์ ร้องเพลงที่พูดถึงวิถีชีวิตของคนในชนบทได้ดีทุกเพลง เพราะไมค์เค้าเป็นคนที่มาจากต่างจังหวัดทำให้รู้ถึงความรู้สึกคนต่างจังหวัดได้ดี ผมคิดว่าเพลงนี้ ทำให้เรารู้ถึงความรักของคนสองคนที่มีต่อกัน โดยใช้ผ้าขาวมาเป็นสิ่งที่บอกให้รู้ว่า เราสองคนผูกพันกัน”

(ไกรสร อุปชาติ ผู้ใช้แรงงาน โรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า: สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้ของการสื่อความหมายของบทเพลง “ผ้าขาวนบ่าซ้าย” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้การสื่อความหมาย ของบทเพลง “ผ้าขาวนบ่าซ้าย” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงาน สามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานใช้บทเพลงนี้ ในการสร้างกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อความรัก โดยบทเพลงนี้ได้กล่าวถึง สิ่งที่ใช้แทนความรักความห่วงใยที่มีต่อกันโดยผ่านผ้าพื้นสีขาวที่หญิงสาวมอบให้ไว้ต่อชายหนุ่มก่อนที่จะชายหนุ่มจะต้องออกเดินทางไปทำงานยังสถานที่อื่น ฝ่ายชายหนุ่มก็ได้นำผ้าพื้นนี้ติดตัวไปตลอดเวลาในขณะที่ทำงาน รวมทั้งสร้างกำลังใจในการต่อสู้กับงานที่หนักและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต การให้ความสำคัญอย่างสูงกับผ้าพื้นสีขาวที่หญิงคนรักมอบไว้ให้จึงนำมาพาดบนบ่าซ้ายซึ่งใกล้กับตำแหน่งของหัวใจมากที่สุด โดยตั้งความหวังไว้ว่าเมื่อทำงานได้ผลตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็จะเดินทางกลับไปใช้ชีวิตร่วมกันกับหญิงสาวเพื่อสร้างอนาคตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

1.4 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

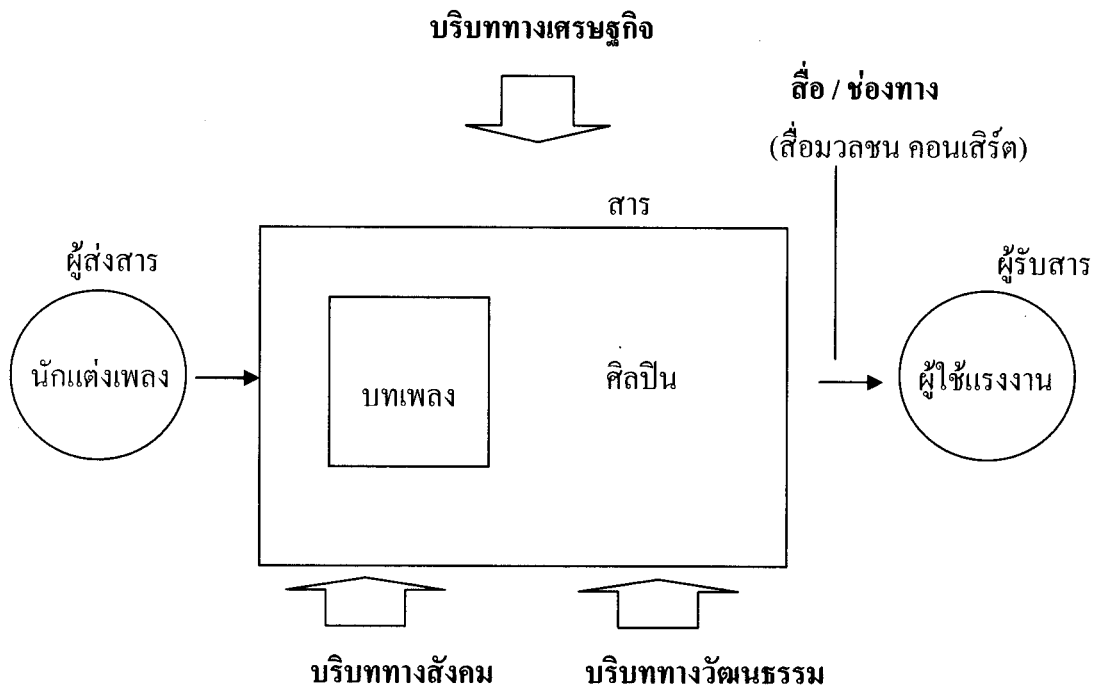
1.4.1 กระบวนการสร้างศิลปินเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร (โดยบริษัทฯ ค่ายเพลง)

การสร้างศิลปิน ครูเพลงและค่ายเพลงได้นำไมค์ ภิรมย์พร มาสร้างคาแรกเตอร์ใหม่ โดยสภาพความเป็นลูกทุ่งแบบเดิมที่นิยมแต่งกายสวมชุด ผูกเนกไท ที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตที่เป็นจริงของผู้ใช้แรงงาน แล้วสร้างภาพใหม่ให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงานที่มีความทันสมัยและความร่วมสมัย มีกลิ่นอายไปในแนวเพลงเพื่อชีวิต โดยออกแบบให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร แต่งกายโดยใส่เสื้อยืดคอกลมและสวมกางเกงยีนส์ “กางเกงยีนส์และเสื้อยืด” ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึง “ความเข้มแข็ง” และ “ความทันสมัยและความร่วมสมัย” เพื่อให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน โดยสร้างความรู้สึกลึกซึ้ง และสัมพันธ์กับความเป็นจริงในชีวิตของผู้ใช้แรงงาน ที่พบเห็นและสัมผัสได้ ค่ายเพลงได้สร้างให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร เป็นเสมือน “ภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน” โดยการให้ “บทเพลง” ที่เกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน เป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึง การเป็น “หัวอกอันเดียวกัน” กับผู้ใช้แรงงาน บทเพลงดังกล่าว อาทิ ยาใจคนจน ขายแรงแต่งนาง เหนื่อยไหมคนดี เป็นต้น การสร้างเรื่องราว (Stories) เพื่อนำมาบอกเล่า โดยใช้สัญลักษณ์ครูเพลง/ค่ายเพลงสร้างให้ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน โดยการเขียนบทให้ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ดำรงชีวิตแบบปากกัดตีนถีบ

1.4.2 สรุปกระบวนการสร้างบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของ

ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

บทเพลงมีเวลาในการนำเสนอแค่ 3-4 นาที ดังนั้น ช่วงเวลาดังกล่าวผู้แต่งเพลงซึ่งเป็นผู้ส่งสาร ต้องถ่ายทอดเรื่องราวของบทเพลงคือตัวสารผ่านศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ให้ทราบถึงเป้าหมายของบทเพลงให้ได้ นักแต่งเพลงจึงใช้วิธีการสร้างเรื่องขึ้นมาให้เหมือนนิยายเรื่องสั้นเรื่องหนึ่ง โดยใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเป็นตัวหลักในการถ่ายทอดเรื่องราวของบทเพลง โดยนักแต่งเพลงได้หยิบเอาสภาพความเป็นจริงของสังคม มาสร้างเป็นบทเพลง โดยมีโครงสร้างของบทเพลงเป็นสามส่วนด้วยกันคือ ตอนต้นเปิดเรื่องให้ทราบว่าใครเป็นตัวละครบ้าง ส่วนที่สองเป็นตอนกลางเรื่อง จะนำเสนอเรื่องราวการเผชิญกับปัญหาแล้วก้าวไปสู่วิกฤตของปัญหา และจบด้วยการสรุปเรื่องราวว่าจบไปในทิศทางใด ภายใต้บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาแต่งเป็นบทเพลง เช่น การนำสภาพเรื่องราวทางเศรษฐกิจของผู้ใช้แรงงานที่ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำ มีรายได้ไม่ค่อยจะเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต จึงไม่สามารถจะสรรหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้ เช่นบทเพลง “ซาใจคนจน” หรือบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” จะกล่าวถึงความรัก ความเห็นใจความเข้าใจกัน ของหนุ่มสาวคู่หนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยกำลังใจที่มอบให้แก่กันและกัน อันเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ให้ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนนั้น สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตได้ บทเพลงที่กล่าวถึงการแบ่งชนชั้นทางสังคมก็จะมีปรากฏอยู่ในทุกบทเพลง โดยทุกบทเพลงได้กล่าวถึงชนชั้นล่างซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อยว่าดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างไร มีการเปรียบเทียบเรื่องชนชั้นทางสังคมอย่างชัดเจนในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” บทเพลงที่กล่าวถึงวัฒนธรรม ได้ถูกถ่ายทอดอยู่ในบทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” ซึ่งให้ค่านิยมในการแต่งงานของคนในชนบทที่มีฐานะยากจน แต่เมื่อเวลาที่จะต้องแต่งงานแล้วก็พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการจัดงานแต่งงาน เพื่อให้สังคมยอมรับ ในการประพันธ์บทเพลงแต่ละเพลงนั้น นอกจากเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง ความไพเราะของทำนองและการใช้ภาษาที่สวยงาม ก็เป็นส่วนประกอบสร้างให้เกิดบทเพลงต่างๆ ขึ้นมา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นทุกบทเพลงก็ได้ทำหน้าที่ในการช่วยผ่อนคลายความรู้สึก สร้างความบันเทิง และสร้างกำลังใจไป อันนำไปสู่การยอมรับและได้รับความนิยมนอกจากผู้บริโภคซึ่งแล้วแต่ผู้บริโภคจะนำสิ่งใดไปใช้โดยการนำเสนอผ่านตามช่องทางต่างๆ ที่ผู้รับสารจะสามารถรับได้ ผ่านศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกเลือกสรรแล้วว่ามีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานได้ดีที่สุด ดังภาพด้านล่างนี้

(หมายถึง โครงสร้างสังคมเมือง ชนบท) (หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม)

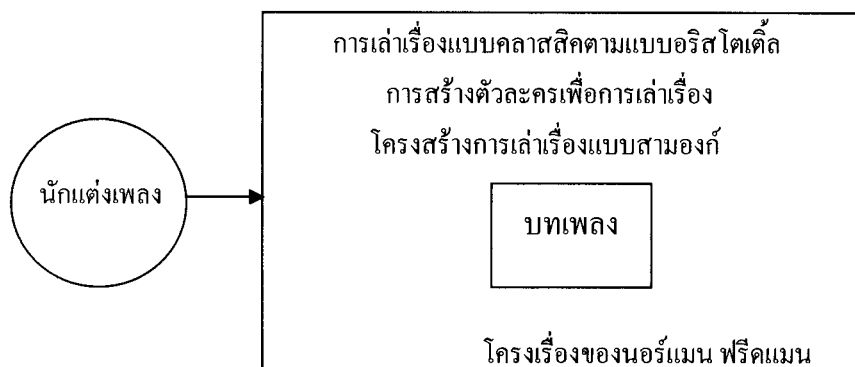
ภาพที่ 4.8 กระบวนการสร้างบทเพลงลูกทุ่งเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนของไมค์ ภิรมย์พร

1.4.3 สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ การสื่อความหมายเชิงรูปแบบ (Form) การสื่อความหมายเชิงเนื้อหา (Content)

1) การสื่อความหมายเชิงรูปแบบ (Form)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การสื่อความหมายโดยการเล่าเรื่องของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร มีลักษณะ โดยสรุปดังนี้

ภาพที่ 4.9 การสร้างบทเพลงของ ไมค์ ภิรมย์พร

สรุปผลการวิเคราะห์วิธีการเล่าเรื่อง

สรุปวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน โดยวิธีการเล่าเรื่อง ประกอบไปด้วย ส่วนต่างๆดังนี้

1. การสร้างตัวละครเพื่อการเล่าเรื่องและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีตัวละครหลัก และตัวละครรองเป็นผู้ดำเนินเรื่อง โดยวางโครงสร้างและวิธีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของฮอริสโตเติล

2. สร้างเรื่องราวโดยการนำเอาปมประเด็นปัญหามาผูกเป็นเรื่องราว

3. มีโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) คือ องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) เป็นบทนำ องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) เป็นการดำเนินเรื่อง องก์ที่ 3 เป็นต้นจบ (The End) เป็นบทสรุปของเรื่อง

4. มีโครงเรื่องประเภทโชคชะตาในเชิงแนวเรื่องของกรรมกร อนาคตความรักในรูปแบบต่างๆ และชีวิตของผู้คนที่ยากจนที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

ตารางที่ 4.6 การสื่อความหมายโดยการเล่าเรื่องในบทเพลงของไมค์ ภริมย์พร

บทเพลง	การสื่อความหมายโดยการเล่าเรื่อง				
	แก่นเรื่อง (Theme)	ตัวละครหลัก (Main Character)	ตัวละครรอง (Minor Character)	ปมขัดแย้ง (Conflict)	โครงเรื่อง (Plot)
ยาใจคนจน	ชีวิตผู้ใช้แรงงานที่ยากจน	พี่	น้อง	ความยากจน-ความต้องการความสบาย	ชะตากรรม
ขายแรงแต่งงาน	ความรักของคนจน	พี่	น้อง	ความยากจน-ความรัก-การแต่งงาน	ชะตากรรม
อยากได้คอกฟ้า	ความรักต่างชนชั้น	พี่	น้อง,เธอ	คนจน-แอบรักคนรวย	ชะตากรรม
เหนื่อยไหมคนดี	ความรักของคนจน	พี่	น้อง	ความยากจน-ความต้องการความสบาย	ชะตากรรม
ผ้าขาวบ่น่าซำ	แสวงหารายได้และชีวิตที่ดีกว่าเดิม	พี่	น้อง	ความยากจน-ความต้องการแสวงหารายได้	ชะตากรรม

2) การสื่อความหมายเชิงเนื้อหา (Content)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ (Sign) เพื่อค้นหาปมแฝงเร้น (Myth) ที่แฝงอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร โดยอาศัยบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีลักษณะโดยสรุปดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.7 การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร

บทเพลง	การสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์				ปมแฝงเร้น (Myth)
	Syntagmatic	Paradigmatic	Metaphor	สัญลักษณ์อื่น ๆ	
ยาใจคนจน		คนจน	ยาใจ		ค่านิยมในสังคมไทยยังมี ความคิดความเชื่อว่าเงิน คือสิ่งที่แก้ปัญหาทุก อย่างได้และสามารถ บันดาลความสุขได้
		คนรวย	เติมไฟ		
			ยาชุบใจ		
ขายแรงแต่งงาน		ความรู้ต่ำ	แค้นแดง		การแต่งงานของคน มีรายได้น้อยในชนบทมี ค่านิยมยึดถือเรื่องการมี หน้ามีตา การแต่งงาน ต้องใช้เงินจำนวนมาก
		ความรู้สูง			
อยากเด็ดดอกฟ้า		คนจน	ชาวดิน		ความรักต่างชนชั้น การแบ่งชนชั้นทางสังคม
		คนรวย	ดอกฟ้า		
			กฏสวรรค์ บันได		
เหนื่อยไหมคนดี		คนจน	คลื่นลมชีวิต		ค่านิยมในสังคมไทยยังมี ความคิดความเชื่อว่าเงิน คือสิ่งที่แก้ปัญหาทุก อย่างได้และสามารถ บันดาลความสุขได้
		คนรวย			
ผ้าขาวบนป่าช้า			ผ้าขาว		การแสวงหาชีวิตที่ดี กว่าเดิมโดยการเข้ามา ทำงานในเมืองกรุงซึ่งมี โอกาสสูงกว่าในชนบท

สรุปผล การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลงลูกทุ่ง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานพบว่า ในแต่ละบทเพลงได้มีการนำการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ นำมาสร้างเป็นบทเพลงขึ้น โดยมีปมแฝงเร้นที่มีอยู่ในวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ภายใต้อารมณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม มาสร้างเป็นบทเพลงลูกทุ่ง เช่น บทเพลง “ชาใจคนจน” และบทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” ที่มีปมแฝงเร้นถึงค่านิยมค่าเชื่อนในเรื่องของทรัพย์สินเงินตราที่เข้ามากำหนดให้ผู้คนกลายเป็นพวกวัตถุนิยม กล่าวคือมองที่ความร่ำรวยกันทางวัตถุมากกว่ามองความร่ำรวยทางด้านจิตใจ บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นถึงค่านิยมในเรื่องการแต่งงานของผู้คนในชนบทที่ว่า จะต้องมีการจัดงานให้ใหญ่โตมีหน้ามีตา ให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ทำให้การจัดงานแต่งงานของคนในชนบทจึงเป็นเรื่องที่ต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงเกินความจำเป็น คนที่ต้องการจะแต่งงานจึงมีความจำเป็นจะต้องแสวงหารายได้ให้มากเพียงพอที่จะนำมาจัดงานแต่งงานนั้นได้ บทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นถึงการแบ่งแยกทางชนชั้นที่ยังมีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งการแบ่งแยกทางชนชั้นนั้นอาจจะแบ่งแยกได้หลายสถานะเช่น การแบ่งกันทางฐานะ แบ่งแยกกันทางสังคมหรือร่วมไปถึงการแบ่งแยกกันทางการศึกษา บทเพลง “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นที่กล่าวถึงค่านิยมและความเชื่อว่า เมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ๆ เท่านั้น ที่จะเป็นแสวงหารายได้หรือแสวงหาความรู้ที่สูงได้ จึงทำให้เกิดมีการทิ้งท้องถิ่นบ้านเกิดในชนบทเข้าสู่เมืองจนพบว่าให้บ้านเรือนในชนบทในหลายพื้นที่จะมีแต่ คนสูงอายุ และเด็กๆ เท่านั้นที่อาศัยอยู่ แต่ผู้ที่อยู่ในวัยที่สามารถทำงานได้ กลับเดินทางออกนอกพื้นที่เพื่อไปทำงานหารายได้ยังสถานที่อื่น

1.4.4 สรุปผลการวิเคราะห์การรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร ของผู้ใช้แรงงาน

จากการวิเคราะห์การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานนั้น พบว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงแต่ละบทเพลงที่ศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร เป็นผู้ถ่ายทอด โดยมีการประพันธ์เนื้อหาและโครงสร้างของบทเพลงที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาที่ปรากฏในบทเพลงก็สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริง ซึ่งล้วนมีอยู่จริงในสังคม เช่น บทเพลง บทเพลง “ชาใจคนจน” เป็นบทเพลงที่ต้องการให้กำลังใจแก่กันและกันของคู่รักผู้ใช้แรงงานให้ต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตร่วมกัน จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ บทเพลง “ขายแรงแต่งงาน” เป็นบทเพลงที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงชีวิตของชายหนุ่มที่เข้าไปทำงานในเมืองเพื่อแสวงหารายได้ให้มากพอที่จะนำมาเป็นทุน

ในการแต่งงาน “บทเพลง “อยากเคঁদดอกฟ้า” เป็นบทเพลงที่สื่อถึงชายหนุ่มคนหนึ่งที่แอบไปหลงรักหญิงสาวที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตนในทุกๆ ด้าน โดยแอบหวังว่าตัวเองอาจจะได้รับโอกาสจากหญิงสาว บทเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” เป็นบทเพลงที่สื่อถึงการใช้ชีวิตร่วมกันของผู้ใช้แรงงานคู่หนึ่ง ที่ต้องใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความยากจน แต่ด้วยความมั่นคงในความรักความเข้าใจกัน เป็นห่วงเป็นใยและเอื้ออาทรต่อกัน ทำให้สามารถดำเนินชีวิตคู่ไปได้เพื่อสร้างอนาคตที่ดีร่วมกัน “ผ้าขาวบนบ่าซ้าย” เป็นบทเพลงที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงชีวิตของชายหนุ่มที่เข้าไปทำงานในเมืองเพื่อแสวงหารายได้ให้มากพอที่จะนำมาเป็นทุนในการใช้ชีวิตและสร้างอนาคตร่วมกัน

ตลอดจนผู้ใช้แรงงานยังมีความเชื่อว่า ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร คือ ตัวแทนของคนกลุ่มเดียวกันกับผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวของกลุ่มผู้ใช้แรงงานให้สาธารณะชนได้รับทราบ โดยมีบทเพลงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงนั้น นอกจากนี้บทเพลงยังทำหน้าที่ในด้านการบันเทิงให้มีความสุข มีการผ่อนคลายเมื่อได้ฟังบทเพลงนั้นๆ ตลอดจนบทเพลงยังทำหน้าที่ในการสร้างกำลังใจให้กับผู้ฟังได้เกิดพลังในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2. การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน ของศิลปินค่าย ortsy

2.1 วิเคราะห์กระบวนการสร้างศิลปิน ค่าย ortsy

กระบวนการสร้างศิลปินค่าย ortsy โดยใช้บทเพลง มีดังนี้

2.1.1 เนื้อเพลง บทเพลงที่ครูเพลง/ค่ายเพลงจัดให้ศิลปินค่าย ortsy ขับร้องส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้ใช้แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย ผู้คนในชนบทต่างจังหวัด ซึ่งล้วนเป็นเรื่องราวของผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศ

2.1.2 ทำนองเพลง เพลงที่ค่าย ortsy ร้องส่วนใหญ่มีลักษณะ เช่น ทำนองซ้ำๆ บางบทเพลงจะมีลักษณะของเพลงที่ออกเป็นแนวลูกทุ่งอีสาน และมีบางเพลงที่เป็นทำนองแข็งเป็นต้น

2.1.3 วิธีการร้องเพลง การเอื้อนเสียงของค่าย ortsy มีน้ำเสียงที่ไพเราะ รื่นหู เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง น้ำเสียงของค่าย ortsy นั้นสามารถถ่ายทอดอารมณ์ต่างๆ ของบทเพลงได้เป็นอย่างดี ตามเนื้อหาของบทเพลงที่ขับร้อง ตลอดจนการใช้ท่าทาง และแววตา ร่วมในการถ่ายทอดอารมณ์เพลงนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

2.1.4 เครื่องดนตรีที่ใช้ในบทเพลง เครื่องดนตรีหลักๆ ที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นเอกลักษณ์และเป็นเสน่ห์ของเพลงลูกทุ่ง เช่น แตรตรึมเปต หีบเพลง/แอคคอร์ดियอน ขลุ่ย/ฟลุ๊ท และบางเพลงจะใช้เครื่องดนตรีประจำถิ่นอีสานร่วมด้วย เช่น แคน พิณอีสาน และโหวด เป็นต้น

2.2 วิเคราะห์กระบวนการสร้างศิลปินค่าย ortsy ผ่านระบบสัญญา

การสร้างสัญญาเพื่อใช้ในกระบวนการสร้างศิลปินค่าย ortsy แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้ คือ

2.2.1 การสร้างคาร์แรกเตอร์ (Characters) ให้แก่ศิลปินโดยการใช้สัญญาครูเพลง/ค่ายเพลงนำค่าย ortsy มาสร้างคาแรกเตอร์ใหม่ โดยลบภาพความเป็นลูกทุ่งแบบเดิมที่สวมกระโปรงชุดราตรียาว หรือศิลปินลูกทุ่งหญิงบางคนจะใส่กระโปรงที่สั้น และใส่เสื้อผ้าที่ไม่มีดซิดจะเป็นเสื้อผ้าที่สามารถมองเห็นเนื้อหนัง ได้ชัดเจนที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตที่เป็นจริงแล้วสร้างภาพใหม่ให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงานที่มีความทันสมัย/ความร่วมมือ แต่มีลักษณะความเป็นกุลสตรีไทยอยู่ด้วย โดยออกแบบให้ศิลปินค่าย ortsy แต่งกายโดยใส่เสื้อสองชั้นและสวมกางเกงยีนส์ โดยใส่เสื้อด้านนอกแขนยาวทับอีกตัวหนึ่ง โดยมีบางครั้งจะใส่เสื้อผ้าที่เป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าไหม แบบไทยๆ โดยมีลักษณะการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีดซิดดูเป็นหญิงไทยที่รักษาวลสงวนตัว ซึ่งแตกต่างไปจากศิลปินลูกทุ่งหญิงในอดีต “เสื้อผ้าที่ทันสมัยและทำให้ดูเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อย” ถูก

นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึง “ความเป็นกุลสตรี” และ “ความทันสมัย/ความร่วมมือ” เพื่อให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงานหญิงที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่แสวงหาความสำเร็จให้กับชีวิต เพื่อทำหน้าที่สื่อความหมายกับผู้บริโภคหรือผู้ใช้แรงงาน และนอกจากนี้ทางค่ายเพลงยังนำเสนอถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของต่าย อรทัย ซึ่งเป็นคุณสมบัติทั้งดงามของสังคมไทยให้สาธารณชนได้รับรู้ผ่านการนำเสนอต่อสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการแต่งบทเพลง กล่าวถึงผู้มีพระคุณไว้ในบทเพลงของต่าย อรทัย ด้วย

การเรกเตอร์ของศิลปินต่าย อรทัย ที่สร้างขึ้นมาโดยระบบสัญลักษณ์จึงมีลักษณะดังนี้

1) ลักษณะทางกายภาพ โดยกำเนิดแล้วต่าย อรทัย เป็นคนภาคตะวันออก เฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ผิวค่อนข้างขาว ไข่มุกยาวสลวยสมเป็นหญิงสาวที่มีบุคลิกน่ารัก มีกิจกรรมายาทและวาจาที่อ่อนน้อมถ่อมตน ลักษณะทางกายภาพเหล่านี้ล้วนสร้างให้ต่าย อรทัย ดูเป็นหญิงสาวที่ดูน่ารักสดใส และมีบุคลิกที่อ่อนหวานใสบริสุทธิ์ สวมเสื้อผ้าที่ทันสมัยแต่ดูมีความเป็นกุลสตรีอยู่โดยการใช้เสื้อผ้าที่มีฉูดฉาด โดยบางครั้งจะใส่เป็นกางเกงยีนส์ที่ทันสมัย และสวมเสื้อผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมของไทย โดยมักจะสวมเป็นเสื้อแขนยาวซึ่งจะปกปิดไม่ให้เห็นเนื้อหนังมากนักเกิดไปจนดูไม่เหมาะสมและไม่มีเสื้อผ้าที่ออกแนวเป็นชุดราตรียาว หรือชุดกระโปรงสั้น แบบศิลปินลูกทุ่งทั่วไปที่เคยสวมใส่กัน ทำให้ต่าย อรทัย มีภาพของหญิงสาวที่ใสซื่อบริสุทธิ์ที่มาจากชนบท ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้ล้วนแต่เป็นภาพลักษณ์ที่สร้างให้ต่าย อรทัย มีบุคลิกที่ติดตาตรึงใจแก่ผู้พบเห็นและทำให้เกิดความรู้สึกเอ็นดูและนำไปสู่การสนับสนุนในผลงานต่างๆ ที่นำเสนอ

2) ลักษณะทางจิตใจ โดยพื้นฐานจิตใจของต่าย อรทัย แล้วถือว่าเป็นบุคคลที่มีนิสัยใจคอชอบช่วยเหลือ และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นเสมอ โดยเฉพาะการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น คุณยายที่เลี้ยงดูมา ตลอดจนการสำนึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนที่เคยอาศัยผ่านงานบุญต่างๆ ของญาติเฒ่าที่ต่าย อรทัย กลับไปร่วมในงานบุญต่างๆ เสมอมา ลักษณะดังกล่าวนี้ได้ถูกนำมาเสนอต่อสาธารณะให้ทราบ ทำให้ผู้ได้รับข้อมูลยิ่งเกิดความรักและเมตตาต่อต่าย อรทัย มากยิ่งขึ้น

3) ลักษณะทางสังคม โดยลักษณะทางสังคมของต่าย อรทัย แล้วถือว่าเป็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับผู้ใช้แรงงานมาก เพราะโดยส่วนตัวแล้วตัวต่าย อรทัย เองก็เคยเป็นผู้ใช้แรงงานมาก่อน และเป็นผู้ที่เดินทางมาจากชนบทเพื่อเข้ามาทำงานเช่น ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ ดังนั้นต่าย อรทัย จึงรู้ถึงความรู้สึกของผู้ใช้แรงงานเป็นอย่างดี

เมื่อมีการสร้างการเรกเตอร์ของศิลปินต่าย อรทัย ขึ้นมาแล้ว การเรกเตอร์ดังกล่าวจะถูกนำมาสื่อสารไปยังผู้ใช้แรงงานผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ มิวสิควิดีโอ การให้ศิลปินไป

ปรากฏตัวในรายการโทรทัศน์ การแสดงคอนเสิร์ต หน้าปกเทป หน้าปกวีซีดี วิดีโอคาราโอเกะ เว็บไซต์ การโฆษณาทางหน้าจอหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น

คาร์แรกเตอร์ของศิลปินค่าย อรทัย ที่สร้างขึ้นมานี้ เป็นการสร้างความหมายให้แก่ตัวสาร (ศิลปิน) เพื่อทำหน้าที่สื่อความหมายกับผู้รับสาร ซึ่งในที่นี้หมายถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้รับสารจะแปลความหมายตามที่ตนรับรู้ และเชื่อมโยงสัมพันธ์กับประสบการณ์จริงที่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของตนเอง

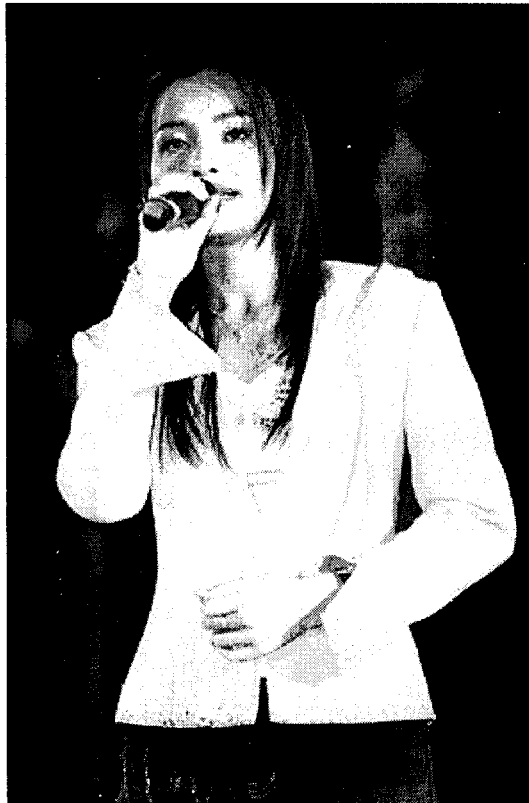
ภาพที่ 4.10 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งหญิง โดยทั่วไปในภาพคือ ฝน ธนสุนทร

ภาพที่ 4.11 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งหญิง โดยทั่วไป ในภาพคือ อาภาพร นครสวรรค์

ภาพที่ 4.12 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งหญิง โดยทั่วไปในภาพคือ สุนารี ราชสีมา

ภาพที่ 4.13 การแต่งกายของศิลปินลูกทุ่งหญิงถ่าย อรทัย

ภาพที่ 4.14 ถ่าย อรทัย ถ่ายคู่กับคุณยาย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความกตัญญู
ต่อผู้มีพระคุณของถ่าย อรทัย

2.2.2 การสร้างความหมายผ่านบทเพลง (Song) โดยการใช้สัญลักษณ์เพลง/ถ่าย
เพลงเพลงได้สร้างให้ศิลปินถ่าย อรทัย เป็นเสมือน “ภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน” โดยการใช้ “บท

เพลง” ที่เกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานเป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึงการเป็น “หัวอกอันเดียวกัน” กับผู้ใช้แรงงาน บทเพลงดังกล่าว อาทิ ดอกหญ้าในป่าปูน ขอใจกันหนาว นอนฟังเสียงฝน กำแพงปริญา เป็นต้น ตลอดจนการที่ค่ายเพลง พยายามสื่อให้เห็นถึง ความกตัญญู ที่ค่าย orts มีต่อผู้มีพระคุณยิ่งทำให้ค่าย orts ได้รับความนิยมมากขึ้นอีก เพราะในสังคมไทยจะให้ความเมตตาสงสาร และชื่นชมต่อ ผู้มี รู้จักกตัญญู ต่อผู้มีพระคุณ

2.2.3 การสร้างเรื่องราว (Stories) เพื่อนำมาบอกเล่าโดยการใช้สัญลักษณ์เพลง/ค่าย เพลงสร้างให้ศิลปินค่าย orts เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน โดยการเขียนบทให้ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ดำรงชีวิตแบบปากกัดตีนถีบ ซึ่งมีลักษณะร่วมกับคนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นภาคเกษตรกรรมและผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยบางครั้งก็นำเรื่องราวชีวิตจริงของค่าย orts เอง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ มาถ่ายทอดโดยการนำเรื่องราวนั้นมาสื่อสารเผยแพร่ภาพผ่านทางวิดีโอคาราโอเกะ และมิวสิกวิดีโอ นอกจากนี้ ยังมีการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินค่าย orts ให้เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงานผ่านสื่ออื่นๆ โดยเน้นรูปลักษณ์และการนำเสนอสู่ผู้ใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่

2.2.4 การสื่อความหมายผ่านสื่อที่แสดงต่อสาธารณะ ผ่านปกวีซีดี โดยใช้สัญลักษณ์

ภาพที่ 4.15 ปกวีซีดี คาราโอเกะค่าย orts ชุดที่ 1 ดอกหญ้าในป่าปูน

ผลการวิเคราะห์ภาพของปกวีซีดี คาราโอเกะถ่าย อรทัย ชุดที่ 1 ดอกไม้ในป่าปูน แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1) ภาพตัวศิลปินถ่าย อรทัย

ศิลปินถ่าย อรทัย สวมเสื้อแขนยาว สีเข้มที่สื่อถึงความเข้มแข็งของผู้สวมใส่ สวมใส่กางเกงยีนส์ที่สื่อถึงความทันสมัยและความเข้มแข็งของผู้สวมใส่

ศิลปินถ่าย อรทัย แต่งทรงผมเป็นทรงที่ยาวแต่ทันสมัย ทำให้ศิลปินดูเป็นคนที่ทันสมัย

ศิลปินถ่าย อรทัย การวางท่าให้ถ่ายภาพเป็นการนั่งลักษณะเฉียง และใช้สายตามองซ้ายเล็งไปด้านข้างด้วยสายตาที่มีความหวังกับชีวิต (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550: 19)

2) ภาพฉากหลัง (Background)

เป็นภาพของตึกสูงขนาดใหญ่หลายตึก โดยมีภาพถนนมุ่งหน้าไปสู่เมืองหลวงและสองข้างทางของถนนยังเป็นทุ่งหญ้าอยู่ สื่อถึงการเดินทางของหญิงสาวคนหนึ่งจากสังคมในชนบทเพื่อเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองหลวง

3) ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะ

คำว่า ดอกหญ้าในป่าปูน ใช้ตัวอักษรสีเขียวอ่อน อันเป็นสีที่แห่งความสดชื่นสีแห่งความหวังและการเริ่มต้นชีวิตใหม่

ภาพที่ 4.16 ปกวีซีดี คาราโอเกะถ่าย อรทัย ชุดที่ 2 ขอใจกันหนาว

ผลการวิเคราะห์ภาพของปกวีซีดี คาราโอเกะถ่าย อรทัย ชุดที่ 2 ขอใจกัน
หนาว แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1) ภาพตัวศิลปินถ่าย อรทัย

ศิลปินถ่าย อรทัย สวมเสื้อแขนยาวสีชมพู โดยมีลวดลายสีม่วงอยู่บนผ้า
ที่สื่อถึงความอ่อนหวานของผู้สวมใส่

ศิลปินถ่าย อรทัย แต่งทรงผมเป็นทรงที่ยาวแต่ทันสมัย ตบแต่งใบหน้า
ด้วยโทนสีอ่อน ทำให้ศิลปินดูเป็นคนที่อ่อนหวานและทันสมัย

ศิลปินถ่าย อรทัย การวางท่าให้ถ่ายภาพเป็นการนั่งโดยใช้สองมือ
ประสานสานกันแนบกับแก้มลักษณะเฉียง และใช้สายตามองชำเลื่องไปด้านข้างด้วยสายตาที่มี
ความฝันและความหวังของชีวิต (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550: 19)

2) ภาพฉากหลัง (Background)

ภาพฉากหลังเป็นสีเหลืองอ่อนเป็นสีที่แห่งความสดใส สุกสว่าง และ
กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของสาธารณชน และหมายถึงการเริ่มต้น การใช้สีพื้นเป็นสีเดียวเพื่อ
สร้างความโดดเด่นให้กับ ศิลปิน ถ่าย อรทัย ให้เด่นมากยิ่งขึ้น

3) ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปก วีซีดี คาราโอเกะ

คำว่า ขอใจกันหนาว ใช้ตัวอักษรสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส
ร่าเริง ความเบิกบานสดชื่น และกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของสาธารณชน

เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมของหน้าปกวีซีดีทั้งสองชุด สามารถเปรียบเทียบ
ความเหมือนและความแตกต่าง ได้ดังนี้

1. ภาพตัวศิลปิน ถ่าย อรทัย

ถ่าย อรทัย สวมเสื้อแขนยาวสีชมพูในชุดแรก โดยเปลี่ยนมาใส่เสื้อแขน
ยาวสีชมพู มีลวดลายสีม่วงในชุดที่สอง สื่อให้เห็นถึงการพัฒนาของการเปลี่ยนแปลงจากความ
เข้มแข็ง หนักแน่นไปสู่ความสดใสสวยงาม การแต่งใบหน้าในชุดที่หนึ่งยังมีการแต่งหน้าให้ถ่าย
อรทัย ยังมีความเป็นหญิงสาวจากต่างจังหวัดอยู่ แต่การแต่งใบหน้าในชุดที่สอง การแต่งใบหน้า
ของถ่าย อรทัย ทำให้ถ่าย อรทัย มีใบหน้าที่สวยงามโดดเด่นเป็นสาวที่สวยงามทันสมัยเป็นแบบหญิงสาว
ในเมืองหลวงมากยิ่งขึ้น

ถ่าย อรทัย แต่งทรงผมทั้ง 2 ชุดเป็นทรงที่ยาว แต่ในชุดที่สองมีการจัด
แต่งทรงผมให้ดูสวยงามทันสมัยมากยิ่งขึ้น ประกอบการจัดแสงเงาต่างๆ ทำให้สร้างความโดดเด่น
ให้กับตัวศิลปินมากขึ้นไปอีก

ศิลปินค่าย อรทัย ได้มีการวางท่าให้ถ่ายภาพจากการนั่งถ่ายภาพแบบธรรมดาทั่วไปชุดแรก เปลี่ยนเป็นการนั่งโดยใช้สองมือประสานกันแนบกับแก้มลักษณะเอียงข้าง และใช้สายตามองชำเลื่องไปด้านข้างด้วยสายตาที่มีความฝันและความหวังของชีวิต (กาญจนา โชคเหริญสุขชัย, 2550: 68)

2. ภาพฉากหลัง (Background)

ในสองชุดแรก ภาพพื้นหลังของปกวีซีดี ยังมีภาพของของตึกสูงจำนวนมากของเมืองหลวง พร้อมถนนที่มุ่งหน้าเข้าเมืองหลวง โดยสองข้างทางยังเต็มไปด้วยต้นไม้และทุ่งหญ้ามาเป็นภาพของศิลปินค่าย อรทัย เพียงคนเดียว ทำให้ความโดดเด่นทั้งหมดตกไปสู่ตัวศิลปินค่าย อรทัย เพียงผู้เดียว

3. ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะ

คำว่า ดอกหญ้าในป่าปูน ใช้ตัวอักษรสีเขียวอ่อน อันเป็นสีที่แห่งความสดชื่นสีแห่งความหวังและเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำว่า ขอใจกันหนาว ใช้ตัวอักษรสีเหลือง อันเป็นสีที่แห่งความสดใส

คำว่า ค่าย อรทัย ทั้ง 2 ชุดใช้อักษรที่เป็นสีเหลืองเพียงสีเดียว

เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมของหน้าปกวีซีดีทั้งสองชุดพบว่า ในปกวีซีดีชุดแรกจะประกอบไปด้วยภาพด้านหน้าจะเป็นศิลปิน ภาพด้านหลังจะเป็นภาพของถนนที่มุ่งหน้าไปสู่เมืองใหญ่ที่เต็มไปด้วยตึกสูงขนาดใหญ่หลายตึก ซึ่งแสดงถึงความทันสมัยและความแออัดของเมืองใหญ่ โดยถนนที่มุ่งเข้าสู่เมืองมันสองข้างทางยังปกคลุมไปด้วยทุ่งหญ้าและต้นไม้ ซึ่งแสดงถึงเส้นทางการเดินทางของผู้คนที่เดินทางจากท้องทุ่งในชนบทเพื่อไปสู่สังคมของเมืองใหญ่ที่เดินทางเพื่อเข้าไปแสวงหาสิ่งที่ตนต้องการของชีวิต ในขณะที่ภาพปกวีซีดีชุดที่สองจะปรากฏแต่ภาพของค่าย อรทัย เพียงคนเดียวโดยไม่มีภาพประกอบด้านหลัง แต่ภาพในชุดนี้สื่อที่ค่าย อรทัย สวมนั้นทำให้ค่าย อรทัย ดูสวยโดดเด่นและดูเป็นผู้หญิงที่หน้าตาหวานยิ่งขึ้น เสมือนว่าวีซีดีชุดนี้พยายามสร้างให้ค่าย อรทัย โดดเด่นขึ้นจากชุดแรกมาก การให้แสงเงาของปกวีซีดีทั้งสองชุดก็แตกต่างกันมาก การจัดแสงในการถ่ายภาพในชุดที่สองสร้างให้ค่าย อรทัย มีใบหน้าที่โดดเด่นสวยงามกว่าชุดแรกมาก จากการเปรียบเทียบบุคลิกของค่าย อรทัย ที่ปรากฏอยู่บนปกวีซีดี คาราโอเกะทั้งสองชุดจะเห็นถึงการพัฒนาในตัวศิลปินได้ตั้งแต่ทรงผมที่เป็นแบบธรรมดาไม่ได้มีการตกแต่งทรงผมมากมายนัก จึงดูเป็นทรงแบบธรรมดาของหญิงสาวทั่วไป แต่ในปกวีซีดีชุดที่สอง ทรงผมของค่าย อรทัย ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการจัดทรงผมให้ดูยาวและเงางามรับกับใบหน้า สร้างความสวยงามบนใบหน้าให้ค่าย อรทัย ดูสวยโดดเด่นและทันสมัยเหมือนหญิงสาวในเมืองใหญ่มากยิ่งขึ้น การแต่งหน้าของวีซีดีทั้งสองชุดก็แตกต่างกันมาก โดยในชุดแรกนั้นการแต่งหน้าใช้น้อยมาก และ

พยายามแต่งหน้าให้เห็นถึงความสดใสบริสุทธิ์ของหญิงสาวที่มาจากชนบท แต่ในชุดที่สองการแต่งหน้าและการใช้แสงเงาร่วมในการถ่ายภาพทำให้เห็นถึงใบหน้าของต่าย อรทัย ที่ได้มีการแต่งหน้าให้ดูทันสมัยและเป็นผู้หญิงในเมืองมากขึ้น เสื้อผ้าที่ใส่ในวีซีดีชุดแรกนั้นสวมด้วยเสื้อผ้าที่ดูธรรมดาเหมือนหญิงสาวที่มาจากชนบททั่วไป แต่ในชุดที่สองได้สวมเสื้อผ้าที่ทันสมัยขึ้น รวมทั้งเพิ่มสีสรรลวดลายบนพื้นผ้า ซึ่งโดยภาพรวมแล้วจะเห็นถึงพัฒนาการของต่าย อรทัย จากหญิงสาวธรรมดาๆ จากชนบทคนหนึ่งเปลี่ยนบุคลิกกลายเป็นหญิงสาวที่ดูสวยงามและทันสมัยทั้งการแต่งตัวและการแต่งหน้า รวมทั้งทำทางในการถ่ายภาพและการใช้สายตาสื่อถึงความมุ่งมั่นและความงดงามของจิตใจที่สามารถสื่อออกมาทางสายตาได้

2.3 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินต่าย อรทัย จำนวน 5 เพลง ได้แก่

2.3.1 เพลง ดอกหญ้าในป่าปูน

2.3.2 เพลง ไทรหาหน่อเดื่อ

2.3.3 เพลง ขอใจกันหนาว

2.3.4 เพลง นอนฟังเสียงฝน

2.3.5 เพลง กำแพงปริญา

ขั้นตอนการวิเคราะห์การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์จากบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

2. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย ไปตรวจสอบการรับรู้การสื่อความหมายในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยมุ่งเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของวิธีวิจัยโดยตรง โดยคัดจากผู้ใช้แรงงานที่รับฟังและรู้จักบทเพลงลูกทุ่งของศิลปินที่นำมาวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งผู้ใช้แรงงานที่ไปตรวจสอบการรับรู้การสื่อความหมาย โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 10 คน เพศหญิง จำนวน 10 คน

2.3.1 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 1 เพลง ดอกหญ้าในป่าปูน

1) บทเพลง ดอกหญ้าในป่าปูน

หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์ เก๋า เก๋า ใส่เสื้อตัวร้อย เก๋า เก๋า กอดกระเป๋าใบเดียวติดกาย กราบลาแม่พ่อหลังจากเรียนจบ ม.ปลาย ลาทุ่งดอกคูณไสว มาอาศัยขายคาป่าปูน

เอาแรงเป็นทุน สู้งานเงินเดือนต่ำ ต่ำ เก็บเงินเข้าเรียนภาคค่ำ ก่อความหวังบนทางเปื้อนฝุ่น สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจือจุน ใช้ความอดทนเต็มทุน ให้ยืนสู้ไหวทุกวัน

อยู่เมืองสวรรค์ แต่เป็นคนชั้นตึ๊ดตึ๊ง เป็นผู้รับใช้จนชิน หูได้ยินแต่คำสั่งงาน แต่ยังไม่ได้ เพราะใจเหมือนดอกหญ้าบาน ถึงอยู่ในที่ต่ำชั้น แต่ก็บานได้ทุกเวลา

หัวใจตึ๊ดตึ๊ง สวมกางเกงยีนส์ เก๋ เก๋ ใส่เสื้อตัวร้อย เก๋ เก๋ แต่ใจสาวบ่ค่อยราคา หวังไว้วันหนึ่งเรียน จบชั้นที่ฟ้ารอม่า จะสวมมงกุฎดอกหญ้า ถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ต่าย อรทัย)

2) บริบทของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน”

(1) บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา คุณวุฒิ ขับร้องโดยต่าย อรทัย

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

(3) ดูแลการผลิตผลงานโดยบริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ.2546

(5) ความนิยมของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมสูงมาก และถือว่ามียอดขายอยู่ในระดับที่ดีมากระดึบหนึ่งในหมู่ผู้ใช้งาน โดยมียอดจำหน่ายถึง 1 ล้านม้วน ด้วยบทเพลงมีการสื่อความหมายที่ให้อำลั้งใจให้ต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ในชนบทและมีฐานะยากจนที่เข้ามาแสวงหาความสำเร็จ เมืองหลวง อันเป็นสภาพความเป็นจริงของผู้ใช้งานจำนวนหนึ่งซึ่งนอกจากการเข้ามาทำงานเพื่อสร้างรายได้แล้วยังใช้เวลาที่เหลือเข้าศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิมในสถาบันการศึกษาในเมืองหลวงเพื่อยกระดับให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคม

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน”

บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เป็นเรื่องราวของหญิงสาวที่มีฐานะยากจนที่เดินทางมาจากชนบท เพื่อที่ต้องการแสวงหาความสำเร็จและความก้าวหน้าในชีวิตให้เป็น

ที่ยอมรับของสังคม โดยการทำงานหาเลี้ยงชีพและเมื่อมีโอกาสหรือเวลาว่างก็เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป แก่นเรื่องของเพลงนี้คือ “ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น”

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน”

บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน”

ตัวละครหลัก (Main Character) หญิงสาวที่อยู่ในวัยทำงานมีฐานะยากจน มีการศึกษาน้อย อาศัยอยู่ชนบทแต่ต้องการแสวงหาความสำเร็จและความก้าวหน้าของชีวิต โดยเข้ามาทำงานและศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าเดิมในเมืองหลวง ซึ่งเต็มไปด้วยความยากลำบากและปัญหาอุปสรรคมากมาย เป็นผู้เล่าเรื่องในบทเพลงนี้

ตัวละครแวดล้อม อันหมายถึง นายจ้าง ซึ่งเป็นผู้ที่มีสถานะที่สูงกว่าลูกจ้าง จึงสามารถเป็นผู้สั่งงานและสามารถกำหนดค่าแรงงานได้ตามความต้องการของตนเอง ผู้คนทั่วไปที่ใช้ชีวิตในเมืองหลวง ภายใต้สภาวะการแข่งขันที่สูงไม่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทุกคนดำเนินชีวิตแบบ มือใครยาวสาวได้สาวเอา

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงดอกหญ้าในป่าปูน คือ ความยากจน-ความต้องการแสวงหาความสำเร็จ และการยอมรับของผู้คนในสังคมซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อเป็นคนยากจนจึงถูกจำกัดโอกาสที่จะแสวงหาความสำเร็จและการยอมรับของผู้คนในสังคม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เกิดขึ้นในขณะที่การดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่พยายามแสวงหาความสำเร็จและการยอมรับของสังคมนั้น จะต้องต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่มากมายในระหว่างเส้นทางของความสำเร็จ แต่ด้วยจิตใจที่แน่วแน่เข้มแข็งที่จะเดินไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็สามารถนำมาเป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไปให้ถึงซึ่งความสำเร็จที่ตนเองตั้งไว้

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง ดอกหญ้าในป่าปูน

องค์ที่	บทเพลง
องค์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า ใส่เสื้อตัวร้วยเก่าเก่า กอด กระเป๋าใบเดียวติดกาย กราบลาแม่พ่อกับพี่หลังจากเรียนจบ ม.ปลาย ลาทุ่งดอก คูณไสว มาอาศัยชายคาป่าปูน
องค์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	เอาแรงเป็นทุน สู้งานเงินเดือนต่ำต่ำ เก็บเงินเข้าเรียนภาคค่ำ ก่อ ความหวังบนทางเปื้อนฝุ่น สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้าใจเจือจุน ใช้ความ อุดหนุนเดิมทุน ให้น้ำใจสู้ไหวทุกวัน อยู่เมืองสวรรค์ แต่เป็นคนชั้นติดดิน เป็นผู้รับใช้จนชิน หนูได้ยื่นแต่ คำสั่งงาน แต่ยังไม่ได้ เพราะใจเหมือนดอกหญ้าบาน ถึงอยู่ในที่ต่ำชั้น แต่ก็ บานได้ทุกเวลา
องค์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า ใส่เสื้อตัวร้วยเก่าเก่า แต่ใจ สาวบ่ด้อยราคา หวังไว้วันหนึ่งเรียน จบชั้นที่เฟ้ารอมา จะสวมมงกุฎดอก หญ้า ถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา

องค์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองค์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า ใส่เสื้อตัวร้วยเก่าเก่า กอด
 กระเป๋าใบเดียวติดกาย กราบลาแม่พ่อกับพี่หลังจากเรียนจบ ม.ปลาย ลาทุ่งดอกคูณไสว มาอาศัยชายคา
 ป่าปูน”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ หญิงสาวมีฐานะยากจนคนหนึ่งเดินทางมาจากชนบทเพื่อแสวงหา
 ชีวิตที่ดีในเมืองหลวง หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมปลายโดยกล่าวไว้ในบทเพลงตอนที่ 1 ว่า “หัวใจ
 ติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า ใส่เสื้อตัวร้วยเก่าเก่า กอดกระเป๋าใบเดียวติดกาย กราบลาแม่พ่อกับ
 พี่หลังจากเรียนจบ ม.ปลาย ลาทุ่งดอกคูณไสว มาอาศัยชายคาป่าปูน”

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักกว่าเป็นผู้ที่มีฐานะยากจนคน โดยสื่อผ่านเครื่องแต่งกาย และกระเป๋าเดินทางที่ใช้ในการเดินทางเข้ามาในเมืองหลวง
 ดังเนื้อเพลงที่ว่า “สวมกางเกงยีนส์ เก๋ เก๋ ใส่เสื้อตัวร้อย เก๋ เก๋
 กอดกระเป๋าใบเดียวติดกาย ”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“เอาแรงเป็นทุน สู้งานเงินเดือนต่ำ ต่ำ เก็บเงินเข้าเรียนภาคค่ำ ก่อ
 ความหวังบนทางเปื้อนฝุ่น สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจือจุน ใช้ความอดทนเต็มทุน ให้อยืนสู้
 ไหวทุกวัน

อยู่เมืองสวรรค์ แต่เป็นคนชั้นติดดิน เป็นผู้รับใช้จนชิน หูได้ยินแต่คำสั่งงาน
 แต่ยังไม่ได้ เพราะใจเหมือนดอกหญ้าบาน ถึงอยู่ในที่ต่ำชั้น แต่ก็บานได้ทุกเวลา”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงแรกเป็นการกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความยากลำบากต้องพบกับอุปสรรคมากมาย ปัญหาค่าจ้างแรงงาน จนทำให้เกิดความหวั่นไหวในการดำรงชีวิตในเมืองหลวง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เอาแรงเป็นทุน สู้งานเงินเดือนต่ำ ต่ำ” และประโยคที่กล่าวว่า “สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจือจุน” ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงานในทุกยุคทุกสมัย ปัญหาการใช้ชีวิตในเมืองใหญ่ที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ปัญหาการแบ่งชนชั้นของคนในสังคม ตลอดจนไปถึงปัญหาจากจ้างที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากทุนเสมอ และการต้องต่อสู้กับคนในสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยการเอารัดเอาเปรียบ แต่เมื่อคิดถึงความหวังที่ตั้งไว้ ก็ทำให้มีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ต่อไปดังเนื้อเพลงที่ว่า “เก็บเงินเข้าเรียนภาคค่ำ ก่อความหวังบนทางเปื้อนฝุ่น” และประโยคที่กล่าวว่า “ใช้ความอดทนเต็มทุน ให้อยืนสู้ไหวทุกวัน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลังบรรยายถึงความยากลำบากในการดำรงชีวิตในเมืองหลวงที่เต็มไปด้วยการแบ่งชนชั้น การทำงานที่ตั้งอยู่บนความกดขี่จากคนชั้นทุน บทเพลงได้ผูกปมไว้ว่า ความพยายามต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ นั้นต้องใช้ความอดทนที่สูงมาก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “อยู่เมืองสวรรค์ แต่เป็นคนชั้นติดดิน เป็นผู้รับใช้จนชิน หูได้ยินแต่คำสั่งงาน” แต่ด้วยการตั้งเป้าหมายให้ชีวิตที่จะพยายามจะยกสถานะของตนเองนั้น ก็ทำให้มีกำลังใจต่อสู้ชีวิตฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ สามารถทำความฝันให้เป็นความจริงได้ ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “แต่ยังไม่ได้ เพราะใจเหมือนดอกหญ้าบาน ถึงอยู่ในที่ต่ำชั้น แต่ก็บานได้ทุกเวลา”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า ใส่เสื้อตัวร้อยเก่าเก่า แต่ใจสาวบ่ด้อยราคา หวังไว้วันหนึ่งเรียน จบชั้นที่เฝ้ารอมานะ จะสวมมงกุฎดอกหญ้า ถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สามเป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า ความพยายามความตั้งใจจริงที่จะแสวงหาความสำเร็จในชีวิต และต้องมีใจหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ทำให้ความกดดันจากปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามานั้น หลุดพ้นไป เพื่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ในชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าเก่า ใส่เสื้อตัวร้อยเก่าเก่า แต่ใจสาวบ่ด้อยราคา หวังไว้วันหนึ่งเรียน จบชั้นที่เฝ้ารอมานะ จะสวมมงกุฎดอกหญ้า ถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอกย้ำความสำคัญของคำว่า การต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของคนที่มีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่าคนอื่น นั้น ต้องเป็นไปด้วยความอดทนอย่างสูง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “แต่ใจสาวบ่ด้อยราคา หวังไว้วันหนึ่งเรียน จบชั้นที่เฝ้ารอมานะ จะสวมมงกุฎดอกหญ้า ถ่ายรูปปริญญาหวานมาบ้านเรา” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่องให้เห็นการตั้งใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคด้วยความอดทน ดังคำที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่อง

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เป็นโครงเรื่องประเภทความชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีชะตากรรมในการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องพบกับจุดขัดแย้งในระหว่างการเดินทางไปสู่ความสำเร็จที่ต้องอาศัยความพยายาม ความอดทนที่สูงในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต จนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความยากจน แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ได้ปรากฏประโยคที่กล่าวว่า “หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าๆ สวมเสื้อตัว ร้อยเก่าเก่า” จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งเป็นการสื่อถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนจนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยที่เดินทางมาจากชนบทนั้น มีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร แล้วยังเป็นการสื่อถึงวิถีชีวิตของสังคมอุตสาหกรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนจน คนใช้แรงงานอย่างไร ในบท

เพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ได้ปรากฏคำว่า “หัวใจติดดิน” จำนวน 2 ครั้ง คำว่า “คนชั้นติดดิน” และคำว่า “ถึงอยู่ในที่ต่ำชั้น” สื่อถึงการแบ่งแยกกันทางชนชั้นของคนในสังคมที่ยังมีอยู่จริงในสังคมไทย โดยมีการแบ่งแยกเป็นชนชั้นสูง ชนชั้นต่ำ คนรวย คนจน

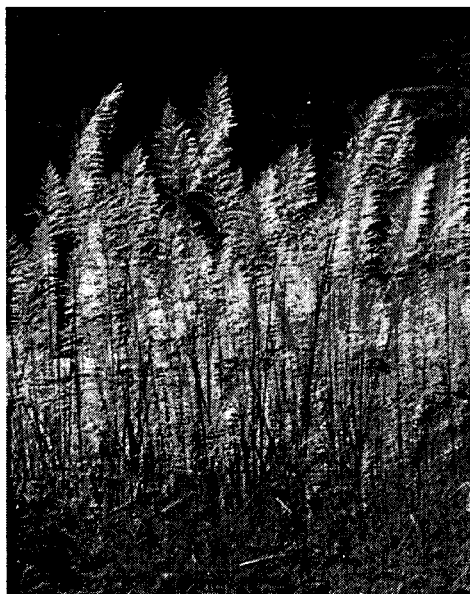
(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงความมุ่งมั่น ปรารถนาอันเด็ดเดี่ยวที่จะแสวงหาความสำเร็จในชีวิตของหญิงสาว ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” มีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านทางการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

“ดอกหญ้า” ตามความหมายโดยทั่วไปของสังคมไทยจะหมายถึง ดอกของพืชชนิดหนึ่ง ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป แต่สำหรับบทเพลง ดอกหญ้าในป่าปูน แล้ว คำว่า “ดอกหญ้า” เป็น สัญลักษณ์(sign) อย่างหนึ่ง คำว่า “ดอกหญ้า” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง ดอกไม้ชนิดหนึ่งซึ่งขึ้นอยู่ตามชนบทที่สามารถเกิดขึ้นและเจริญเติบโตได้ในหลากหลายสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ

ภาพที่ 4.17 ภาพดอกหญ้า

แต่ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ “ดอกหญ้า” หมายถึง หญิงสาวจากชนบทเป็นชนธรรมาสามัญที่ไม่มีเกียรติยศชื่อเสียงหรือมีคุณค่าในสายตาผู้อื่นน้อย ไม่ค่อยมีใครเห็นประโยชน์เห็นคุณค่า หากเทียบกับดอกกุหลาบอาจมีคนนำไปใส่ในแจกันที่สวยงาม แต่ดอกหญ้าเป็นสิ่งที่คนแกล้งมองผ่านไป บางครั้งอาจชื่นชมในความงามบ้าง แต่ก็ไม่มีใครคิดนำไปใส่ในแจกัน เช่นเดียวกันในสังคมไทยบางส่วนไม่มีผู้ใดคิดให้เกียรตินำหญิงชนบทธรรมดาที่ไม่มีสิ่งใดมาสร้างความน่าสนใจไปเชิดชูชื่นชมแต่อย่างใด หญิงสาวจากชนบทเหล่านั้นจึงต้องแสวงหาการยอมรับและคืนบรรทัดฐานเพื่อความสำเร็จของชีวิต ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น แม้ว่าจะต้องพบกับปัญหาอุปสรรคที่มากมาย ก็ต้องพยายามจนประสบความสำเร็จดังที่ตั้งไว้ หากเป็นกุหลาบหรือหญิงสาวที่สถานะทางสังคมดีอยู่แล้วก็อาจมีคนนำไปยกย่องเชิดชูโดยไม่ต้องคืนบรรทัดฐานมากมายเท่าไร เพราะคนทั่วไปเห็นว่าดอกกุหลาบนั้นมีค่า มีความงดงามในตัวเองอยู่แล้ว

“ป่าปูน” เป็นสัญลักษณ์ (sign) ถูกนำมาใช้สื่อความหมายดังนี้ “ป่าปูน” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่ใช้คอนกรีตในการก่อสร้างมีลักษณะที่สูงใหญ่ และก่อสร้างติดๆ กันในพื้นที่ใกล้ๆ กัน “ป่าปูน” ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง เมืองหลวงที่มีการก่อสร้างตึก อาคาร สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่เป็นศูนย์รวมของความเจริญทางวัตถุในทุกๆ ด้าน แต่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองนี้กลับมีชีวิตที่เร่งรีบ เหน็ดเหนื่อย เปรียบ ดำรงชีวิตแบบตัวใครตัวมัน

ภาพที่ 4.18 กรุงเทพมหานครที่เต็มไปด้วยตึกสูง ซึ่งเปรียบได้ดั่งป่าปูน

“เมืองสวรรค์” เป็นสัญลักษณ์ (sign) อย่างหนึ่งที่นำมาใช้ในบทเพลงนี้ คำว่าเมืองสวรรค์โดยทั่วไปแล้วหมายถึง สถานที่ที่อาศัยของเหล่าเทวดา นางฟ้า แต่สำหรับการใช้

คำว่า “เมืองสวรรค์” ในบทเพลงนี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาแบบอุปมา (Metaphor) เพื่อสร้างความหมายถึง เมืองหลวง อันเป็นสถานที่ ที่คนจำนวนมากต้องการจะเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองนี้ เต็มไปด้วยความเจริญ ทั้งในด้านการก่อสร้าง สิ่งสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากมาย ในบริบทของบทเพลงนี้ “เมืองสวรรค์” ก็คือ กรุงเทพมหานคร เปรียบเหมือนเมืองสวรรค์ในเทพนิยาย หรือในความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นที่อยู่ของเทวดา นางฟ้า พระอินทร์ พระพรหม เป็นสถานที่ที่มีความสุขมาก จึงนำมาเปรียบเทียบกับกรุงเทพมหานคร ว่าเป็นเมืองสวรรค์ ในอดีตเคยมีบทเพลงที่เปรียบเปรยกรุงเทพเป็นเมืองสวรรค์ เช่น เพลง “กรุงเทพราตรี” (2489) ประพันธ์คำร้องโดยครูแก้ว อัจริยะกุล ที่กล่าวไว้ในบทเพลงว่า “โอ้กรุงเทพเมืองฟ้าอมร สมเป็นนครมหานที สวยงามหนักหนามราตรีงามเหลือเกิน เพลิดเพลินสุด ช่างงามเหลือที่จะพรรณนา เทียวดูเล่นแลเห็นอาคารเหมือนดังวิมานสถานเทวา” ขณะเดียวกันก็มีบทเพลงที่กล่าวถึงอีกด้านของกรุงเทพมหานคร ในแง่มุมที่เป็นเมืองใหญ่ที่ปราศจากปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เสมือนว่าต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะปรากฏ อยู่ในบทเพลง “เมืองใหญ่เมืองนี้” (2529) ของเรวัต พุทธินันท์ ดังที่กล่าวในบทเพลงว่า “เมืองใหญ่เมืองนี้ เมืองดีของใครๆ ทั้งที่คนมากมาย ดูๆ ไปเหมือนไร้ผู้คน เมืองดีของคนเมือง เห็นความรุ่งเรือง เห็นคนเมืองล้วนมากมาย เมืองใหญ่เมืองนี้ เมืองดีของใครๆ ทั้งที่คนมากมาย ดูๆ ไปเหมือนไร้ผู้คน”

ภาพที่ 4.19 กรุงเทพมหานครในเวลากลางคืนที่มีความงดงามของแสงสียามค่ำคืน

ภาพที่ 4.20 ภาพดอกกุณ ดอกไม้ประจำถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ทุ่งดอกกุณ” เป็นตัวหมายถึง (signified) หมายถึง สถานที่ ในที่นี้ หมายถึง ภาคอีสาน อันเป็นพื้นที่ ที่มีต้นกุณขึ้นอยู่มากมายทั่วไป จนมีคำกล่าวถึงภาคอีสานว่าเป็นถิ่นของ “ดอกกุณ เสียงแคน” และในลักษณะเดียวกัน คำว่า “ทุ่งดอกบัวตอง” ก็เป็นตัวหมายถึง (signified) หมายถึง สถานที่ เช่นกันในที่นี้หมายถึง ภาคเหนือ

ภาพที่ 4.21 ภาพทุ่งบัวตอง ดอกไม้ประจำถิ่นภาคเหนือ

“มงกุฎดอกหญ้า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาและเป็นตัวหมายถึง (signified) หมายถึง สิ่งที่เป็นเสมือนเป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จ เช่นมงกุฎที่สวมบนศีรษะของหญิงสาวที่ชนะเลิศการประกวดความงาม ก็แสดงให้เห็นว่าหญิงสาวคนนั้นเป็นผู้ที่สวยที่สุดในเวทีการประกวดนั้น หรือมงกุฎช่อมะกอกที่สวมอยู่บนศีรษะของนักกีฬาที่ได้รับชัยชนะจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ก็แสดงว่านักกีฬาคคนนั้นเป็นผู้ที่ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาประเภทนั้นๆ ในบริบทของบทเพลงนี้ ดอกหญ้าเป็นดอกไม้ที่ดูไร้ค่าและส่วนใหญ่จะมีเกิดตามท้องทุ่งในชนบท แต่เมื่อเป็นมงกุฎดอกหญ้า จึงหมายถึงสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จของชีวิตดังที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ของคนที่มาจากชนบท

“กางเกงยีนส์” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาและเป็น หมายถึง เครื่องแต่งกาย แต่กางเกงยีนส์ในบริบทของบทเพลงนี้เป็นตัวหมายถึง (signified) เครื่องแต่งกายที่สวมใส่โดยคนยากจน ซึ่งจะมีลักษณะที่เก่าจนมีรอยขาด แต่เพราะด้วยฐานะที่ยากจนทำให้ไม่สามารถซื้อหากางเกงตัวใหม่มาใส่แทนได้ แต่ในขณะเดียวกันกางเกงยีนส์ที่เก่าๆ ขาดๆ เหล่านี้ ได้ถูกสวมใส่จากผู้ที่มีฐานะที่ร่ำรวย หรือผู้ที่ถูกกำหนดว่าเป็นผู้ที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ที่นำทางแฟชั่น กางเกงยีนส์ในลักษณะเดียวกันนี้ ก็จะกลายเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงลักษณะการแต่งกายว่าเป็นผู้แต่งตัวได้เหมาะสม แทนที่จะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ยากจน และขณะเดียวกันกางเกงยีนส์ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของความเข้มแข็ง อดทน ด้วยเพราะกางเกงยีนส์นั้นผู้ที่สวมใส่ในสมัยแรกๆ นั้นจะเป็นผู้ใช้แรงงาน เพราะกางเกงยีนส์มีความทนทานสูง

“คนชั้นติดดิน” ยังเป็นการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในลักษณะ “คู่ตรงข้าม” ตามวิธีการสื่อความหมายแบบพาราไดม์มติก (Paradigmatic) เมื่อพูดถึงคำว่า “คนชั้นติดดิน” ย่อมทำให้นึกถึงคำที่เป็นคู่ตรงข้ามกันนั่นคือคำว่า “คนชั้นสูง” ในบทเพลงนี้ไม่ได้กล่าวถึงคนชั้นสูงโดยตรง แต่ผู้ฟังที่เป็นคนจนสามารถคิดเปรียบเทียบได้ด้วยตนเอง สามารถจินตนาการเปรียบเทียบชีวิตตนเองกับชีวิตคนชั้นสูงที่ตนได้พบเห็นในชีวิตจริงในสังคม และที่ได้รับรู้ผ่านสื่อมวลชน จนกลายเป็น “ความเป็นจริงในสังคม” (Social Reality) ที่เกิดขึ้นและได้นำ “ความเป็นจริง” (Reality) นั้นมาออกแบบ (Design) ผลิต (Production) และนำเสนอเผยแพร่ (Distribution) ในรูปแบบของบทเพลงผ่านสื่อมวลชน โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ผ่านทางภาษา ถ้อยคำ และทำนองเพลงประกอบเสียงดนตรี เพื่อให้ประชาชนผู้ใช้แรงงานได้ “บริโภค” (Consumption)

ภาพที่ 4.22 ภาพแสดงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนแออัด ที่อยู่อาศัยของ “คนชั้นดัดดิน” ที่อยู่ใต้ถนนทางด่วนที่เป็นสิ่งก่อสร้างเพื่ออำนวยความสะดวก และบ่งบอกถึงความเจริญ

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “สวมกางเกงยีนส์ เก๋า เก๋า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “สวมกางเกงยีนส์ เก๋า เก๋า” สื่อความหมายถึงความยากจนที่แสดงออกทางเครื่องนุ่งห่มซึ่งในบริบทของบทเพลงนี้สื่อถึงเครื่องแต่งกายของคนยากจนที่ต้องใช้กางเกงยีนส์ เก๋าเป็นเครื่องแต่งกาย แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้ที่สวมใส่กางเกงยีนส์เก๋ๆ นั้น มีฐานะร่ำรวยกางเกงยีนส์เก๋ๆ ก็จะกลายเป็นแฟชั่นในการแต่งกายตามสมัยนิยม

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “ใส่เสื้อตัวร้อย เก๋า เก๋า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ใส่เสื้อตัวร้อย เก๋า เก๋า” สื่อความหมายถึงเครื่องนุ่งห่มของผู้มีรายได้น้อยที่สามารถซื้อหาได้ในสถานที่ทั่วไป ซึ่งเป็นเสื้อที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรมที่มีการตัดเย็บในแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก เป็นลักษณะการค้าแบบทุนนิยมคือการผลิตครั้งละมากๆ ในต้นทุนที่ต่ำ แต่พยายามจัดจำหน่ายให้ได้จำนวนมาก ในขณะเดียวกันลักษณะการตั้งราคาสินค้าที่ลงท้ายด้วยเลขเก้า นั้นมีปมแฝงเร้นอยู่ในบริบทของสังคมการค้าในประเทศไทยถือว่าเป็นเลขมงคล ซึ่งจะทำให้สินค้านั้นขายดีมียอดจำหน่ายที่สูง

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “สู้งานเงินเดือน ต่ำๆ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “สู้งานเงินเดือน ต่ำๆ” สื่อความ

หมายถึง การถูกกดขี่ทางแรงงานของผู้ใช้แรงงาน การถูกกำหนดค่าจ้างให้อยู่ภายใต้การกำหนดของนายจ้าง

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจือจุน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “สังคมเมืองใหญ่ขาดแคลนน้ำใจเจือจุน” สื่อความหมายถึง สภาพความเป็นจริงของสังคมในเมืองการดำรงชีวิตอย่างเอารัดเอาเปรียบ (เห็นแก่ตัว ชิงดีชิงเด่น) ซึ่งแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมชนบท ที่มีการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือ และมีลักษณะการเป็นครอบครัว ญาติพี่น้อง อยู่สูงมาก

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “เมืองสวรรค์” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “เมืองสวรรค์” สื่อความหมายถึงสถานที่ที่มีแต่ความเจริญ ความสะดวกสบาย มีทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมที่ทุกคนใฝ่ฝันจะไปอาศัยอยู่ โดยหลายคนคิดว่าการไปอยู่ในเมืองสวรรค์นั้น ทุกคนจะต้องประสบความสำเร็จในชีวิตและจะมีความเป็นอยู่ที่สุขสะดวกสบายทุกคน และยังเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปลักษณ์ (Metaphor) สื่อความหมายถึง แดนสุชาวดี

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “คนชั้นติดดิน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “คนชั้นติดดิน” สื่อความหมายถึงการแบ่งชนชั้นในสังคมที่ยังมีอยู่จริงที่คนในระดับสูงจะเป็นกำหนดบทบาทหรือทิศทางให้สังคมเดินไปในทิศทางที่ตนต้องการได้ด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจทางการเมือง ทั้งที่ ทั้งคนชั้นสูง และคนชั้นติดดิน หรือที่บางทีจะมีบางคนเรียกว่า “คนชั้นต่ำ” อยู่ในเมืองเดียวกัน แต่มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “แต่ใจสาวบ่ด้อยค่า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “แต่ใจสาวบ่ด้อยค่า” สื่อความหมายถึง สังคมไทยบางส่วนที่ยังมองมนุษย์เป็นสิ่งของที่สามารถตีเป็นราคาได้ โดยเฉพาะเพศหญิงจะถูกตีราคาจากเพศชายอยู่เสมอ อันเป็นการมีลักษณะการกดขี่ทางเพศที่ปรากฏอยู่ในสังคม แต่ในบริบทของบทเพลงนี้กลับแสดงถึงคุณค่าในตัวของผู้หญิงสาวที่ตนเองสร้างขึ้นมามีด้วยตนเอง อันเกิดจากการแสวงหาความก้าวหน้าและความสำเร็จของตนเองที่สามารถสร้างคุณค่าให้ตนเองแทนที่จะถูกตั้งราคาจากผู้อื่น

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “มงกุฎดอกหญ้า” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “มงกุฎดอกหญ้า” สื่อความหมายถึงความสำเร็จสูงสุดในชีวิต และชัยชนะ คำว่า “มงกุฎ” ถูกตีค่าให้เป็นเสมือนสิ่งที่เป็นตัวแทนของความสำเร็จของการต่อสู้ การทำงาน การแข่งขัน หรือแม้แต่การประกวด สิ่งที่แสดงความสำเร็จ

เหล่านี้จะถูกแสดงด้วยวัตถุ เช่น เหรียญรางวัล ก็จะถูกคล้องคอของผู้ที่ชนะการแข่งขัน เข็มขัดแชมป์โลก ก็จะถูกคาดอยู่บนเอวของนักมวยที่ชนะในการแข่งขันเพื่อแย่งแชมป์โลก มงกุฎนางงาม ก็จะถูกสวมบนศีรษะของผู้หญิงที่สวยงามที่สุดในเวทีการประกวดความงาม เป็นต้น ดอกหญ้า เป็นดอกไม้ที่เกิดขึ้นตามท้องทุ่งในชนบท ซึ่งอาจจะดูเป็นดอกไม้ที่ไร้ค่า แต่พอกลายเป็น “มงกุฎดอกหญ้า” จึงกลายเป็นสิ่งมีคุณค่ามากสำหรับหญิงสาวจากชนบทคนหนึ่งเมื่อสามารถฝ่าฟันจนประสบความสำเร็จในชีวิต

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “ปริญา” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) ซึ่งแฝงอยู่ในคำว่า “ปริญา” สื่อความหมายถึงความสำเร็จในชีวิต ซึ่งในสังคมไทยในชนบทเชื่อว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญยานั้นถือว่าบุคคลได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่วงศ์ตระกูล และเป็นที่เป็นที่ยอมรับของสังคมของตนเองอีกด้วย

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” สภาพทางการเมืองของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2546 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางการเมืองสูง ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยเศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะมีการก่อสร้างในโครงการขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และมีการส่งเสริมการให้มีการลงทุนทั้งเป็นการลงทุนจากนักลงทุนในประเทศและนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาเปิดโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทห้างร้านเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ผู้คนมีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอย ทั้งในระบบเงินสด และระบบสินเชื่อ ทั้งสิ่งที่ใช้จ่ายใช้สอยมานั้นบางสิ่งไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคม แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามามากมาย ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น บางสิ่งก็เป็นสิ่งที่สูญเปล่าไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก และในขณะนี้เองทำให้เกิดการบริโภคนิยม เกิดการแข่งขันในการแสวงหาสิ่งของที่ดีกว่ามาแข่งขันกันในกลุ่มคนในสังคม ทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่นนั้นก็มักจะแสวงหาเงินอย่างผิดๆ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายยาเสพติด การขายบริการทางเพศ ซึ่งนำมาถึงปัญหาในสังคม อันเกิดจากการใช้เงินเกินตัว

เพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ ในการต่อสู้เพื่อแสวงหาความก้าวหน้าและความสำเร็จของชีวิต ให้แก่ผู้ใช้แรงงาน และคนยากคนจน ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรม คนในภาคเกษตรกรรมได้ทิ้งไร่นามาขายแรงงานอยู่ในเมืองหลวง เปลี่ยนจากอาชีพอิสระ มาเป็น “ผู้รับจ้าง” (Employee) ทำงานให้แก่ “จ้าง” (Employer, Boss) ซึ่งเป็นเจ้าของทุนหรือเจ้าของกิจการ เกิดสภาพชีวิตที่มี “ชนชั้น” (Class) สองชนชั้นคือ “ชนชั้นทุน” ที่เป็นเจ้าของกิจการเจ้าของปัจจัยการผลิตกับ “ชนชั้นแรงงาน” หรือในบริบทของบทเพลงนี้จะเรียกว่า “ชนชั้นคิดดิน” ที่เป็นผู้ทำงานแลกค่าจ้างตามทฤษฎีของมาร์ก (Marx, 1884) (อ้างในนิรมล สุธรรมกิจ, 2550: 68-71) ได้อธิบายไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจะทำให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างชนชั้นขึ้นมา เนื่องจากชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของกิจการมักจะเอารัดเอาเปรียบชนชั้นแรงงานซึ่งอ่อนแอกว่าทั้งด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งดังกล่าวจะนำไปสู่การต่อสู้เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” จาก
ผู้ใช้แรงงาน

บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงการหญิงสาวคนหนึ่งที่มีฐานะยากจนจากชนบทแต่ต้องการจะยกระดับสถานะของตนเองให้สูงกว่าเดิมจึงออกแสวงหาความสำเร็จในเมืองหลวงเพียงลำพัง ภายใต้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่มากมายที่เข้ามาในชีวิต ที่ต้องต่อสู้กับการใช้ชีวิตในเมืองหลวงที่แตกต่างกับชีวิตในชนบทโดยสิ้นเชิง ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาให้ เพื่อสร้างกำลังใจให้ผู้ใช้งานให้สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“เพลงนี้ฟังแล้วทำให้เราคิดถึงบ้าน คิดถึงตอนออกจากบ้านนอกเข้ามาทำงานใหม่ๆ ฟังแล้วก็ทำให้มีกำลังใจที่จะทำตามความฝันที่เราตั้งไว้ เพลงนี้ ด่าย อรทัย ถ่ายทอดถึงความรู้สึกของคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงาน แทนคนต่างจังหวัดได้ดีมากเพลงนี้ฟังแล้วมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต นอกจากฟังเพราะเป็นเพลงที่ชอบ ก็ฟังเพื่อทำให้มีกำลังใจ”

(มณีนันท์ หล่มสูงเนิน ผู้ใช้แรงงาน โรงงานผลิตรองเท้า: สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2551)

“เพลงนี้ทำให้มีกำลังใจในการต่อสู้กับชีวิต ความหวังความฝันต่างๆ ถ้าเราไม่คืนรนไปหามา มันคงไม่มาหาเราง่ายๆหรอก เพลงนี้ทำให้เรามีกำลังใจที่จะทำตามความหวังของเราอยากเป็นเหมือน ต่าย ที่เค้าก็เป็นคนที่มาจากร้านนอก มาจากอุบลฯ เค้ายังทำตามความฝันของเค้าได้โดยที่ไม่เราจะทำอย่างเค้าไม่ได้”

(บัว ขาวกลาง ผู้ใช้แรงงาน โรงงานผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป: สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2551)

“เพลงนี้จะตรงกับชีวิตจริงของคนบ้านนอกที่ต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพหรือทางพืชนานี้ เพราะอยู่บ้านนอกก็ไม่มีค้อมีงานให้ทำ เข้ามาที่นี้หางานทำได้ยากกว่า ดอกหญ้าในป่าปูลเป็นเพลงที่ฟังแล้วทำให้เกิดกำลังใจให้ต่อสู้กับชีวิตที่ลำบาก ทำให้มีเป้าหมายในชีวิต คนจนไม่ใช่ว่าจะเป็นคนที่ไม่มีความหวังในชีวิตเลย แต่ถ้าเราพยายาม สักวันหนึ่งอาจจะเป็นวันของเราก็ได้”

(สาวตรี ชับอุดม พนักงานเสิร์ฟในสถานบันเทิง: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูล” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูล” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานใช้บทเพลงนี้ในการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในระหว่างที่ต้องเข้าไปทำงานในเมืองหลวง เข้าใจบทเพลงที่กล่าวถึงคำว่าชนชั้นต่างๆ ที่มีอยู่จริงในสังคมไทย เข้าใจถึงความสำเร็จที่ผู้ใช้แรงงานที่ได้รับจากการศึกษา ความภูมิใจของครอบครัวที่ได้เห็นความสำเร็จของคนในครอบครัวที่ได้มานั้นต้องใช้ความพยายามอย่างมากาย เพื่อที่จะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในชีวิตและสามารถเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมชนบทที่ตนจากมา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.3.2 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 2 เพลง โทรหาแห่นาค

1) บทเพลง โทรหาแห่นาค

โทرهاแห่นาค จำเบอร์โทรน้องได้บ่ น้องจะเฝ้ารอ อ้ายโทرهاเวลาเลิกงาน มีเรื่องวุ่นๆ อยากคุยสองคนเท่านั้น วันก่อนที่เราพบกันคนหลาย น้องเว้าได้

เชื่อใจแท้ได้ จึงเฝ้าคอยเริ่ดมา เป็นที่ปรึกษา คอยปรับทุกข์เวลาจุ่นใจ จากพ่อแม่มา ที่ฟังหนึ่งเดียวคืออ้าย ถึงตัวทำงานห่างไกล แต่ใจรักตามเป็นเงา

เบอร์เก่าเวลาเดิม ช่วยเติมเสียงให้ได้ยิน เป็นวิตามิน สร้างภูมิคุ้มกันยาม
เหงา บ่ได้ฟังเสียงคือ จังบ่ได้กินข้าว คิดฮอดบวักความเหงา นั่งเฝ้ามือถือคือบ่

โทรหาแทนเคื่อ กดเบอร์ที่ใจเฝ้าจำ มีผู้อยู่หน้า ย่านอ้ายทำเป็นลืมเวลา มี
เรื่องอยากถาม เก็บไว้นานช้านใจอ่อนล้า เอาไว้บอกอ้ายโทรหา ค่อยปรึกษากันสองคน

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ต่าย อรทัย)

2) บริบทของบทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ”

(1) บทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา
คุณวุฒิ ขับร้องโดยต่าย อรทัย

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด
(มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงาน โดยบริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2546

(5) ความนิยมของบทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมสูงมาก และถือว่ามียอดขายอยู่ในระดับที่ดีมากระดบหนึ่งในหมู่ผู้ใช้แรงงาน โดยมียอดขาย
จำหน่ายถึง 1 ล้านม้วน เพราะอยู่ในอัลบั้มเดียวกันกับบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ด้วยบทเพลงมี
การสื่อความหมายถึงความหวังหาอาหาร เป็นห่วงเป็นใยกันของคู่รัก คู่หนึ่งเดินทางมาจากชนบท
และมีฐานะยากจนเพื่อเข้ามาแสวงหาความสำเร็จเมืองหลวง อันเป็นสภาพความเป็นจริงของผู้ใช้
แรงงานจำนวนหนึ่งที่เดินทางเข้ามาทำงานเพื่อสร้างรายได้ในเมืองหลวง แล้วต้องห่างไกลจากคน
อันเป็นที่รัก ซึ่งก็ได้โทรศัพท์มือถือนี้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารติดต่อสอบถามและแสดงถึง
ความห่วงใยที่มีต่อกันในเวลาที่เกิดถึงกันทั้งยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงความทันสมัยของผู้ใช้
โทรศัพท์มือถืออีกด้วย

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ” เป็นเรื่องราวของ
หนุ่มสาวคู่บทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ” หนึ่งที่ใช้โทรศัพท์มือถืออันเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มา
เครื่องมือในการสื่อสารกันเพื่อแสดงความเป็นห่วงเป็นใยซึ่งกันและกัน ในเวลาที่ต้องห่างไกลกัน

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ”

บทเพลง “โทรหาแทนเคื่อ” เป็นบทเพลงที่สร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อ
เล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม

(tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้นตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ”

ตัวละครหลัก (Main Character) หญิงสาวที่อยู่ในวัยทำงานเดินทางมาจากชนบท ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือในการสื่อสารถึงชายหนุ่มคนรักในเวลาที่ต้องอยู่ห่างไกลกัน และในเวลาที่เกิดถึงและต้องการสอบถามสภาพความเป็นอยู่ด้วยความห่วงใย โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “น้อง” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor character) ชายหนุ่มที่เป็นคนรักของหญิงสาวที่อยู่ในวัยทำงานทุ่มเทกับงานจนบางครั้งทำให้ลืมที่จะติดต่อกับหญิงสาวคนรัก โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครหลักรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงโทรหาแม่เต๋อคือ ความเหงาและความห่วงใยที่มีต่อบุคคลอันเป็นที่รัก ในบทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ” เกิดขึ้นในขณะที่หญิงสาวจะต้องห่างไกลจากชายหนุ่มคนรัก เพราะด้วยหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบและความต้องการความก้าวหน้าของชีวิต ทำให้ฝ่ายชายหนุ่มลืมที่จะโทรศัพท์ติดต่อกับหญิงสาวคนรัก ทำให้ฝ่ายหญิงเกิดความคิดถึงและห่วงใยในสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชายหนุ่ม

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.9 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง โทรหาแม่เหาะ

องค์ที่	บทเพลง
องค์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	โทรหาแม่เหาะ จำเบอร์โทรน้องได้บ๊ นื่องจะเฝ้ารอ อ้ายโทรหา เวลาเลิกงาน มีเรื่องเว้าน่า อยากคุยสองคนเท่านั้น วันก่อนที่เราพบกันคน หลาย นื่องเฝ้าได้
องค์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	เชื่อใจแท้ได้ จึงเทใจคบเรื่อยมา เป็นที่ปรึกษา คอยปรับทุกข์เวลารุ่น ใจ จากพ่อแม่มา ที่พึ่งหนึ่งเดียวคืออ้าย ถึงตัวทำงานห่างไกล แต่ใจยังตาม เป็นเงา เบอร์เก่าเวลาเดิม ช่วยเตือนเสียงให้ได้ยิน เป็นวิตามิน สร้างภูมิคุ้มกัน ยามเหงา บ่ได้ฟังเสียง คือจบบ่ได้กินข้าว คิดชอบคบความเหงา นั่งเฝ้ามี ถือคือบ้า
องค์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	โทรหาแม่เหาะ กดเบอร์ที่ใจเฝ้าจำ มีผู้ผู้นำ ยานอ้ายทำเป็นลืม เวลา มีเรื่องอยากถาม เก็บไว้นานฮ้านใจอ่อนล้า เอาไว้บาคออ้ายโทรหา ค่อยปรึกษากันสองคน

องค์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองค์ที่ 1 มีเนื้อหา ดังนี้

“โทรหาแม่เหาะ จำเบอร์โทรน้องได้บ๊ นื่องจะเฝ้ารอ อ้ายโทรหา
เวลาเลิกงาน มีเรื่องเว้าน่า อยากคุยสองคนเท่านั้น วันก่อนที่เราพบกันคนหลาย นื่องเฝ้าได้”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
ผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่กำลังดิ้นรนอย่างยากลำบาก โดย
กล่าวไว้ในบทเพลงตอนที่ 1 ว่า “โทรหาแม่เหาะ จำเบอร์โทรน้องได้บ๊ นื่องจะเฝ้ารอ อ้ายโทรหา
เวลาเลิกงาน มีเรื่องเว้าน่า อยากคุยสองคนเท่านั้น วันก่อนที่เราพบกันคนหลาย นื่องเฝ้าได้”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “อ้าย” ในการ
กล่าวถึงตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “นื่อง” ในการกล่าวถึงตัวละครรอง โดยบ่งบอก

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นคนรักกัน บทเพลงเล่าถึงความรู้สึกของตัวละครหลักที่มีความคิดถึงต่อคนรักโดยการเฝ้าคอยการโทรหาของคนรัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “น้องจะเฝ้ารอ อ้ายโทรหาเวลาเลิกงาน”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“เชื่อใจแท้แค่ไหน เจริญใจคอยเรื่อยมาเป็นที่ปรึกษา คอยปรับทุกข์เวลาห่วง
ใจ จากพ่อแม่มา ที่พึ่งหนึ่งเดียวคืออ้าย ถึงตัวทำงานห่างไกล แต่ใจยังตามเป็นเงา”

“เบอร์เก่าเวลาเดิม ช่วยเดิมเสียงให้ได้ยิน เป็นวิตามิน สร้างภูมิคุ้มกัน
ยามเหงา บ่ได้ฟังเสียง คือจ็บได้กินข้าว คึดฮอดบวักความเหงา นั่งเฝ้ามือถือคือบ้ำ”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงแรกเป็นกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาอุปสรรคต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการตัวละครหลักมีความคิดถึงห่วงใยต่อคนรักในเวลาที่อยู่ห่างกันดังเนื้อเพลงที่ว่า “เป็นที่ปรึกษา คอยปรับทุกข์เวลาห่วงใจ จากพ่อแม่มา ที่พึ่งหนึ่งเดียวคืออ้าย ถึงตัวทำงานห่างไกล แต่ใจยังตามเป็นเงา”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายว่ากำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งสำคัญและค่ามาก หากขาดกำลังใจจากคนรักในเวลาที่ต้องอยู่ห่างไกลกันก็อาจจะทำให้ผู้ที่รอคอยนั้นเกิดอาการหงุดหงิดและวุ่นวายใจในเวลาที่ต้องรอคอย บทเพลงได้สรุปไว้ว่า ถ้าหากหญิงสาวได้รับสายโทรศัพท์ที่หนุ่มคนรักโทรมาก็สามารถสร้างกำลังใจได้ในเวลาที่ต้องอยู่เพียงลำพัง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เบอร์เก่าเวลาเดิม ช่วยเดิมเสียงให้ได้ยิน เป็นวิตามิน สร้างภูมิคุ้มกันยามเหงา” แต่หากไม่ได้รับสายโทรศัพท์หรือกำลังใจจากคนรัก ก็ทำให้หญิงสาวมีอาการวุ่นใจจนไม่อาจจะมีความตั้งใจในการดำเนินชีวิต เพราะความคิดถึงคนรัก ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “บ่ได้ฟังเสียง คือจ็บได้กินข้าว คึดฮอดบวักความเหงา นั่งเฝ้ามือถือคือบ้ำ”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“โทรหาแทนเคี้ยว กดเบอร์ที่ใจเฝ้าจำ มีผู้ย่นำ ย่นอ้ายทำเป็นลืมเวลา
มีเรื่องอยากรถาม เก็บไว้นานย่นใจอ่อนล้า เอาไว้บาคออ้ายโทรหา ค่อยปรึกษากันสองคน”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า ความสัมพันธ์ของคนสองคนที่มีต่อกัน ในเวลาที่ต้องอยู่ห่างกันก็ได้โทรศัพท์สอบถามถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่และบอกถึงความคิดถึงและห่วงใยซึ่ง

กันและกัน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “โทรหาແ່ນເດືອນ ຄຸດເບຣ໌ທີ່ໃຈເຝົ້າຈຳ ມີຜູ້ຢູ່ນຳ ຍ້ານ້າຍເປັນລົມເວລາ ມີເຣື່ອງຍາກລາມ ເກັບໄວ້ນານຍ້ານໃຈອ່ອນລ້ຳ ເອາໄວ້ບາດ້າຍໂທຣາ ຄ່ອຍປຶກສາກັນສອງຄົນ”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอกย้ำความสำคัญของการกำลังใจอีกว่า การกำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แม้เป็นแค่ได้ยินเสียงของคนรักผ่านโทรศัพท์มือถือก็ทำให้คนรักมีแรงและกำลังใจในการต่อสู้ชีวิต

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອນ” เป็นโครงเรื่องประเภทความคิด โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่มีการใช้ทัศนคติความคิดเรียนรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้น และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความยากจน แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหา ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອນ”

ในบทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອນ” ได้ปรากฏคำว่า “โทรหาແ່ນເດືອນ” จำนวน 2 ครั้ง คำว่า “อ้ายโทรหาเวลาเลิกงาน” และคำว่า “เอาไว้บาคอ้อโทรหา ค่อยปรึกษาทั้งสองคน” ซึ่งมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเป็นการสื่อถึงความต้องการที่จะให้หนุ่มคนรัก พยายามติดต่อโทรศัพท์ กลับมายังหญิงสาวเมื่อมีเวลา เพื่อบรรเทาความคิดถึงที่หญิงสาวมีต่อชายหนุ่มที่ตนรัก

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “โทรหาແ່ນເດືອນ” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริงถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงว่าเหงาและปรารถนาที่จะให้ชายคนรักโทรศัพท์กลับมาหา ทั้งยังสื่ออารมณ์ถึงการอ่อนวอนให้ชายหนุ่มทราบถึงความห่วงใยที่มีต่อกัน ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອນ”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອນ” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลงโทรหาແ່ນເດືອນมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านการการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

ในบทเพลงท่อนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “ถึงตัวทำงานห่างไกล แต่ใจฮักตามเป็นเงา” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะอุปมาอุปไมย (Metaphor) แฝงอยู่ในคำว่า “ถึงตัวทำงานห่างไกล แต่ใจฮักตามเป็นเงา” สื่อความหมายถึงตัวไกลใจใกล้ของผู้รัก

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “เป็นวิตามิน” เป็นสัญลักษณ์ โดยความหมายโดยทั่วไปคำว่า “วิตามิน” ก็คือ อาหารที่เสริมคุณค่าทางโภชนาการตามที่ร่างกายต้องการ แต่ใน บริบทของบทเพลงนี้ “วิตามิน” เป็นตัวหมายถึง (signified) บริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง สิ่งที่เป็นเสมือนน้ำหล่อเลี้ยงให้เกิดกำลังใจในการดำเนินชีวิตในยามที่ทุกข์ใจ และในเวลา ที่เหงาว่าเหว่

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “เป็นภูมิคุ้มกันยามเหงา” เป็นสัญลักษณ์โดยความหมายโดยทั่วไปคำว่า “ภูมิคุ้มกัน” ก็คือ สิ่งที่ร่างกายมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อโรคหรือสิ่งผิดปกติเข้ามาทำให้อันตรายต่อร่างกาย แต่ใน บริบทของบทเพลงนี้ “ภูมิคุ้มกัน” เป็นตัวหมายถึง (signified) บริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง สิ่งที่เป็นเสมือนเครื่องป้องกันไม่ให้เกิดอาการเหงาว่าเหว่ ในชีวิต หรือมิให้เกิดความท้อแท้ในการดำเนินชีวิต

“โทรหาแม่เห็ด” เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายถึงการใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบสมัยใหม่ที่สามารถติดต่อกันได้ทันที ทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการติดต่อสื่อสาร เมื่อคิดถึงกันก็โทรศัพท์หากันได้ทันที ต่างจากในอดีตที่ใช้วิธีการติดต่อทางการเดินทางไปมาหาสู่จดหมาย โทรเลขที่มีความล่าช้า จนทำให้การใช้จดหมาย และโทรเลข ตลอดจนถึงโทรศัพท์พื้นฐานได้ถูกกลบบทบาทในการติดต่อสื่อสารลง จนทำให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) มีโครงการที่จะเลิกให้บริการโทรเลข โดยมีการประกาศเลิกใช้โทรเลข ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2551

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “โทรหาแม่เห็ด” มีดังนี้

คือการใช้โทรศัพท์มือถือของสังคมไทยในปัจจุบัน อย่างไม่คำนึงถึงความจำเป็นและทำให้เกิดอาการติดโทรศัพท์มือถือ จนบางครั้งไม่ต้องทำอย่างอื่น โดยคอยแต่จะติดต่อสื่อสารหากันอย่างเดียว จนบางครั้งลืมกิจกรรมอื่นๆ ที่มีความสำคัญและจำเป็นที่มากกว่าของชีวิต ทั้งๆ ที่การใช้บริการโทรศัพท์มือถือทุกครั้งนั้น จะต้องมีการใช้จ่ายในการบริการเสมอ ทำให้เกิดอาการติดโทรศัพท์ขนาดหนัก ถ้าไม่ได้พูด ไม่ได้คุยผ่านโทรศัพท์มือถือก็อาจจะเกิดอาการกินไม่ได้นอนไม่หลับดังที่จะปรากฏอยู่ในบทเพลง ที่กล่าวว่า “เบอร์เก่าเวลาเดิม ช่วยเติมเสียงให้ได้ยิน เป็นวิตามิน สร้างภูมิคุ้มกันยามเหงา บ่ได้ฟังเสียง คือจิบได้กินข้าว คึดฮอดบวกความเหงา นั่งเฝ้ามือถือคือบ้า” ขณะเดียวกันโทรศัพท์มือถือ กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความทันสมัย และความโก้เก๋สำหรับวัยรุ่นสมัยใหม่อีกทางหนึ่งด้วย

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2546 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางการเมืองสูงทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยเศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะมีการก่อสร้างในโครงการขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และมีการส่งเสริมการให้มีการลงทุนทั้งเป็นการลงทุนจากนักลงทุนในประเทศและนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาเปิดโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทห้างร้านเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ผู้คนมีกำลังในการจับจ่ายใช้สอย ทั้งในระบบเงินสด และระบบสินเชื่อทั้งที่สิ่งที่จะจับจ่ายใช้สอยมานั้นบางสิ่งไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต โดยเฉพาะรัฐบาลได้ใช้นโยบายกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อปล่อยกู้ให้ชาวบ้านนำไปลงทุนทำงานสร้างรายได้ แต่โครงการนี้ไม่ได้ให้ความรู้กับประชาชนในการนำเงินไปลงทุนให้เกิดประโยชน์ จึงทำให้เกิดเป็นหนี้สินตามมา เป็นการดึงชาวบ้านเข้ามาสู่ระบบเงินกู้

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคมแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามามากมาย ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น บางสิ่งก็เป็นสิ่งที่สูญเปล่าไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก และโดยเฉพาะในช่วงเวลาดังกล่าว บริษัทผู้ให้บริการในระบบมือถือได้มีการแข่งขันสูงจึงมีการลดราคาค่าบริการลงตลอดจนมีการส่งเสริมให้บุคคลทั่วไป สามารถเป็นเจ้าของโทรศัพท์มือถือเอาไว้ใช้เป็นของตนเองได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของวัยรุ่นก็ได้มีการใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารจนเกินความจำเป็น และยังมีการแข่งขันการสรรหาโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ๆ ที่มีระบบที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับกับความต้องการของคนกลุ่มดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการบริโภคนิยมที่ใช้จ่ายเกินตัวอันเกิดจากค่าบริการที่เกินความจำเป็น และการแสวงหาเครื่องโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ๆ ที่มีระบบการใช้ที่ทันสมัยนำมาอวดซึ่งกันและกัน จึงมีวัยรุ่นบางคนพยายามแสวงหาสิ่งเหล่านี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่นการไปขายบริการทางเพศเพื่อที่จะได้เงินมาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

เพลง “โทรหาแม่เต๋อ” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้นให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายที่เกิดมาจากนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นที่กระตุ้นให้ประชาชนได้ใช้จ่ายเงินในการอุปโภคบริโภค โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมพอเพียงต่อความจำเป็นของชีวิต การกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ เช่น การสร้างเสริมให้ประชาชนนำเงินที่กู้จากเงินกองทุนหมู่บ้านที่รัฐบาลนำไปให้ นั้น โดยมีได้มีข้อเสนอแนะในการใช้เงินดังกล่าวต่อประชาชน

ว่าควรจะนำเงินที่ภูมานั้นไปใช้อย่างไรให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อผู้กู้ ดังนั้น ประชาชนบางส่วนก็ได้นำเงินจำนวนนั้นไปใช้จ่ายอย่างผิดประเภท เช่น การนำไปซื้อรถยนต์ รถปิคอัพ รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ ตลอดจนนำไปบริโภคกันอย่างฟุ่มเฟือย และยังมีเงินจำนวนหนึ่งที่ไหลไปสู่อบายมุข เช่น การเล่นเกมพนัน เล่นหวย และใช้จ่ายตามสถานบันเทิง เป็นต้น ประกอบกับ ณ ช่วงเวลานั้น สถาบันการเงินต่างๆ ก็เริ่มที่จะปล่อยกู้ต่อผู้ประกอบการต่างๆ เพื่อนำไปต่อยอดธุรกิจ และยังมีการให้สินเชื่อบุคคลในรูปแบบของบัตรเครดิตที่ทำให้ผู้ที่ไม่มียินยทางการใช้เงิน ใช้เงินไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้องจนเกิดปัญหาทางการเงินสืบต่อมา ในบริบทของบทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອ” ก็เช่นเดียวกัน ทำให้เราได้เห็นถึงการใช้จ่ายเงินไปกับการใช้บริการโทรศัพท์มือถือในรูปแบบต่างๆ ตามที่มีการส่งเสริมการขายของบริษัทจำหน่ายมือถือ ที่นำเสนอโทรศัพท์รุ่นใหม่ ๆ มีระบบการใช้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนราคาค่าโทรศัพท์มือถือก็มีราคาถูกลงและจัดหาซื้อได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ทั้งในระบบเงินสด และเงินผ่อน และการส่งเสริมการบริการของบริษัทให้บริการโทรศัพท์มือถือที่กระตุ้นให้มีการใช้จ่ายในการบริการรูปแบบต่างๆ มาขึ้นเป็นเงาตามตัว

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອ” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “โทรหาແ່ນເດືອ” เป็นบทเพลงที่กล่าวการใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีทางการสื่อสารชนิดใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในการติดต่อสื่อสารถึงกันและกันได้อย่างรวดเร็วแทนเทคโนโลยีชนิดอื่นๆ เช่น โทรศัพท์พื้นฐาน โทรเลข จดหมาย เป็นต้น หญิงสาวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ใช้โทรศัพท์มือถือในการสื่อสารและแสดงความห่วงใยต่อกันและกันกับชายคนรัก ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาให้ ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“เพลงนี้ด้าย อรทัย พยายามบอกความรู้สึกแทนเราในเวลาที่ต้องการใครสักคนที่มารับรู้ถึงความรู้สึกคิดถึงห่วงใย อยากให้แฟนโทรมาหา โทรศัพท์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปแล้ว อย่างที่บอก ถ้าเราใช้อย่างเหมาะสมก็สามารถเป็นประโยชน์ อย่างที่เพลงพูดว่า เป็นวิตามิน ภูมิคุ้มกันความเหงา โทรหาແ່ນເດືອ เป็นคำพูดที่อ่อนให้แฟนโทรมาหาบ่อยๆ”

(สาวตรี ชัยอุดม พนักงานเสิร์ฟในสถานบันเทิง: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“เดี๋ยวนี้โทรศัพท์มือถือทุกคนต้องมี เพราะมันทำให้สะดวกจะติดต่อกับใครก็ตามกันได้ทันที สมัยก่อนยังไม่มีโทรศัพท์มือถือเป็นของตัวเอง ก็ต้องอาศัยเค้าจะติดต่อญาติที่

น้องที่อยู่ไกลๆ กันแล้ว แต่บางที่ก็กลายเป็นส่วนเกินของชีวิตถ้าใช้มากเกินไป โดนค่าโทรศัพท์ เดือนหลายตัวก็ รู้สึกว่าเพลงนี้ จะส่งเสริมให้คนใช้โทรศัพท์มากยิ่งขึ้น”

(ดวง กุลศรี ผู้ใช้แรงงาน กรรมการก่อสร้าง: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“ค่ายร้องเพลงนี้ คงทำให้คนมาใช้มือถือกันเยอะขึ้น เดี่ยวนี้ใครๆ ก็มีมือถือกันหมด ขนาดกรรมกร กรรมการ ไม่มีจะกิน ยังต้องมีมือถือกันเลย การได้โทรคุยกับแฟนช่วยให้เราเข้าใจกัน สามารถถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกันได้อย่างที่บอก ถ้าเราใช้อย่างเหมาะสมก็สามารถเป็นประโยชน์ อย่างที่เพลงพูดว่า เป็นวิตามิน และคลายเหงา”

(หยาด ร่มอ่อน พนักงานทำความสะอาด: สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้ของการสื่อความหมายของบทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปของการสื่อความหมายของบทเพลง “โทรหาแม่เต๋อ” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการสื่อความหมายของบทเพลง ทั้งในด้านความบันเทิง ช่วยคลายเหงา และสื่อถึงความห่วงใยต่อกัน โดยในสังคมยุคใหม่ การใช้โทรศัพท์มือถือได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารสมัยใหม่ ทั้งในบทเพลงนี้ตัวศิลปินเอง ยังใช้ภาษาร้องเป็นภาษาถิ่นทำให้ตัวศิลปินทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้คนในชนบทที่ถ่ายทอดความรู้สึกของผู้คนในชนบทได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.3.3 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 8 เพลง ขอใจกันหนาว

1) บทเพลง ขอใจกันหนาว

เมื่อเลิกงานเดินเหงา มีเงาเป็นเพื่อนเข้าซอย ผู้สาวบ้านไกลใจลอย บ่มีคนคอยเคียงเงา อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกายแต่หัวใจหนาว วันๆ มีหลายเรื่องราว รุมเร้าให้คอยหวนไหว

ฝันฝัน สู้แค่ไหน นานไปแรงใจสีกหรือ ห่วงใยทางบ้านที่รอ แม่พ่อจ๊อดอยู่อย่างใด ปัญหาหลายอย่าง สู้ตามลำพังบ่ไหว พรุ่งนี้ตีเดินอย่างไร ถ้าใจบ่มีคนเคียง

อยากมีพี่เลี้ยง เคียงข้างบนทางเปื้อนฝุ่น มอบใจอุ่นอุ่น กันหนาว กันท้อพอเพียง ยามเจ็บเห็นหน้า ยามมีปัญหาเย็นเคียง ยามเหงาได้โทรฟังเสียง หล่อเลี้ยงหัวใจทุกคราว

ขอพึ่งแรงแห่งฝัน บันดาลให้ใจคนดี ให้สาวบ้านไกลคนนี้ ได้มีคนคอย
 ปรอบเหงา งานยุ่งเมืองใหญ่ ขอใจรักมันกันหนาว นำพาในทุกเรื่องราว ให้สาวดอกหญ้าอุ่นใจ

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ต่าย อรทัย)

2) บริบทของบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

(1) บทเพลง “ขอใจกันหนาว” ประพันธ์คำร้องและทำนอง โดยสลา
 คุณวุฒิ ขับร้องโดย ต่าย อรทัย

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่ายโดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด
 (มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงานโดยบริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547

(5) ความนิยมของบทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยม
 สูงมาก และถือว่ามียอดขายอยู่ในระดับที่ดีมากระดบหนึ่งในหมู่ผู้ใช้แรงงาน โดยมียอด
 จำหน่ายถึง 1 ล้านม้วน ซึ่งถือว่ามียอดขายสูงมากนักในหมู่ผู้ใช้แรงงาน ด้วยเพลงที่มีการสื่อ
 ความหมายที่ให้การต่อสู้ของผู้คนในชนบทที่ต้องจากครอบครัวถิ่นฐานบ้านเกิดเข้ามาแสวงหา
 งานในเมืองหลวง เพียงลำพังทำให้เกิดความเหงา จึงทำให้มีความคิดที่จะหาคนรักไว้เป็นเพื่อน
 คู่คิดคอยเป็นกำลังใจให้แก่กันและกันซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่เดินทางจาก
 ชนบทมาใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงคนเดียว

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “ขอใจกันหนาว”

บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นเรื่องราวของหญิงสาวที่ต้องเดินทาง
 จากต่างจังหวัดเพื่อมาทำงานในเมืองหลวงความมั่นคงให้กับตนเองในเมืองหลวงท่ามกลางความ
 เหงา และโดดเดี่ยว ปราศจากผู้ที่มาเป็นเพื่อนคู่กายจึงต้องการคู่รักที่ดีสักคนมาเป็นเพื่อนคู่คิด แก่น
 ของเรื่องนี้คือ ความเหงาความโดดเดี่ยวที่จะต้องมาใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพัง ทำให้เกิดความ
 ต้องการที่พึ่งพิงในเวลาที่ต้องการความช่วยเหลือ

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

บทเพลง “ขอใจกันหนาว” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง
 (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy)

เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้น ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

ตัวละครหลัก (Main Character) หญิงสาวที่อยู่ในวัยทำงาน มีฐานะยากจน เดินทางมาจากชนบท เพื่อเข้าไปทำงานในเมืองหลวงเพียงลำพัง ท่ามกลางความเหงาและว้าเหว่ และต้องการผู้ชายดีๆ สักคน มาเป็นเพื่อนร่วมใช้ชีวิต โดยเป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลง ขอใจกันหนาว คือ ความเหงาและความต้องการแสวงหาความสำเร็จในชีวิต ในบทเพลง “ขอใจกันหนาว” เกิดขึ้น ในขณะที่หญิงสาวจะต้องเดินทางจากชนบทเข้ามาทำงานในเมืองหลวง เพื่อแสวงหาความสำเร็จในชีวิต แต่ขณะเดียวกันการที่ต้องมาใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพังก็ทำให้เกิดอาการท้อแท้ เหงา ว้าเหว่ แต่ด้วยความต้องการความก้าวหน้าของชีวิต ทำให้หญิงสาวต้องอดทนต่อการใช้ชีวิตในเมืองหลวง ทำให้เกิดความต้องการที่จะมีชายหนุ่มที่ดีสักคนมาเพื่อเป็นผู้รัก

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่อง (Drama structure) บทเพลง “ขอใจกันหนาว” มีลักษณะการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.10 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง ขอใจกันหนาว

องก์ที่	บทเพลง
องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	เมื่อเลิกงานเดินเหงา มีเงาเป็นเพื่อนเข้าชอย ผู้สาวบ้านไกลใจลอย บ่มีคนคอยเคียงเงา อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกายแต่หัวใจหนาว วันๆ มีหลาย เรื่องราว รุมเร้าให้คอยหวั่นไหว
องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	ผีน้อย คู่แค่นั้น นานไปแรงใจสึกหรือ ห่วงใยทางบ้านที่รอ แม่ พ่อจ๊ออยู่อย่างใด ปัญหาหลายอย่าง สู้ตามลำพังบ่ไหว พรุ่งนี้สีเดินอย่างไร ถ้าใจบ่มีคนเคียง อยากมีพี่เลี้ยง เคียงข้างบนทางเปื้อนฝุ่น มอบใจอุ่นอุ่น กันหนาว กันท้อพอเพียง ยามเจ็บเห็นหน้า ยามมีปัญหาขึ้นเคียง ยามเหงาได้โทรฟัง เสียง หล่อเลี้ยงหัวใจทุกคราว
องก์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	ขอพึ่งแรงแห่งฝัน บันดาลให้เจอคนดี ให้สาวบ้านไกลคนนี้ ได้มี คนคอยปลอบเหงา งานยุ่งเมืองใหญ่ ขอใจอีกมันกันหนาว นำพาในทุก เรื่องราว ให้สาวดอกหญ้าอุ่นใจ

องก์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองก์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“เมื่อเลิกงานเดินเหงา มีเงาเป็นเพื่อนเข้าชอย ผู้สาวบ้านไกลใจลอย
 บ่มีคนคอยเคียงเงา อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกายแต่หัวใจหนาว วันๆ มีหลายเรื่องราว รุมเร้าให้คอย
 หวั่นไหว”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ หญิงสาวคนหนึ่งที่มาจากในชนบท แต่ต้องการแสวงหาชีวิตที่มั่นคง
 กว่าเดิม จึงเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่เพียงลำพัง ท่อนที่ 1 ว่า “เมื่อเลิกงานเดินเหงา มีเงาเป็นเพื่อน
 เข้าชอย ผู้สาวบ้านไกลใจลอย บ่มีคนคอยเคียงเงา อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกายแต่หัวใจหนาว วันๆ มี
 หลายเรื่องราว รุมเร้าให้คอยหวั่นไหว ”

บทเพลงเล่าถึงสถานะของตัวละครหลักว่าเป็นผู้หนึ่งที่ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก และต้องต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพียงลำพัง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เมื่อเลิกงาน เดินเหงา มีเงาเป็นเพื่อนเข้าซอย ผู้สาวบ้านไกลใจลอย บ่มีคนคอยเคียงเงา อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกาย แต่หัวใจหนาว วันๆ มีหลายเรื่องราว รุมเร้าให้คอยหวั่นไหว ”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“ฝันฝัน สู้แค่ไหน นานไปแรงใจสีกหรือ ห่วงใยทางบ้านที่รอ แม่ พ่อจ๊ออยู่อย่างใด ปัญหาหลายอย่าง สู้ตามลำพังบ่ไหว พรุ่งนี้ลีเดินอย่างไร ถ้าใจบ่มีคนเคียง”

“อยากมีพี่เลี้ยง เคียงข้างบนทางเปื้อนฝุ่น มอบใจอุ่นอุ่น กันหนาว กัน ท้อพอเพียง ยามเจ็บเห็นหน้า ยามมีปัญหาเย็นเคียง ยามเหงาได้โทรฟังเสียง หล่อเลี้ยงหัวใจทุกคราว”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สองช่วงแรก เป็นการกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความยากลำบากต้องพบกับอุปสรรคมากมายเพียงลำพัง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ห่วงใยทางบ้านที่รอ แม่ พ่อจ๊ออยู่อย่างใด ปัญหาหลายอย่าง สู้ตามลำพังบ่ไหว พรุ่งนี้ลีเดินอย่างไร ถ้าใจบ่มีคนเคียง” ซึ่งปัญหานี้ก่อตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งปัญหาทางบ้าน และปัญหาในการดำเนินชีวิตของตนเอง และยังคงอยู่เพียงลำพังก็ยังทำให้ตนเองไม่รู้ว่าจะตัดสินใจแก้ไขปัญหาลike อย่างไร เพราะตนเองอยู่เพียงลำพัง

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลังบรรยายว่าถ้าหากมีคนรักที่ดีมาเป็นกำลังใจและร่วมกันปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ร่วมกันอันถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและมีค่ามาก หากได้กำลังใจจากคนรักก็อาจแก้ไขปัญหาลike ลุล่วงลงไปได้ บทเพลงได้ผูกปมไว้ว่า ถ้าหากหญิงสาวคนรักได้รับกำลังใจจากคนรักก็อาจต่อสู้ชีวิตได้ ดังเนื้อเพลงที่ว่า แต่หากถ้าได้รับกำลังใจจากคนรักอย่างสม่ำเสมอ ก็จะมีกำลังใจต่อสู้ชีวิตฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง(Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “อยากมีพี่เลี้ยง เคียงข้างบนทางเปื้อนฝุ่น มอบใจอุ่นอุ่น กันหนาว กัน ท้อพอเพียง ยามเจ็บเห็นหน้า ยามมีปัญหาเย็นเคียง ยามเหงาได้โทรฟังเสียง หล่อเลี้ยงหัวใจทุกคราว”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“ขอพึ่งแรงแห่งฝัน บันดาลให้เจอคนดี ให้สาวบ้านไกลคนนี้ ได้มีคนคอยปลอบเหงา งานยุ่งเมืองใหญ่ ขอใจรักมันกันหนาว นำพาในทุกเรื่องราว ให้สาวดอกหญ้าอุ่นใจ”

การเล่าเรื่องในองค์ที่สามเป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นถึงความอดทนต่อความเหงาที่หญิงสาวจะพบในขณะดำเนินชีวิตเพียงลำพังในเมืองหลวงแต่ขณะเดียวกันก็ยังหวังว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะสามารถคลับแคลชายหนุ่มที่ดีสักคนมาเป็นคนรัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ขอพึ่งแรงแห่งฝัน บันดาลให้เจอคนดี ให้สาวบ้านไกลคนนี้ ได้มีคนคอยปโลบเหงา”

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอกย้ำความสำคัญของกำลังใจอีกว่า กำลังใจจากคนรักเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้คนจนมีแรงต่อสู้ชีวิต ดังเนื้อเพลงที่ว่า “งานยุ่งเมืองใหญ่ ขอใจอีกมันกันหนาว นำพาในทุกเรื่องราวให้สาวดอกหญ้าอุ่นใจ” ซึ่งเป็นการสรุปเรื่องให้เห็นความสำคัญของบุคคลที่สามารถช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกันได้ ในยามที่เดือดร้อน ทั้งในเวลาทุกข์และสุขและเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน ทำให้หญิงสาวคิดที่จะแสวงหาผู้ชายที่ดีสักคนเพื่อเป็นที่พึ่งพาไว้คอยช่วยเหลือ

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นโครงเรื่องประเภทโชคชะตา โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพัง ต้องต่อสู้กับความเหงา ว้าเหว่ และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความยากจน แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับกรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ขอใจกันหนาว” ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

ในบทเพลง “ขอใจกันหนาว” ได้ปรากฏคำว่า “เหงา” จำนวน 3 ครั้ง ทั้งคำว่า “เดินเหงา” “ยามเหงา” และคำว่า “ปโลบเหงา” เป็นการสื่อถึงความเหงาที่หญิงสาวได้รับในขณะที่ต้องมาดำรงชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพัง

ในบทเพลง “ขอใจกันหนาว” ได้ปรากฏคำว่า “หนาว” จำนวน 3 ครั้ง ทั้งมีคำว่า “หัวใจหนาว” และคำว่า “กันหนาว” เป็นการสื่อถึงความเหงาที่หญิงสาวได้รับในขณะที่ต้องมาดำรงชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพัง ดังนั้นการที่จะมีโอกาสที่จะได้มีคนรักที่ดีๆ สักคนไว้เป็นเพื่อนในเวลาเหงา คอยปรับทุกข์และรับฟังเรื่องราวต่างๆ และช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันได้

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “ขอใจกันหนาว” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงคนเดียว ถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงเหงา ว้าเหว่ที่จะต้องดำรงชีวิตเพียงลำพัง แต่ยังมีจิตใจที่จะแสวงหาความสำเร็จในชีวิต และมีความต้องการจะหาผู้ชายดีๆ มาเป็นเพื่อนคู่คิดในเวลาเหงา ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “ขอใจกันหนาว” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลงขอใจกันหนาวมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านทางการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

ในบทเพลงท่อนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “มีเงาเป็นเพื่อนเข้าซอย” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “มีเงาเป็นเพื่อนเข้าซอย” สื่อให้เห็นถึงความเหงา ความโดดเดี่ยว ว้าเหว ที่แม้แต่เวลาเดินทางไปไหนมาไหน ก็ปราศจากผู้ที่พร้อมทางไปด้วย

ในบทเพลงท่อนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “นานไปหัวใจสีกหรอ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “นานไปหัวใจสีกหรอ” สื่อให้เห็นถึงการเกิดอาการท้อแท้ และขาดกำลังใจในการดำเนินชีวิต

ในบทเพลงท่อนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “เคียงข้างบนทางเบือนฝุ่น” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาแฝงอยู่ในคำว่า “เคียงข้างบนทางเบือนฝุ่น” สื่อให้เห็นถึงความต้องการที่จะมีผู้ที่สามารถมาร่วมต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ร่วมกัน

ในบทเพลงท่อนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “ขอพึ่งแรงแห่งฝัน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา แฝงอยู่ในคำว่า “ขอพึ่งแรงแห่งฝัน” สื่อให้เห็นถึงความเชื่อและพึ่งพาต่อสิ่งที่เหนือธรรมชาติของแต่ละบุคคลที่ยังมีอยู่สังคมแทนที่จะกระทำด้วยความสามารถของตนเอง

ในเพลงท่อนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “งานยุ่งเมืองใหญ่ ขอใจสักกันหนาว นำพาในทุกเรื่องราว ให้สาวดอกหญ้าอุ่นใจ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษามีความหมายแฝงอยู่ในคำว่า “งานยุ่งเมืองใหญ่ ขอใจสักกันหนาว นำพาในทุกเรื่องราว ให้สาวดอกหญ้าอุ่นใจ” สื่อความหมายถึง การทำงานที่หนักในเมืองใหญ่ซึ่งใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่มีใครสนใจซึ่งกันและกัน แต่ขอเพียงแค่ให้มีใครสักคนที่รักจริงมาเป็นกำลังใจในการทำงาน

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “ขอใจกันหนาว” มีดังนี้

ในบทเพลงท่อนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกายแต่ใจหนาว” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “อยู่ในเมืองใหญ่ อุ่นกายแต่ใจหนาว” สื่อความหมายถึงศูนย์รวมความเจริญที่มีผู้คนมากมาย ในขณะที่เดียวกันคนที่อยู่ในที่นี้ก็ใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้ดูเหมือนแต่ละคนอยู่

เพียงตัวคนเดียวท่ามกลางความวุ่นวาย โดยมีการกล่าวไว้ในบทเพลงที่กล่าวถึงเมืองใหญ่นี้ไว้แล้ว ในบทเพลง “เมืองใหญ่เมืองนี้” ของเรวัตติ พุทธิพันธ์ ดังที่กล่าวในบทเพลงว่า “เมืองใหญ่เมืองนี้ เมืองดีของใครๆ ทั้งที่คนมากมาย ดูๆ ไปเหมือนไร้ผู้คน เมืองดีของคนเมือง เห็นความรุ่งเรือง เห็น คนเมืองล้วนมากมาย เมืองใหญ่เมืองนี้ เมืองดีของใครๆ ทั้งที่คนมากมาย ดูๆ ไปเหมือนไร้ผู้คน”

ในบทเพลงตอนที่ 2 บทเพลงกล่าวว่า “ห่วงใยทางบ้านที่รอ แม่ พ่อจ๋ออยู่อย่างใด” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ห่วงใยทาง บ้านที่รอ แม่พ่อจ๋ออยู่อย่างใด” สื่อความหมายถึงความผูกพันในครอบครัว สื่อให้เห็นถึง ปฏิสัมพันธ์ของคนในชนบทที่มีความผูกพันต่อกัน ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็ยังคงมีความผูกพันต่อกัน

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “อยากมีพี่เลี้ยงเคียงข้างบนทาง เปื้อนฝุ่น” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “อยากมีพี่เลี้ยงเคียง ข้างบนทางเปื้อนฝุ่น” สื่อความหมายถึงความต้องการที่จะมีผู้ที่จะคอยชี้แนะแนวทางในการดำเนิน ชีวิต สื่อให้เห็นว่าในสังคมยังมีผู้คนจำนวนหนึ่งที่ยังต้องการผู้นำ ซึ่งผู้นำในที่นี้อาจจะร่วมไปถึง ผู้นำในสถานะภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำในท้องถิ่น ผู้นำ องค์กรจนไปถึงผู้นำประเทศ และผู้นำทางความคิด และผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ ซึ่งยังปรากฏอยู่ใน สังคมไทย ซึ่งในท่ามกลางปัญหาอุปสรรคที่ต้องการผู้นำซึ่งสามารถเป็นที่พึ่งพาอาศัยได้นั้น การได้ผู้นำ ที่ดีหรือพี่เลี้ยงที่ดีก็สามารถนำพาเราไปในทางที่ดีได้ แต่ถ้าผู้นำหรือพี่เลี้ยงไม่ดีก็สามารถชักนำเรา ไปในทิศทางที่ไม่ดีได้เช่นกัน และเป็นปกติที่ผู้ที่อ่อนแอกว่าแสวงหาผู้ที่แข็งแรงกว่ามีอำนาจ มากกว่ามาเป็นผู้ที่ปกป้องตนเอง

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “ยามเจ็บเห็นหน้า มีปัญหาเย็น เคียง ยามเหงาได้โอรฟังเสียง หล่อเลี้ยงหัวใจทุกคราว” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ยามเจ็บเห็นหน้า มีปัญหาเย็นเคียง ยามเหงาได้โอรฟังเสียง หล่อเลี้ยงหัวใจ ทุกคราว” สื่อความหมายถึงมีผู้ที่อยู่เคียงข้างในการที่จะเผชิญปัญหา

ในเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “ขอพึ่งแรงแห่งฝัน บันดาลให้เจอ คนดี” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ขอพึ่งแรงแห่งฝัน บันดาลให้เจอคนดี” สื่อความหมายถึงในสังคมไทยบางส่วนยังมีการพึ่งพาอาศัยสิ่งที่เป็นเหนือ ธรรมชาติอยู่ โดยเฉพาะในสังคมชนบทยังมีการอ้อนวอน บนบานศาลกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเอง ให้การนับถือเพื่อให้ช่วยเหลือให้สมความปรารถนาในเรื่องที่ขอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปากท้อง ครอบครัว โชคลาภ ตลอดไปถึงแม้แต่เรื่องความรัก

ตารางที่ 4.11 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง นอนฟังเสียงฝน

องก์ที่	บทเพลง
องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	เหว่วว่าแทบน้ำตาหล่น นอนฟังเสียงฝนรินหล่นหลังคาเบา ๆ เดียวดายอยู่ในห้องเช่า คีตฮอดบ้านเฮาที่จำจากมา
องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	ฝนตกปีก่อนอยู่กลางห้องนา ปีนี้จากมาอยู่กลางป่าซีเมนต์ ผู้คน ทางบ้านได้พบกันแค่ฝนเห็น มือไคติเคือสีก้าวผ่านความยากเข็ญ อยากกลับ เมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา ไอ้ออกหงา สาวไกลบ้าน กลับจากงานวันฟ้าเศร้า ฟังเสียงฝนหล่น เม็ดพรราว คีตฮอดคราวเนาบ้านนา ได้แผ่นฟ้าทุ่งนาข้าวพี่น้องเขาอยู่พร้อม หน้า นั่งหลบฝนบนเตียงนา ฟังเสียงฟ้าก้องไกล ๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียม กล้า คอยฝนชาดำนาคได้ อ้ายลงหนองน้องเลี้ยงควาย เรื่อยได้ในความจน ฟังเสียงฝนอื้ออื้อ ๆ อื้อ ๆ ๆ ฟังเสียงฝนหล่นหลังคา เหมือนเตือนว่าอย่าลืม ตน ผีกหัวใจให้ออดทนมีหลายคนยังหวังโย
องก์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	แกลงหน่อไม้ฝีมื้อแม่รสแซ่บแท้จิตใจหลาย บัลลิมลาแม่น้ำไกล รอ เมื่อไรได้พบกัน เฝ้ารอวัน อื้ออื้อ ๆ อื้อ ๆ ๆ เฝ้ารอวันลูกหายจน เอ็นสั่งฝน บอกทางบ้าน เก็บเงินพอตามต้องการ สิหอบฝันเมื่อบ้านเฮา ฝากความเหงา งามสู้งาน หวังสักวันได้เมื่อบ้านเฮา

องก์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองก์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“เหว่วว่าแทบน้ำตาหล่น นอนฟังเสียงฝนรินหล่นหลังคาเบา ๆ
 เดียวดายอยู่ในห้องเช่า คีตฮอดบ้านเฮาที่จำจากมา”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่ได้เดินทางมาจากชนบทเพื่อเข้ามา

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “ขอใจกันหนาว”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “ขอใจกันหนาว” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางการเมืองสูงทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยเศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน โดยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายหลัก คือการใช้นโยบายจัดความยากจน ภายใน 6 ปี โดยมีนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ส่งเสริมให้มีการปล่อยราคาขายให้ไปเป็นตามกลไกทางตลาดจนทำให้ราคาขาย จาก 18 บาทขึ้นสูงสุดถึง 80 บาท มีโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกร 3 ปี ลดหย่อนให้มีการลดภาษีการส่งออกและนำเข้า เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนและในช่วงเวลาที่มีการจ้างงานสูงสุดจากการประเมินของสำนักงานสถิติแห่งชาติว่ามีการจ้างงานกว่า 90% จากจำนวนผู้แรงงานประมาณ 35.7 ล้านคน ทำให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ผู้คนเข้ามาทำงานในเมืองหลวงมากขึ้น มีการหลั่งไหลของแรงงานเข้าไปในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น จนทำให้ภาคเกษตรกรรมของชาติถูกกลดความสำคัญลง เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรกรรม ทำให้เกิดการจ้างงานกับแรงงานต่างชาติดตามมา

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคม แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามามากมาย ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น บางสิ่งก็เป็นสิ่งที่สูญเปล่าไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก และในขณะนั้นเองทำให้เกิดการบริโภคนิยม เกิดการแข่งขันในการแสวงหาสิ่งของที่ดีกว่ามาแข่งขันกัน ในหมู่คนในสังคม ทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งจนทำให้เป็นหนี้สินล้นพ้นตัวใช้เงินเกินความจำเป็น อันเป็นผลอันเกิดจากการไม่รู้จักการบริหารการเงินของตนเองที่ดีพอ และการไม่รู้จักการน้อมนำการดำรงชีวิตแบบ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางแนวทางให้ผู้คนทั่วไปประพฤติปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นจากการเป็นหนี้แบบถาวร

เพลง “ขอใจกันหนาว” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น ให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายที่เกิดมาจากนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นที่กระตุ้นให้ ประชาชนได้ใช้จ่ายเงินในการอุปโภคบริโภค โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมพอเพียงต่อความจำเป็นของชีวิต การกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐเช่นการ สร้างเสริมให้ประชาชนนำเงินที่กู้จากเงินกองทุนหมู่บ้านที่รัฐบาลนำไปให้นั้น โดยมีได้มีข้อเสนอแนะในการใช้เงินดังกล่าวต่อประชาชนว่าควรจะนำเงินที่กู้มานั้นไปใช้อย่างไรให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อผู้กู้ ดังนั้นประชาชนบางส่วนก็ได้นำเงินจำนวนนั้นไปใช้จ่ายอย่างผิดประเภท เช่นการนำไปซื้อรถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ ตลอดจน

นำไปบริโภคกันอย่างฟุ่มเฟือย และยังมีเงินจำนวนหนึ่งที่ไหลไปสู่อบายมุข เช่นการเล่นการพนัน เล่นหวย และใช้จ่ายตามสถานบันเทิง เป็นต้น ประกอบกับ ณ ช่วงเวลานั้นสถาบันการเงินต่างๆ ก็เริ่มที่จะปล่อยกู้ต่อผู้ประกอบการต่างๆ เพื่อนำไปต่อยอดธุรกิจ และยังมีการให้สินเชื่อบุคคลในรูปแบบของบัตรเครดิตที่ทำให้ผู้ที่ไม่มียินัยทางการเงิน ใช้จ่ายเงินไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้องจนเกิดปัญหาทางการเงินสืบต่อมา ในบริบทของบทเพลง “ขอใจกันหนาว” ก็เช่นเดียวกัน ทำให้เราได้เห็นถึงการ เข้ามาแสวงหารายได้ในเมืองหลวงเพื่อให้ได้มาซึ่ง ความสุขความสะดวกสบายของ ครอบครัว ท่ามกลางความเหงา และโดดเดี่ยว ในขณะที่ต้องมาใช้ชีวิตเพียงลำพัง เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เพื่อนำไปแสวงหาความสุขทางวัตถุมากจนเกินไป จนทำให้ต้องกลับมามองตนเองว่าความต้องการต่อความสุขทางวัตถุนั้นมีความสำคัญมากกว่าการแสวงหาความสุขทางใจหรือไม่

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “ขอใจกันหนาว” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงการหญิงสาวคนหนึ่งที่มีฐานะยากจนจากชนบทแต่ต้องการจะยกระดับสถานะของตนเองให้สูงกว่าเดิมจึงออกแสวงหาความสำเร็จในเมืองหลวงเพียงลำพัง ต้องอดทนต่อสภาพของความเหงาว่าเหว่ คิดถึงบ้าน จนบางครั้งอยากได้คนรักสักคนไว้คอยเป็นที่ปรึกษาในเวลาที่พบกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาเพื่อสร้างกำลังใจให้ผู้ใช้งานถึงแม้จะต้องใช้ชีวิตเพียงลำพังก็สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ตามที่ตนตั้งความหวังไว้ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน โดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างน่าสนใจเช่นนี้

“เพลงนี้ฟังแล้วทำให้เราคิดถึงบ้าน คิดถึงตอนเข้ามาทำงานใหม่ๆ ตอนออกจากบ้านนอก เพลงนี้ฟังในเวลาเหงาๆ เวลาขาดกำลังใจ ทำให้อยากมีแฟนมาปลอบใจแบบในเพลงนี้ เพลงบอกให้รู้ว่าคนเหงามีความรู้สึกอย่างไรใครๆ ก็คงอยากได้ผู้ชายดีๆ มาเป็นคู่ชีวิต มาให้กำลังใจ มาคอยปรึกษา คนที่อยู่เดียวจะรู้ว่าความเหงามันเป็นอย่างไร ยิ่งตอนเครียดๆ กับงาน ยิ่งอยากมีใครมาปรับทุกข์ด้วย”

(ศกุลณา สุขรัตน์ พนักงานต้อนรับประจำโรงแรม: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“เพลงขอใจกันหนาว เป็นเพลงที่ฟังแล้วรู้สึกเหงา ว่าเหว่ เป็นเพลงของผู้หญิงที่เหงาๆ ฟังเวลาขาดกำลังใจ ทำให้อยากมีแฟนมาปลอบใจแบบในเพลง ฟังเพลงนี้แล้วทำให้คนที่ไม่มีแฟนอยากมีแฟน อยากมีคนรัก แต่บางทีไม่รู้ว่าการอยู่คนเดียวหรือมีแฟน แบบไหนจะทำให้

ให้ชีวิตมีความสุขกว่ากัน เพราะบางคนมีแฟนแต่ไม่มีความสุข ชอบค่ายที่เค้าร้องเพลงนี้ได้เพราะมากฟังไม่เบื่อ”

(บังอร ทิพปาศิลา พนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“เพลงนี้จะตรงกับชีวิตจริงของคนบ้านนอกที่ต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เหมือนกับเพลงดอกหญ้าในป่าปูนฟังแล้วทำให้เราคิดถึงบ้านอยากมีแฟน อยากมีคนรัก ค่าย อร์ทัยร้องดูน่าสงสารผู้หญิงที่ต้องมาใช้ชีวิตคนเดียวต้องจากพ่อแม่มาใช้ชีวิต ใครๆก็อยากมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าอยู่บ้านนอกทุกคนแหละ ถ้ามีโอกาสก็เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ นี่แหละ”

(ทองใบ โณนรัตน์ กรรมกรก่อสร้าง: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลง “ขอใจกันหนาว” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปของการสื่อความหมายของบทเพลง “ขอใจกันหนาว” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานใช้บทเพลงนี้ เถาเรื่องถึงความเหงา ว้าเหว่ ของหญิงสาวคนหนึ่งที่ต้องมาใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพัง ทำให้เกิดความต้องการจะได้คนดีๆ มาเป็นคู่ชีวิต มาเป็นเพื่อนและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพราะผู้หญิงไทยส่วนหนึ่งยังคิดว่าการที่ได้คู่ครองที่ดีๆ ก็จะสามารถจะช่วยเหลือตนเองและครอบครัวของตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.3.4 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 9 เพลง นอนฟังเสียงฝน

1) บทเพลง นอนฟังเสียงฝน

หว่าว้นแทบน้ำตาหล่น นอนฟังเสียงฝนรินหล่นหลังคาเบา ๆ เดี่ยวดายอยู่ในห้องเช่าก็คิดถึงบ้านเฮาที่จำจากมา

ฝนตกปีก่อนอยู่กลางท้องนา ปีนี้จากมาอยู่กลางป่าซีเมนต์ ผู้คนทางบ้านได้พบกันแค่ฝนเห็น มื้อได้สิเค่อสิก้าวผ่านความยากเข็ญ อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา

โอ้ออกเหงา สาวไกลบ้าน กลับจากงานวันฟ้าเศร้า ฟังเสียงฝนหล่นเม็ดพราว คิดฮอดคราวเนาบ้านนา ได้แผ่นฟ้าทุ่งนาข้าวพี่น้องเฮาอยู่พร้อมหน้า นั่งหลบฝนบนเตียงนา ฟังเสียงฟ้าก้องไกลๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียมกล้า คอยฝนชาดำนานาได้ อ้ายลงหนองน้องเลี้ยงควาย

เรายิ้มได้ในความจน ฟังเสียงฝนอ้ออ้อ ๆ อ้อ ๆ ๆ ฟังเสียงฝนหล่นหลังคา เหมือนเตือนว่าอย่าลืมตน
ฝึกหัวใจให้อดทนมีหลายคนยังห่วงใย

แกงหน่อไม้ฝีมือแม่รสแซบแท้จิตใจหลาย บล๊ิมลาแม่ม่าไกล รอเมื่อไร
ได้พบกัน เฝ้ารอวัน อ้ออ้อ ๆ อ้อ ๆ ๆ เฝ้ารอวันลูกหายจน เอ็นสั่งฝนบอกทางบ้าน เก็บเงินพอตาม
ต้องการ สิชอบฝันเมื่อบ้านเฮา ฝากความเหงาามสู่งาน หวังสักวันได้เมื่อบ้านเฮา

(คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ)

(ผู้ขับร้อง ค่าย อร์ทัย)

2) บริบทของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

(1) บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยสลา
คุณวุฒิ ขับร้องโดย ค่าย อร์ทัย

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด
(มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงานโดยบริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547

(5) ความนิยมของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมในระดับหนึ่ง และถือว่ามียอดขายสูงในหมู่ผู้ใช้แรงงาน ด้วยเพลงที่มีการสื่อความหมายถึงผู้คน
ในชนบทที่ต้องจากครอบครัวถิ่นฐานบ้านเกิดเข้ามาแสวงหางานในเมืองหลวง แต่ขณะเดียวกันก็มีความคิดถึงความสุขภายในและครอบครัวชนบทของตนทุกครั้งที่ได้เห็นหรือได้ยินเสียงฝนตก ซึ่ง
สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน ที่ต้องจากบ้านมาทำงานในเมืองหลวง ซึ่งมีการดำเนินชีวิตที่
แตกต่างกันมากระหว่าง สังคมเมือง กับสังคมชนบท

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เป็นเรื่องราวของหญิงสาวคนหนึ่ง
เดินทางจากชนบทเข้ามาทำงานในเมืองหลวงเพียงลำพัง แต่จะมีความรู้สึกคิดถึงบรรยากาศของ
ชนบทบ้านเกิดที่ตนเองจากมาทุกครั้งที่ได้ยินหรือเห็นฝนตก แก่นของบทเพลงนี้คือ การดำเนินชีวิต
ที่มีความแตกต่างระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน

บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้นตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

ตัวละครหลัก (Main Character) หญิงสาวที่อยู่ในวัยทำงานเดินทางมาจากชนบทเข้ามาทำงานในเมืองหลวงเพียงลำพัง แต่จะมีความรู้สึกคิดถึงบรรยากาศของชนบทบ้านเกิดที่ตนเองจากมาทุกครั้งที่ได้ยินหรือเห็นฝนตก โดยเป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลงนอนฟังเสียงฝน คือ เพราะความยากจนทำให้ความต้องการที่จะแสวงหาความก้าวหน้าและรายได้ที่สูงกว่าเดิม แต่ต้องอดทนต่อสภาพความแตกต่างในการดำรงชีวิต ระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ทำงานในเมืองหลวงเพียงลำพัง โดยกล่าวไว้ในบทเพลง ตอนที่ 1 ว่า “เหว่ว้าแทบน้ำตาหล่น นอน ฟังเสียงฝนรินหล่นหลังคาเบา ๆ เดียวดายอยู่ในห้องเช่า คิ๊ตฮอดบ้านเฮาที่จำจากมา”

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักกว่าเป็นผู้ใช้แรงงาน ที่มีฐานะยากจนคนหนึ่งที่กำลังดำเนินชีวิตอย่างยากลำบากเพียงลำพัง ภายใต้ความคิดถึงบ้านเกิดที่ต้องจากมา ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เดี๋ยวดายอยู่ในห้องเช่า คิ๊ตฮอดบ้านเฮาที่จำจากมา”

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้

“ฝนตกปีก่อนอยู่กลางท้องนา ปีนี้จากมาอยู่กลางป่าซีเมนต์ ผู้คนทางบ้านได้พบกันแค่ฝนเห็น มือได้สืตื้อสืก้าผ่านความยากเข็ญ อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา”

“ไอ้ออกเหงา สาวไกลบ้าน กลับจากงานวันฟ้าเศร้า ฟังเสียงฝนหล่น เม็ดพราว คิ๊ตฮอดคราวเนาบ้านนา ได้แผ่นฟ้าทุ่งนาข้าวพี่น้องเฮาอยู่พร้อมหน้า นั่งหลบฝนบนเตียงนา ฟังเสียงฟ้าก้องไกล ๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียมกล้า คอยฝนชาดนาได้ อ้ายลงหนองน้องเลี้ยงควาย เรายิ้มได้ในความจน ฟังเสียงฝนอื้ออื้อ ๆ อื้อ ๆ ๆ ฟังเสียงฝนหล่นหลังคา เหมือนเตือนว่าอย่าลืมคน ฝึกหัวใจให้อดทนมีหลายคนยังห่วงใย”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สองช่วงแรกเป็นการกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตของตัวละครเป็นไปด้วยความยากลำบากต้องพบกับอุปสรรคมากมาย หลังจากที่เดินทางจากบ้านเกิดในชนบทเพื่อเข้ามาทำงานในเมืองหลวง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ฝนตกปีก่อนอยู่กลางท้องนา ปีนี้จากมาอยู่กลางป่าซีเมนต์ ผู้คนทางบ้านได้พบกันแค่ฝนเห็น มือได้สืตื้อสืก้าผ่านความยากเข็ญ” ซึ่งความยากลำบากนี้เกิดขึ้นก็เพราะความต้องการจะแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในชนบท จึงต้องออกมาทำงานในเมืองหลวงแม้ว่าจะต้องทนต่อความยากลำบากต่างๆก็ตาม และในจิตใจก็คิดถึงบ้านเกิดอยู่เสมอ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา อยากกลับเมื่อเล่นน้ำฝนที่บ้านเฮา”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายว่าถึงความรู้สึกของหญิงสาว เมื่อหญิงสาวต้องอดทนต่อความคิดถึงของบรรยากาศแห่งความสุขที่ได้รับจากครอบครัวและความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งของสังคมในชนบท ทุกครั้งที่ฝนตก ทำให้หญิงสาวต้องพยายามอดทนต่อสิ่งที่กล่าวมาเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ไอ้ออกเหงา สาวไกลบ้าน กลับจากงานวันฟ้าเศร้า ฟังเสียงฝนหล่น เม็ดพราว คิ๊ตฮอดคราวเนาบ้านนา ได้แผ่นฟ้าทุ่งนาข้าวพี่น้องเฮาอยู่พร้อมหน้า นั่งหลบฝนบนเตียงนา ฟังเสียงฟ้าก้อง

ไกลๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียมกล้า คอยฝนชาดำนาค้า อ้ายลงหนองน้องเลี้ยงควาย เรายิ้มได้ในความ
จน”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

“แกงหน่อไม้ฝีมือน้ำแม่รสแซบแท้ดีใจหลาย บ่ลืมลาแม่มาไกล รอ
เมื่อไรได้พบกัน เฝ้ารอวัน อ้ออ้อๆ อ้อ ๆ ๆ เฝ้ารอวันลูกหายจน เอ็นสั่งฝนบอกทางบ้าน เก็บเงินพอ
ตามต้องการ สิหอบฝนเมื่อบ้านเฮา ฝากความเหงามสูงน หวังสักวันได้เมื่อบ้านเฮา”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการ
คลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า เกิดมาเป็นคนจนต้องอดทน แม้ว่าจะจะต้อง
ห่างไกลจากครอบครัวที่มีบรรยากาศที่เปี่ยมไปด้วยความสุขและความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชนบท
โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนชนบทที่มีแต่ความเรียบง่าย ดังเนื้อเพลงที่ว่า “แกงหน่อไม้ฝีมือน้ำแม่รสแซบ
แท้ดีใจหลาย บ่ลืมลาแม่มาไกล รอเมื่อไรได้พบกัน” จากนั้นบทเพลงได้บรรยายสรุปเรื่องโดยให้
ข้อคิดเตือนใจไว้ว่า แม้จะต้องพบปัญหาที่หนักหน่วงในชีวิตจนเกือบจะแพ้พ่ายแล้วขอให้ต่อสู้
ต่อไปอย่าท้อถอยเพื่อความสำเร็จและอนาคตที่ดีของตนเองและครอบครัว ที่รอคอยอยู่ที่บ้านเกิดใน
ชนบท

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอก
ย้ำความสำคัญของเรื่อง ดังเนื้อเพลงที่กล่าวว่า “เฝ้ารอวันลูกหายจน เอ็นสั่งฝนบอกทางบ้าน เก็บเงิน
พอตามต้องการ สิหอบฝนเมื่อบ้านเฮา ฝากความเหงามสูงน หวังสักวันได้เมื่อบ้านเฮา” ซึ่งเป็
นการสรุปเรื่องให้เห็นความเสียดสีของคนในครอบครัวที่เสียดสีความสุขของตนเองเพื่อได้มาซึ่ง
ความสุขของคนทั้งครอบครัว

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เป็นโครง
เรื่องประเภทชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาทำงานใน
เมืองหลวงเพียงลำพัง ต้องต่อสู้กับความเหงาว่าหิวต้องต่อสู้กับความคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอนรู้สึก
ทุกครั้งที่ได้ยินเสียงฝนตก และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความยากจน แนวโครงเรื่องเกี่ยวกับ
กรรมกรและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” ตามการ
แบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมาย
เดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

ในบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” ได้ปรากฏคำว่า “ฝน” จำนวน 10 ครั้ง
เป็นการสื่อถึงการให้ความสำคัญของฝนที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ ทั้งคำว่า เสียงฝน ฝนตก น้ำฝน

ฝนหล่น หลบฝน คอยฝน และคำว่าสั่งฝน ล้วนแต่มีความหมายเกี่ยวพันกับฝน คำว่า ฝน มีความหมายกับ ผู้คนในชนบทมาก เพราะผู้คนในชนบทต้องพึ่งพาอาศัยน้ำฝนในการอุปโภค บริโภค และการทำเกษตรกรรม รวมทั้งกิจกรรมร่วมกับน้ำฝนอีกหลายสิ่งที่เป็นความเชื่อของผู้คน ในชนบท ดังนั้น ผู้ที่เดินทางมาจากชนบทจะเกิดความรู้สึกคิดถึงบรรยากาศบ้านเกิดในชนบททุก ครั้งที่มีโอกาสได้ยินเสียงฝน หรือเห็นฝนตก

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “นอนฟังเสียงฝน” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับ วิธีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาใช้ชีวิตคนเดียวในเมืองหลวงด้วยน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่อ อารมณ์ถึงความเหงาที่ต้องใช้ชีวิตเพียงลำพัง แต่มุ่งมั่นปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จดังที่ตั้งใจไว้ ทั้งยังสื่ออารมณ์ถึงสุขอันเกิดจากการคิดถึงสภาพความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ภายใน ครอบครัวในช่วงเวลาที่อยู่ในชนบท ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” มีการ ใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำ พังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลงนอนฟังเสียงฝนมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านการการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

“ปาซิเมนต์” เป็นสัญลักษณ์ (sign) ถูกนำมาใช้สื่อความหมายดังนี้ “ปาซิเมนต์” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่ใช้คอนกรีตในการก่อสร้าง มี ลักษณะที่สูงใหญ่ และก่อสร้างตึกๆ กันในพื้นที่ใกล้ๆ กัน “ปาซิเมนต์” ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง เมืองหลวงที่มีการก่อสร้างตึก อาคาร สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ เป็นศูนย์รวมของความเจริญทางวัตถุในทุกๆ ด้าน แต่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองนี้กลับมีชีวิตที่เร่งรีบ เหน็ดเหนื่อยเปรียบ ดำรงชีวิตแบบตัวใครตัวมัน

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “นอน ฟังเสียงฝน” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “เหว่ว้าวแทบน้ำตาหล่น นอนฟังเสียงฝน รินหล่นหลังคาเบาๆ เดี่ยวดายในห้องเช่า คิซอดบ้านเฮาที่จำจาก” เป็นสัญลักษณ์ ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “เหว่ว้าวแทบน้ำตาหล่น นอนฟังเสียงฝน รินหล่นหลังคาเบาๆ เดี่ยวดายในห้องเช่า คิซอดบ้านเฮาที่จำจาก” สื่อความหมายถึง ความรู้สึกของ หญิงสาวที่คิดถึงบ้าน เมื่อยามที่มีปัญหา และยังเมื่อในขณะที่ฝนตกก็ยิ่งทำให้เกิดความว้าว หว้าง เดี่ยวดายมากยิ่งขึ้น และเป็นเวลาเดียวกันที่ใช้ชีวิตเพียงลำพังในเมืองหลวง

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “ใต้แผ่นดินฟ้าทุ่งนาข้าวที่
น้องเขาอยู่พร้อมหน้า นั้งหลบฝนบนเตียงนา ฟังเสียงฟ้าก้องไกลๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียมกล้า คอย
ฝนชาดำนาคได้ อ้ายลงหนองนั้งเลี้ยงควาย เรายืมได้ในความจน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะ
ปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ใต้แผ่นดินฟ้าทุ่งนาข้าวที่น้องเขาอยู่พร้อมหน้า นั้งหลบฝนบน
เตียงนา ฟังเสียงฟ้าก้องไกลๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียมกล้า คอยฝนชาดำนาคได้ อ้ายลงหนองนั้งเลี้ยง
ควาย เรายืมได้ในความจน” สื่อความหมายถึง ความรัก ความผูกพันของผู้คนในชนบท
ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีต่อกัน ทุกคนในภายในครอบครัวจะมีกิจกรรมต่างๆ ทำในระหว่าง
ฤดูฝน อันเป็นช่วงเวลาที่เขาเกษตรกรจะทำกิจกรรมต่างๆ ที่ตนมีอยู่ เช่น ผู้ทำนาก็จะดำนาในช่วง
นี้ และคำว่า “เรายืมได้กับความจน” ยังสื่อให้เห็นถึงความสุขที่ได้รับจากฝนที่ตกลงมา เพราะทุกคน
เมื่อเห็นฝนก็สามารถจะคิดต่อไปได้ว่า ฝนที่ตกลงมานั้นสามารถสร้างอะไรให้แก่ผู้คนในภาค
เกษตรกรรมมากมาย เช่น รู้ว่าจะมีน้ำเพียงพอต่อการทำนาซึ่งจะได้มาซึ่งรายได้ของชาวนา การได้
น้ำเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค จึงทำให้มีรอยยิ้มที่มีความสุขทุกครั้งที่เห็นฝนตกลงมา แต่ใน
ปัจจุบัน การพึ่งพาอาศัยแต่เฉพาะฝนจากธรรมชาตินั้นเป็นเรื่องที่เหนือความคาดหมายจึงมีระบบ
ชลประทานเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรอีกทางหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันฤดูกาลก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่ต่อ
ตามธรรมชาติเหมือนในอดีตที่ผ่านมาด้วยว่า มีการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่า การสูญเสียป่าต้นน้ำ
ทำให้ระบบนิเวศของธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำให้การพึ่งพาอาศัยต่อกันและกันของ
มนุษย์และธรรมชาติได้ขาดสมดุลลง

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าว “แกงหน่อไม้ฝีมือน้ำแม่สแซบแท้
คิดใจหลาย” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “แกงหน่อไม้ฝีมือน้ำ
แม่สแซบแท้คิดใจหลาย” สื่อความหมายถึง การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายของคนในชนบท การพึ่งพา
อาศัยสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้เป็นการรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า ซึ่งตรงกับ
แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำให้รู้จักตนเอง รู้จักคำ
ว่าพอเพียงดำรงตนอย่างมีสติไม่ใช้ชีวิตเกินตัว ซึ่งในสังคมชนบทเริ่มที่จะหลงลืมและถูกระแส
ระบบบริโภคนิยมเข้ามาแทนที่ ทำให้ผู้คนในชนบทต้องดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการเป็นหนี้สิน
เพราะการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนั่นเอง

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าว “เฝ้ารอวันลูกหายจน เก็บเงินพอ
ตามต้องการ สืบทอดฝันเมื่อบ้านเฮา” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ใน
คำว่า “เฝ้ารอวันลูกหายจน เก็บเงินพอตามต้องการ สืบทอดฝันเมื่อบ้านเฮา” สื่อความหมายถึง ผู้คน
ในชนบทที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ มีความฝันว่าจะสามารถเก็บเงินจากการทำงาน เพื่อกลับไป
สร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และยังสื่อถึงความกตัญญูของผู้คนในสังคมไทย การ

แสวงหารายได้ที่มากกว่าการทำเกษตรกรรมที่ดีที่สุดคือการเข้าไปขายแรงงานในเมืองหลวง เพราะในสังคมปัจจุบัน ผู้คนในสังคมต่างก็ให้ความสำคัญและยอมรับแก่ผู้ที่มีเงินทอง โดยไม่คำนึงว่าการได้มาของทรัพย์สินเงินทองเหล่านั้นจะได้มาด้วยวิธีใดและให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าที่จะให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางการเมืองสูง ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยเศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน โดยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายหลัก คือ การใช้นโยบายจัดความยากจน ภายใน 6 ปี โดยมีนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ส่งเสริมให้มีการปล่อยราคายางให้ไปเป็นตามกลไกทางตลาดจนทำให้ราคายาง จาก 18 บาทขึ้นสูงสุดถึง 80 บาท มีโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกร 3 ปี ลดหย่อนให้มีการลดภาษีการส่งออกและนำเข้า เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุน และเป็นช่วงเวลาที่มีการจ้างงานสูงสุดจากการประเมินของสำนักงานสถิติแห่งชาติว่ามีการจ้างงานกว่า 90% จากจำนวนผู้แรงงานประมาณ 35.7 ล้านคน

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคม แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามามากมาย ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น บางสิ่งก็เป็นสิ่งที่สูญเปล่าไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก และในขณะนั้นเองทำให้เกิดการบริโภคนิยม เกิดการแข่งขันในการแสวงหาสิ่งของที่ดีกว่ามาแข่งขันกันในหมู่คนในสังคม ด้วยการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมาก ผู้คนที่เคยอยู่ในภาคเกษตรกรรมก็หันเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้มีคนหนุ่มสาวจากชนบทจำนวนหนึ่งเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองหลวง โดยทิ้งให้คนสูงอายุกับเด็กๆ อาศัยอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่

เพลง “นอนฟังเสียงฝน” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สื่อให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้นว่า การบริโภคที่เกิดมาจากนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นที่กระตุ้นให้ประชาชนได้ใช้จ่ายเงินในการอุปโภคบริโภค โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมพอเพียงต่อความจำเป็นของชีวิต การกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ เช่น การสร้างเสริมให้ประชาชนนำเงินที่กู้จากเงินกองทุนหมู่บ้านที่รัฐบาลนำไปให้นั้น โดยมีได้มีข้อเสนอแนะในการใช้เงินดังกล่าวต่อประชาชนว่าควรจะนำเงินที่กู้นั้นไปใช้อย่างไรให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อผู้กู้ ดังนั้นประชาชนบางส่วนก็ได้้นำ

เงินจำนวนนั้นไปใช้จ่ายในการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มาให้ตนเอง และขณะเดียวกันก็จะมีประชาชนอีกจำนวนที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินต่างๆ ตามที่ภาครัฐบาลจัดให้ก็ทำให้มีประชาชนจำนวนหนึ่งจะต้องเดินทางออกไปแสวงหารายได้ที่มากกว่าการทำเกษตรกรรมในท้องถิ่น และสถานที่ที่สามารถสร้างรายได้ดีที่สุดก็คือ เมืองหลวง ดังนั้น คนหนุ่ม คนสาว ที่อยู่ในวัยทำงาน จากชนบทจึงเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองหลวง โดยบางครั้งก็ปล่อยให้ผู้สูงอายุกับเด็กๆ อยู่อาศัยเพียงลำพังในชนบท ทุกคนเดินทางเข้ามาทำงานแต่ในเมืองหลวงจนหลงลืมวิถีชีวิตที่มีความสุขในอดีต การใช้ชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของคนในครอบครัว รวมไปถึงคนในหมู่บ้านก็ได้ค่อยๆ ถูกลืมเลือนไป ทุกคนต่างแสวงหาแต่รายได้เพื่อนำมาหาซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยม โดยลืมที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำให้พสกนิกรชาวไทยได้นำไปใช้ โดยให้ประชาชนยึดหลักทางสายกลาง และใช้เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน อิ่ม खुตัวเองได้ ให้มีเพียงพอต่อตัวเอง ให้รู้จักพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไข ความรู้และ คุณธรรม ซึ่งถ้าเราสามารถปฏิบัติได้ ความสุขและรอยยิ้ม ในการดำรงชีวิตอยู่อย่างพร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัว ดังที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง ท่อนที่กล่าวว่า “ใต้แผ่นฟ้าทุ่งนาข้าวพี่น้องเขาอยู่พร้อมหน้า นั่งหลบฝนบนเถียงนา ฟังเสียงฟ้าก้องไกลๆ พ่อเตรียมไถแม่เตรียมกล้า คอยฝนชาดানাได้ อ้ายลงหนองน้องเลี้ยงควาย เรายิ้มได้ในความจน” กลับมาสู่วิถีชีวิตของผู้คนในชนบทอีกครั้งหนึ่ง

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงการหญิงสาวคนหนึ่งที่มีฐานะยากจนจากชนบทแต่ต้องเข้ามาทำงานในเมืองหลวงเพียงลำพัง โดยมีเป้าหมายที่จะเก็บเงินกลับไปให้พ่อแม่ครอบครัวที่อยู่ในชนบทบ้านเกิด ต้องอดทนต่อสภาพของความเหงาว่าเหว่ คิดถึงบ้าน และทุกครั้งที่ได้ยินได้เห็นฝนตกก็จะเกิดความรู้สึกคิดถึงบ้านเกิดที่เต็มไปด้วยความสุข ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อออกมาเพื่อสร้างกำลังใจให้ผู้ใช้งานถึงแม้จะต้องใช้ชีวิตเพียงลำพังก็สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ตามที่ตนตั้งความหวังไว้ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงานโดยมีผู้ใช้แรงงานกล่าวสนับสนุนถึงการรับรู้บทเพลงนี้ไว้อย่างนี้สนใจเช่นนี้

“ค่าย ร้องเหมือนเอาชีวิตจริงของคนบ้านนอกมาเล่าความรู้สึกให้ฟังว่ารู้สึกอย่างไร เวลาที่ไปทำงานที่อื่นทำให้คิดถึงบรรยากาศของคนในต่างจังหวัดที่ทุกคนร่วมกัน

ทำงาน คนในครอบครัวช่วยเหลือกัน สังคมในชนบทบ้านนอกจะกินข้าวด้วยกัน นี่ถ้าไม่ลำบากจริงๆ ก็ไม่ยอมมาทำงานไกลบ้านหรอก อยากอยู่พร้อมหน้าพร้อมตาพ่อแม่พี่น้องแบบคนอื่นเค้า”

(ศกุลณา สุขรัตน์ พนักงานต้อนรับประจำโรงแรม: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“เพลงนี้ทำให้คิดถึง พ่อแม่ พี่น้องและคิดถึงบ้านนอก คิดถึงบรรยากาศในต่างจังหวัด คิดถึงท้องนาทุ่งนา แล้วก็คิดถึงตอนกินข้าวร่วมกันกับ พ่อ แม่ พี่ น้อง ความเรียบง่ายและการกินอยู่แบบง่าย ๆ ของคนบ้านนอก”

(ทองใบ โจนรัตน์ กรรมการก่อสร้าง: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

“เพลงนี้ฟังในเวลาฝนตกแล้วทำให้คิดถึงบ้านคนบ้านนอก จะใช้ชีวิตแบบนี้ พ่อแม่ ช่วยทำนา พี่ๆ หาปลา น้องๆ เลี้ยงควาย ใช้ชีวิตแบบคนจนมีความสุขแบบคนจน ตอนกินข้าวก็ได้รวมหัวรวมญาติกินกัน มีอะไรหาอะไรมาได้ก็กินแบบนั้น ผักหญ้าก็หาเก็บเอา”

(คำไข่ ตาติยะ กรรมการก่อสร้าง: สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปของการสื่อความหมายของบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานรับรู้ถึงการถ่ายทอดวิถีชีวิตของผู้คนในชนบทว่าดำเนินชีวิตกันอย่างไร มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอย่างไร แสดงให้เห็นความสุขของคนต่างจังหวัดและคนในเมืองหลวงมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ความสุขของคนในชนบทคือการที่ได้อยู่ร่วมกันของครอบครัว การดำรงชีพด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น แต่ด้วยความจำเป็นที่ต้องแสวงหารายได้ที่มากขึ้นกว่าการทำอาชีพกสิกรรม จึงทำให้ผู้คนในชนบทต้องเดินทางไปทำมาหากินในท้องถิ่นอื่นที่สามารถหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.3.5 วิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงที่ 10 เพลง กำแพงปริญญา

1) บทเพลง กำแพงปริญญา

สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ส่อแววออกหักหลังจากสอบเทอมสุดท้าย
รุ่นพี่ที่รอสอบเรียนต่อรอที่มหา'ลัย แต่น้องสอบเอ็นบีได้ต้องกลายเป็นสาวโรงงาน

รักลอยผ่านทบทวนความฝันสะท้อน ที่มัวหินอ่อนได้ดันหูกว้างวันนั้น
ถ้อยคำสัญญาเป็นเหมือนคำสาจากฉันทน์ เมื่อน้องสอบเรียนผ่านความฝันก็พลันหล่นหาย

เดินผ่านมหา'ลัยอ่านป้ายแล้วใจประหม่า กำแพงปริญญาแบ่งค่าแบ่งคน
แบ่งใจชุดสาวโรงงานเทียบชุนนักศึกษาได้ แอบยื่นเกาะรั้วมหา'ลัยมองอายวันรับปริญญา

สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ขอยอมออกหักเมื่อเห็นอายสูงเกินกว่า อาย
ไปได้ดิบ่อยากคงให้ต่ำลงมา จบฝันจบคำสัญญาโบกมือลาข้างกำแพงใจ

(คำร้อง/ทำนอง/วิระ สดสังข์)

(ผู้ขับร้อง ต่าย อรทัย)

2) บริบทของบทเพลง “กำแพงปริญญา”

(1) บทเพลง “กำแพงปริญญา” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยวิระ
สดสังข์ ขับร้องโดยต่าย อรทัย

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์และจัดจำหน่าย โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด
(มหาชน)

(3) คู่มือการผลิตผลงาน โดยบริษัท แกรมมี่ โกลด์

(4) การเผยแพร่บทเพลง “กำแพงปริญญา” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547

(5) ความนิยมของบทเพลง “กำแพงปริญญา” เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมในระดับหนึ่ง และถือว่ามียอดขายสูงในหมู่ผู้ใช้แรงงานเพราะอยู่ในอัลบั้มเดียวกับเพลง “ขอใจ
กันหนาว” ที่ถือว่าได้รับความนิยมสูงมาก และด้วยบทเพลงที่มีการสื่อความหมายถึงความผิดหวัง
ในความรักอันเกิดจากความแตกต่างทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานและ
ผู้คนทั่วไปที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน อันเป็นสาเหตุให้บางคนต้องมีการเลิกกันด้วยปัญหาอัน
เกิดจากความแตกต่างทางการศึกษา

3) การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของบทเพลง “กำแพงปริญญา”

(1) แก่นเรื่อง (Theme) บทเพลง “กำแพงปริญญา”

บทเพลง “กำแพงปริญญา” เป็นเรื่องราวของหญิงสาวที่ต้องพบกับ
ความผิดหวังในความรักตั้งแต่อยู่ในวัยเรียนด้วยเพราะชายคนรักสามารถสอบเข้าศึกษาต่อใน

ระดับอุดมศึกษาได้ แต่หญิงสาวไม่สามารถสอบเข้าได้ชีวิตเลยต้องหักเหไปเป็นสาวโรงงาน ทำให้วิถีทางของความรักต้องพบกับการจากกันด้วย ความแตกต่างของการศึกษา แก่นของเรื่องนี้ก็คือ ความแตกต่างทางการศึกษาทำให้ความรักไม่สมหวัง

(2) วิธีการเล่าเรื่องของบทเพลง “กำแพงปริญญา”

บทเพลง “กำแพงปริญญา” ใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่อง (characters) โดยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครตัวอื่นและเป็นละครในแนวโศกนาฏกรรม (tragedy) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเลียนแบบการกระทำที่จริงจัง เรื่องที่สมบูรณ์และมีการขยายภาพชีวิตนั้นให้ใหญ่ขึ้นตามทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล

ตัวละคร (Character) ตัวละครที่ปรากฏในบทเพลง “กำแพงปริญญา”

ตัวละครหลัก (Main Character) หญิงสาวที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมปลาย ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ทำให้ชีวิตต้องหันเหกลายเป็นสาวโรงงานและต้องผิดหวังกับความรักเพราะความแตกต่างทางการศึกษา โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “น้อง” เป็นตัวละครหลักและเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวละครรอง (Minor Character) ชายหนุ่มที่เป็นเคยเป็นคนรักของหญิงสาวในสมัยศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปลายด้วยกัน แต่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษาได้ ทำให้ชีวิตต้องเริ่มห่างจากสาวคนรักและเข้าสู่สังคมอีกสังคมหนึ่งซึ่งเป็นสังคมของผู้มีการศึกษา โดยในบทเพลงนี้ใช้คำว่า “พี่” เป็นตัวละครรอง

(3) ความขัดแย้ง (Conflict) ปมที่นำมาสร้างความขัดแย้งในเรื่องราวของบทเพลง กำแพงปริญญา คือ ความแตกต่างกันทางการศึกษาทำให้เป็นอุปสรรคของความรัก ในบทเพลง “กำแพงปริญญา” เกิดขึ้นในขณะที่หญิงสาวไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นอุดมศึกษา แต่ชายหนุ่มคนรักสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ ทำให้วิถีชีวิตของทั้งสองคนแตกต่างและเหินห่างกันไปในที่สุด โดยหญิงสาวต้องหันเหตัวเองไปเป็นสาวโรงงาน และชายหนุ่มก็ไปศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษาจนสามารถจบชั้นปริญญาตรี แก่นของเรื่องนี้ก็คือ “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของความรัก”

(4) โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Structure) บทเพลง “กำแพงปริญญา” มีการเล่าเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ดังนี้

ตารางที่ 4.12 โครงสร้างการเล่าเรื่องของบทเพลง กำแพงปริญา

องค์ที่	บทเพลง
องค์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginning) - เปิดเรื่อง (Exposition) - ปูพื้น (Set up) - แนะนำตัวละคร	สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ส่อแววอกหักหลังจากสอบเทอม สุดท้าย รุ่นพี่ที่รอสอบเรียนต่อรอทีมหา'ลัย แต่น้องสอบเอ็นบ'ได้ต้อง กลายเป็นสาวโรงงาน
องค์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) - การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontation) - จุดวิกฤติ (Crisis) - จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)	รักลอยผ่านทบทวนความฝันสะท้อน ที่มาหินอ่อนใต้ต้นहुวางวัน นั้น ถ้อยคำสัญญาเป็นเหมือนคำสาจากฉัน เมื่อน้องสอบเรียนบ'ผ่านความฝัน ก็พลันหล่นหาย เดินผ่านมหา'ลัยอ่านป้ายแล้วใจประหม่า กำแพงปริญาแบ่งค่า แบ่งคนแบ่งใจชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาบ'ได้ แอบยื่นเกาะรั้วมหา'ลัย มองอ้ายวันรับปริญา
องค์ที่ 3 ตอนจบ (The End) - การคลี่คลายของเหตุการณ์ (Resolution) - การจบลงของเรื่อง (Denouement)	สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ขอยอมอกหักเมื่อเห็นอ้ายสูงเกินคว้า อ้ายไปได้ดีบ่อยากดิ่งให้ต่ำลงมา จบฝันจบคำสัญญาโบกมือลาข้างกำแพงใจ

องค์ที่ 1 ตอนต้น (Act One: The Beginning)

บทเพลงในองค์ที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้

“สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ส่อแววอกหักหลังจากสอบเทอม
 สุดท้าย รุ่นพี่ที่รอสอบเรียนต่อรอทีมหา'ลัย แต่น้องสอบเอ็นบ'ได้ต้องกลายเป็นสาวโรงงาน ”

บทเพลงนี้เริ่มต้นการเล่าเรื่องโดยการเปิดเรื่อง (Exposition) แนะนำ
 ผู้ฟังให้รู้จักตัวละครหลักคือ ผู้ใช้แรงงานที่เป็นสาวโรงงานคนหนึ่ง ที่จบการศึกษาในชั้นมัธยมปลาย
 และมีคนรักเป็นชายหนุ่มรุ่นพี่ในสมัยเรียนหนังสือ โดยกล่าวไว้ในบทเพลงตอนที่ 1 ว่า “สาว ม.6
 สอบตกวิชาความรัก ส่อแววอกหักหลังจากสอบเทอมสุดท้าย รุ่นพี่ที่รอสอบเรียนต่อรอทีมหา'ลัย
 แต่น้องสอบเอ็นบ'ได้ต้องกลายเป็นสาวโรงงาน”

บทเพลงเล่าถึงตัวละครหลักโดยใช้สรรพนามว่า “น้อง” ในการกล่าวถึงตัวละครหลัก และใช้สรรพนามว่า “พี่” ในการกล่าวถึงตัวละครรอง โดยบ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลักกับตัวละครรองว่าเป็นเคยเป็นแฟนกัน

บทเพลงเล่าถึงสถานะทางสังคมของตัวละครหลักกว่าเป็นผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจนคนหนึ่ง โดยมีอาชีพเป็นสาวโรงงาน ดังเนื้อเพลงกล่าวไว้ว่า “น้องสอบเอ็นบีได้ต้องกลายเป็นสาวโรงงาน

องก์ที่ 2 ตอนกลาง (Act Two: The Middle)

บทเพลงในองก์ที่ 2 มีเนื้อหา ดังนี้

รักลอยผ่านทบทวนความฝันสะท้อน ที่มาหินอ่อนใต้ต้นहुกวางวัน
นั้น ถ้อยคำสัญญาเป็นเหมือนคำลาจากกัน เมื่อน้องสอบเรียนผ่านความฝันก็พลันหล่นหาย

เดินผ่านมหา'ลัยอ่านป้ายแล้วใจประหม่า กำแพงปริญญาแบ่งค่าแบ่ง
คนแบ่งใจชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาได้ แอบยื่นเกาะรั้วมหา'ลัยมองอ้ายวันรับปริญญา

การเล่าเรื่องในองก์ที่สองช่วงแรก เป็นการกำหนดให้ตัวละครเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ (Confrontation) โดยแสดงให้เห็นถึงความรักในสมัยยังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันของตัวละครหลักและตัวละครรอง ดังเนื้อเพลงที่ว่า “รักลอยผ่านทบทวนความฝันสะท้อน ที่มาหินอ่อนใต้ต้นहुกวางวันนั้น” ซึ่งปัญหาเกิดขึ้นเพราะสำเร็จจากการสอบเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ฝ่ายชายที่ตัวละครรองนั้นสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ ในขณะที่ตัวละครหลักคือฝ่ายหญิงไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “ถ้อยคำสัญญาเป็นเหมือนคำลาจากกัน เมื่อน้องสอบเรียนผ่านความฝันก็พลันหล่นหาย”

การเล่าเรื่องในองก์ที่สอง ช่วงหลัง บรรยายถึงความแตกต่างกันทางการศึกษากลายเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของความรัก ทำให้ทั้งสองคนมีสถานะที่แตกต่างกันออกไป เมื่อหญิงสาวไม่สามารถสอบเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษา เหมือนดังชายหนุ่มคนรักที่เคยรักกันในสมัยยังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้ชีวิตของหญิงสาวหักเหไปเป็นสาวโรงงาน ขณะที่ชายหนุ่มก็ได้ไปพบกับสังคมใหม่ในสถานศึกษา ทำให้ชีวิตของชายหนุ่มและหญิงสาวต้องห่างกันไปในที่สุด ด้วยเพราะความแตกต่างกันทางการศึกษา ดังเนื้อเพลงที่ว่า “เดินผ่านมหา'ลัยอ่านป้ายแล้วใจประหม่า กำแพงปริญญาแบ่งค่าแบ่งคนแบ่งใจชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาได้” แต่ด้วยความแตกต่างกันของสถานะที่ไม่เหมือนในอดีต ทำให้ตัวละครหลักคือฝ่ายหญิงสาวต้องเจียมเนื้อเจียมตัว และอยู่ในสถานะของผู้ที่เสียสละ และทำได้แค่เพียงแอบมองถึงวันที่ตัวละครรองคือ ฝ่ายชายพบกับความสำเร็จในการศึกษา ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) ดังเนื้อเพลงที่ว่า “แอบยื่นเกาะรั้วมหา'ลัยมองอ้ายวันรับปริญญา”

องก์ที่ 3 ตอนจบ (Act Three: The End)

บทเพลงในองก์ที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้

สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ขอยอมอกหักเมื่อเห็นอ้ายสูงเกินคว้าย้ายไปได้ดีบ่อยากดิ่งให้ต่ำลงมา จบฝันจบคำสัญญาโบกมือลาข้างกำแพงใจ

การเล่าเรื่องในองก์ที่สาม เป็นการสรุปเรื่อง โดยบรรยายถึงการคลี่คลายของเรื่อง (Resolution) โดยเน้นย้ำว่า การยอมรับในความผิดหวังและยอมเสียดุละในความรักรักของตัวละครหลัก ดังเนื้อเพลงที่ว่า สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ขอยอมอกหักเมื่อเห็นอ้ายสูงเกินคว้าย้ายไปได้ดีบ่อยากดิ่งให้ต่ำลงมา จบฝันจบคำสัญญาโบกมือลาข้างกำแพงใจ

บทเพลงได้บรรยายสรุปการจบลงของเรื่อง (Denouement) โดยตอกย้ำความสำคัญของความแตกต่างกันทางการศึกษา กลายเป็นสิ่งหนึ่งที่วางกันความรักของคนสองคน และกลายเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันก็อาจจะทำให้ผู้ที่ผิดหวังในความรักจากเรื่องความแตกต่างกันทางการศึกษานี้ ต้องกลายเป็นผู้ที่สละและต้องพบกับความเจ็บปวดกับสิ่งที่เกิดขึ้น

(5) ประเภทของโครงเรื่อง (Plot) บทเพลง “กำแพงปริณญา” เป็นโครงเรื่องประเภทความชะตากรรม โดยบทเพลงเป็นการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่ต้องผิดหวังจากการศึกษาและทำให้ต้องมาผิดหวังกับความรักตามมา และยังมีเป็นแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักและแนวโครงเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตามที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “กำแพงปริณญา” ตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

(6) การใช้ภาษา คำ หรือถ้อยคำ ประโยค วลีที่ซ้ำๆ หรือมีความหมายเดียวกัน (Repeat) เพื่อมุ่งเน้นถึงความสำคัญของเนื้อหา ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง “กำแพงปริณญา”

ในบทเพลง “กำแพงปริณญา” ได้ปรากฏคำว่า “กำแพงปริณญา” “รั้วมหา’ลัย” และคำว่า “กำแพงใจ” ซึ่งมีความหมายเดียวกัน กล่าวคือ เป็นการสื่อถึงอุปสรรคกีดขวางในบริบทของบทเพลงนี้ก็คือ อุปสรรคอันเกิดจากความแตกต่างกันทางการศึกษาทำให้ความรักของคนสองคนไม่สมหวัง

ในบทเพลง “กำแพงปริณญา” ได้ปรากฏคำว่า “ฝัน” จำนวน 3 ครั้ง ทั้งคำว่า “ความฝันสะท้อน” “ความฝันก็พลันหล่นหาย” และคำว่า “จบฝันจบคำสัญญา” สื่อถึงความฝันและความหวังที่ต้องจบและล่มสลายลง

(7) การถ่ายทอดอารมณ์เพลง “กำแพงปริญา” อาศัยเนื้อร้องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของหญิงสาวผู้ใช้แรงงานที่ถ่ายทอดน้ำเสียงที่กินใจ ไม่เสแสร้ง สื่ออารมณ์ถึงความผิดหวังในความรัก ทั้งยังสื่ออารมณ์ถึงการยอมรับและพร้อมจะเสียสละความต้องการของตนเพื่อเปิดทางให้ชายที่ตนรักได้มีโอกาสดำเนินไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า ดังที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง

4) วิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลง “กำแพงปริญา”

(1) วิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ (sign) บทเพลง “ขใจกันหนาว” มีการใช้สัญลักษณ์ผ่านทางเครื่องมือสร้างสัญลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษา ถ้อยคำ ประโยค วลี คำพังเพยสุภาษิต ดังนี้

บทเพลงขใจกันหนาวมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาผ่านทางการใช้ “คำ” หรือ “ถ้อยคำ” ดังนี้คือ

“กำแพงปริญา” เป็น สัญลักษณ์(sign) ถูกนำมาใช้สื่อความหมายดังนี้ “กำแพง” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่เป็นสร้างเพื่อเป็นการบ่งบอกขอบเขตหรือเป็นสิ่งขวางกั้นชนิดหนึ่ง “กำแพงปริญา” ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง สิ่งขวางกั้นหรืออุปสรรคอันเกิดจากความแตกต่างกันทางการศึกษา

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “ชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาได้” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้าม (Paradigmatic) แฝงอยู่ในคำว่า “ชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาได้” สื่อความหมายถึง ผู้หญิงที่มีการศึกษาและผู้หญิงที่ไม่มีการศึกษา โดยนำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมาเป็นสิ่งที่สื่อความหมายทำให้ทราบถึงสถานะของผู้สวมใส่ว่ามีอาชีพใด หรือมีสถานะใดในสังคม

“กำแพงใจ” เป็นสัญลักษณ์ (sign) ถูกนำมาใช้สื่อความหมายดังนี้ “กำแพง” ในฐานะที่เป็นตัวหมาย (signifier) หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่เป็นสร้างเพื่อเป็นการบ่งบอกขอบเขตหรือเป็นสิ่งขวางกั้นชนิดหนึ่ง “กำแพงใจ” ในฐานะที่เป็นตัวหมายถึง (signified) ในบริบทของบทเพลงนี้ หมายถึง สิ่งขวางกั้นหรืออุปสรรคของความรัก

(2) วิเคราะห์ปมแฝงเร้น (Myth) ปมแฝงเร้นที่แฝงอยู่ในบทเพลง “กำแพงปริญา” มีดังนี้

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ส่อแววออกหักหลังจากสอบเทอมสุดท้าย” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “สาว ม.6 สอบตกวิชาความรัก ส่อแววออกหักหลังจากสอบเทอมสุดท้าย” สื่อความหมายถึง สังคมในปัจจุบัน ความรักที่เกิดในระหว่างศึกษาอยู่กลายเป็นเรื่องปกติในสังคมปัจจุบัน ใครที่ยังไม่สามารถมีแฟนในขณะที่ศึกษาอยู่กลายเป็นคนที่ไม่ทันสมัย ทำให้มีนักเรียนบางคนเกิดมี

เพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันสมควร อันทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ทำให้ต้องเสียอนาคตต้องออกจากการศึกษา หรือแม้กระทั่งการทำแท้ง และ และทอดทิ้งเด็กทารกที่กลายมาเป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน

ในบทเพลงตอนที่ 1 บทเพลงกล่าวว่า “รุ่นพี่ที่รอสอบเรียนต่อที่มหา'ลัย แต่น้องสอบเอ็นบีได้ต้องกลายเป็นสาวโรงงาน” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “รุ่นพี่ที่รอสอบเรียนต่อที่มหา'ลัย แต่น้องสอบเอ็นบีได้ต้องกลายเป็นสาวโรงงาน” สื่อความหมายถึงความล้มเหลวของการกระจายการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาของภาครัฐ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาของรัฐที่มีน้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ทำให้ผู้ที่ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ในสถาบันการศึกษาของรัฐที่มีฐานะยากจนไม่สามารถศึกษาต่อได้ ทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยการศึกษาส่วนนี้ต้องหันเหชีวิตเข้าไปสู่ชีวิตการทำงาน บางคนก็กลับไปทำอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่น บางคนก็เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมไปเป็นสาวโรงงาน บางคนก็เข้าสู่ภาคก่อสร้าง แต่ขณะเดียวกันก็มีบางส่วนก็เข้าไปสู่อาชีพบริการ เพียงเพราะว่าผู้คนเหล่านี้ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาขั้นสูงขึ้นไป

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “กำแพงปริญญา” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “กำแพงปริญญา” สื่อความหมายถึง ในสังคมไทยความเลื่อมล้ำทางการศึกษายังมีอยู่ และการศึกษาเองนี้ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งแยกสถานะทางสังคม ซึ่งในบริบทของบทเพลงนี้ กำแพงปริญญาเปรียบได้ดังอุปสรรคในความรักของหนุ่มสาวคู่หนึ่งที่มีการศึกษาเข้ามามีส่วนทำให้ความรักไม่สมหวัง

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “แบ่งค่าแบ่งคนแบ่งใจ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “แบ่งค่าแบ่งคนแบ่งใจ” สื่อความหมายถึง ความเลื่อมล้ำทางสถานะทางสังคม และการกำหนดคุณค่าความเป็นคนด้วยสถานะทางสังคม สถานะทางการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ ที่สามารถแบ่งแยกคุณค่าความเป็นคน โดยบางครั้งสิ่งที่จะกำหนดคุณค่าของคนด้วยคุณความดี การแบ่งแยกที่กล่าวมานี้ยังรวมไปถึงการแบ่งแยกของสถานศึกษาที่ส่งผลไปถึงตำแหน่งหน้าที่การงาน ดังที่ปรากฏกับองค์กรขนาดใหญ่ของรัฐบาลที่มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน เช่น กรมการปกครองในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย ก็มีการแบ่งแยกเป็นสังกัด แขนง อันหมายถึง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสังกัดอื่น หมายถึง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

ในบทเพลงตอนที่ 3 บทเพลงกล่าวว่า “ชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาได้” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “ชุดสาวโรงงานเทียบชุดนักศึกษาได้” สื่อความหมายถึง การเปรียบเทียบเสื้อผ้าที่สวมใส่สามารถบ่งบอกถึง

สถานะตำแหน่งหน้าที่ของผู้สวมใส่ ตลอดจนยังสามารถบ่งบอกความเป็นพวกพ้องหรือหมู่คณะ ในบริบทของบทเพลงนี้ได้กลายมาเป็นสิ่งบ่งบอกถึงระดับการศึกษาของผู้สวมใส่ว่า ผู้ที่สวมใส่ชุดสาวโรงงานเป็นผู้ที่ไม่มีการศึกษา ในขณะที่ผู้ที่สวมใส่ชุดนักศึกษาถูกนำไปเปรียบเทียบกับเป็นผู้มีการศึกษา

ในบทเพลงตอนที่ 4 บทเพลงกล่าวว่า “สาวม.6 สอบตกวิชาความรัก ขอยอมอกหัก เมื่อเห็นอายสูงเกินกว่า อ้ายไปได้ดี บ่อยาคดิ่งให้ต่ำลงมา จบผืนจบคำสัญญาโบกมือลาข้าก่าแพงใจ” เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาในลักษณะปมแฝงเร้น (Myth) แฝงอยู่ในคำว่า “สาวม.6 สอบตกวิชาความรัก ขอยอมอกหัก เมื่อเห็นอายสูงเกินกว่า อ้ายไปได้ดี บ่อยาคดิ่งให้ต่ำลงมา จบผืนจบคำสัญญาโบกมือลาข้าก่าแพงใจ” สื่อความหมายถึง ในสภาพความเป็นจริงของสังคมไทย ผู้ที่ได้รับการศึกษาที่ดีกว่ามักจะเป็นผู้ที่สามารถกำหนดบทบาทหรือทิศทางของสังคมของผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า และผู้ที่มีการศึกษาดำกั่มก็จะยอมรับต่อสถานะภาพที่ตนได้รับ

5) วิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจและสังคมของบทเพลง “ก่าแพงปริญญา”

สภาพทางการเมืองบทเพลง “ก่าแพงปริญญา” เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2547 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางการเมืองสูง ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยรัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะมีการก่อสร้างในโครงการขนาดใหญ่ มีการส่งเสริมการให้มีการลงทุนทั้งเป็นการลงทุนจากนักลงทุนในประเทศและนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาเปิดโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทห้างร้านเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ผู้คนมีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอย ทั้งในระบบเงินสด และระบบสินเชื่อ ทั้งที่สิ่งที่ใช้จ่ายใช้สอยมานั้นบางสิ่งไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต

สภาพทางสังคม เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีความมั่นคง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนในสังคม แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามามากมาย ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น บางสิ่งก็เป็นสิ่งที่สูญเปล่าไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก และในขณะนั้นเองทำให้เกิดการบริโภคนิยม ในขณะเดียวกันในสังคมไทยก็เริ่มเปลี่ยนค่านิยมทางการศึกษา กล่าวคือมีการให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น จึงทำให้เกิดสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งสถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาของเอกชน โดยผู้คนส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้จบปริญญาตรีมากกว่าการเข้าศึกษาต่อในระดับ

อาชีวะศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อนำไปประกอบวิชาชีพให้ตรงกับสิ่งที่เรียนมา ทำให้เกิดปัญหา การขาดแคลนบุคลากรทางวิชาชีพที่มีฝีมือเฉพาะด้าน

เพลง “กำแพงปริญา” เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำหน้าที่สื่อให้เห็นสภาพสังคมในขณะนั้น ให้เห็นว่า การศึกษา เป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งที่ รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย พยายามทำให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยพยายามกระจายการศึกษาให้ลงไปสู่ ท้องถิ่นให้ทั่วถึง แต่ในสภาพความเป็นจริงก็ยังมีข้อจำกัดของการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น สถานที่ตั้งของสถานศึกษาที่ยังห่างไกล ทำให้นักเรียนต้องเดินทางระหว่างที่อยู่อาศัยกับ สถานศึกษาเป็นระยะทางไกลมาก ปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้ผู้มีรายได้น้อยไม่ สามารถต่อในระดับที่สูงขึ้นไปได้อีก ทั้งที่ภาครัฐสนับสนุนให้ผู้มีรายได้น้อยได้รับโอกาสทาง การศึกษา แต่ภาครัฐก็ไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาได้อย่างครบวงจร ผู้ปกครองยังต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ สูงอยู่ ในการที่จะส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษ และเมื่อต้องการเข้าศึกษา ต่อในระดับสูงกว่าระดับมัธยมปลาย สถานศึกษาของรัฐก็ไม่มีเพียงพอต่อท้องถิ่น ทำให้ต้องเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในเมืองใหญ่ หรือบางครั้งอาจจะต้องเข้ามาศึกษาต่อในเมือง หลวง ซึ่งทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสูงขึ้นไปอีก ขณะเดียวกันปัจจุบันสังคมไทยมีความเชื่อใน เรื่องการศึกษาว่า จะต้องศึกษาในชั้นปริญญา ทำให้ผู้ที่ศึกษาในสายอาชีวะลดน้อยลง ซึ่งเป็นผลต่อ การขาดแคลนแรงงานที่เป็นวิชาชีพเฉพาะด้าน เพราะคนส่วนใหญ่จะหันไปศึกษาต่อในชั้น อุดมศึกษา ทั้งของรัฐบาล ที่มีทั้งมหาวิทยาลัยในระบบปิด และมหาวิทยาลัยในระบบเปิด รวมทั้ง ยัง มีมหาวิทยาลัยของเอกชนได้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในจังหวัดหรือเมืองใหญ่ๆ ในบริบทของบท เพลง “กำแพงปริญา” นี้ ได้กล่าวถึงการศึกษานอกระบบของความแตกต่างทางการศึกษา เป็นส่วน หนึ่งให้เกิดอุปสรรคเกี่ยวกับความรักของคนหนุ่มสาว ทำให้ความรักที่เคยมีต่อกันในสมัยยังศึกษา อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้แปรเปลี่ยนไปเพราะความแตกต่างกันของการศึกษา

6) การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “กำแพงปริญา” จากผู้ใช้

แรงงาน

บทเพลง “กำแพงปริญา” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงความผิดใจในความรักของหญิงสาวคนหนึ่งที่ถูกการศึกษาเข้ามามีส่วนกำหนดให้ความรักในสมัยเรียนของคนหนุ่มสาว หนึ่งต้องจบลง โดยฝ่ายหญิงสาวหลังจากผิดหวังในความรักและผิดหวังในการสอบเข้าศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษาจึงทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนให้ไปเป็นสาวโรงงานแทน ผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ฟังบทเพลงนี้ แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกคล้อยตามและรับรู้ถึงความหมายที่บทเพลงต้องการสื่อถึงความ แตกต่างกันทางการศึกษากลายเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่เข้ามากำหนดความรักของคนหนุ่มสาวและ

การศึกษายังสามารถปรับเปลี่ยนชีวิตคนให้แตกต่างกันอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้ใช้แรงงาน โดยมีผู้ใช้แรงงานบางคนกล่าวสนับสนุนการรับรู้บทเพลงนี้ไว้เช่นนี้

“ฟังแล้วเห็นใจคนที่รักกันแต่ เพราะการศึกษาทำให้ความรักไม่สมหวัง คนที่มีศึกษาน้อยๆ ไม่สามารถมีทางเลือกมากนักในเรื่องความรักรวมไปถึงหน้าที่การงานด้วย เพลงนี้ตรงกับชีวิต สาวโรงงานอย่างหนูเลย ชวนนักศึกษากับชุดคนงาน โรงงานมันต่างกันมาก”

(บัว ขาวกลาง ผู้ใช้แรงงาน โรงงานผลิตเบหมิ้งสำเร็จรูป: สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2551)

“เพลงนี้น่าจะตรงกับชีวิตจริงของใครบางคนที่เคยผิดหวังกับความรัก ต่าย แก้วร้องเหมือนคนที่ต้องผิดหวังจากความรักจริงๆ เพลงนี้ฟังแล้วทำให้ต้องยอมรับความจริงว่า รักแท้จะต้องแพ้เงินตรา หรือแพ้ต่อความแตกต่างของคนที่ได้เรียนหนังสือกับคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ”

(อุมาพร หมอฤทธิ์ ผู้ใช้แรงงาน โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก: สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“เพลงนี้มีจริงในสังคมแต่อาจจะแตกต่างกันไปในชีวิตจริงส่วนใหญ่จะต่างกันด้านฐานะมากกว่าพวกที่ไปแอบชอบคนที่เค้าฐานะดีกว่าเรา ต่ายน่าจะเข้าใจชีวิตสาวโรงงาน ได้เป็นอย่างดีเพราะต่ายก็เคยเป็นสาวโรงงานมาก่อน ก่อนจะมาเป็นนักร้อง คนที่แตกต่างกันทางฐานะน่าจะเจอปัญหาแบบนี้บ่อยๆ”

(บังอร ทิพาสิลา พนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร: สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

สรุปภาพรวมการรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “กำแพงปริญา” ที่ผู้ใช้แรงงานที่มีต่อบทเพลง

จากการสรุปการรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลง “กำแพงปริญา” สามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงที่เปรียบเทียบให้เห็นว่า ความแตกต่างกันของสถานะทางสังคม โดยในบทเพลงนี้กล่าวถึงความแตกต่างกันทางการศึกษา นำมาซึ่งความผิดหวังในความรักของคนหนุ่มสาวคู่หนึ่งที่เคยรักกัน ตั้งแต่วัยศึกษาอยู่ด้วยกัน แต่เมื่อทั้งสองคนมีความแตกต่างกันทางการศึกษาก็ทำให้ ความรักของทั้งสองคนสิ้นสุดลง โดยเฉพาะฝ่ายหญิงได้กลายเป็นสาวโรงงานทำให้มองตนเองว่ามีสถานะต่ำกว่า ฝ่ายชาย จึงต้องเสียดสีให้คนรักของตนขึ้นไปสู่สถานะที่ดีกว่า โดยไม่พยายามเรียกร้องความรักจากชายหนุ่มกลับคืนมา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่า ความแตกต่างของสถานะทาง

สังคมไม่ว่าด้านหนึ่งด้านใด อาจจะนำมาเป็นอุปสรรคขวางกั้นของความรักได้ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.4 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินค่าย ortsy

2.4.1 กระบวนการสร้างศิลปินเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินค่าย ortsy

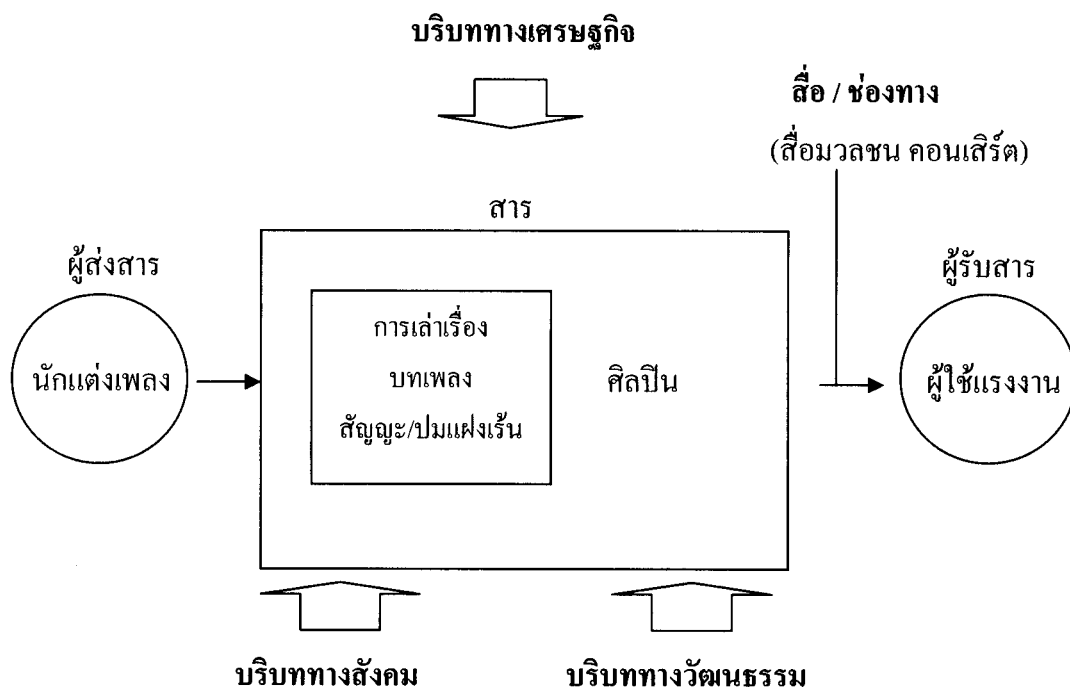
การสร้างศิลปิน ครูเพลงและค่ายเพลงนำค่าย ortsy มาสร้างคาแรกเตอร์ใหม่ โดยลบภาพความเป็นลูกทุ่งแบบเดิม ที่สวมกระโปรง ชุดราตรียาว หรือศิลปินลูกทุ่งหญิงบางคนจะใส่กระโปรงที่สั้น และใส่เสื้อผ้าที่ไม่มีมิติจะเป็นเสื้อผ้าที่สามารถมองเห็นเนื้อหนังได้ชัดเจนที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตที่เป็นจริง แล้วสร้างภาพใหม่ให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงานที่มีความทันสมัย/ความร่วมมือ แต่มีลักษณะความเป็นกุลสตรีไทยอยู่ด้วย โดยออกแบบให้ศิลปินค่าย ortsy แต่งกายโดยใส่เสื้อด้านใน โดยใส่เสื้อด้านนอกแขนยาวทับอีกตัวหนึ่ง สวมกางเกงยีนส์ โดยมีบางครั้งจะใส่เสื้อผ้าที่เป็นผ้าฝ้ายแบบไทยๆ โดยมีลักษณะการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีมิติดูเป็นหญิงไทยที่รสนวลสงวนตัว ซึ่งแตกต่างไปจากศิลปินลูกทุ่งหญิงในอดีต “เสื้อผ้าที่ทันสมัยและทำให้ดูเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อย” ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึง “ความเป็นกุลสตรี” และ “ความทันสมัย/ความร่วมมือ” เพื่อให้มีลักษณะเป็นภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงานหญิงที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่แสวงหาความสำเร็จให้กับชีวิต เพื่อทำหน้าที่สื่อความหมายกับผู้บริโภคหรือผู้ใช้แรงงาน และนอกจากนี้ทางค่ายเพลงยังนำเสนอถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของค่าย ortsy ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่งดงามของสังคมไทยให้สาธารณชนได้รับรู้ผ่านการนำเสนอต่อสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการแต่งบทเพลงกล่าวถึงผู้มีพระคุณไว้ในบทเพลงของค่าย ortsy ด้วยครูเพลง/ค่ายเพลงเพลงได้สร้างให้ศิลปินค่าย ortsy เป็นเสมือน “ภาพตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน” โดยการให้ “บทเพลง” ที่เกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน เป็นสัญลักษณ์ (sign) เพื่อสื่อความหมายถึงการเป็น “หัวอกอันเดียวกัน” กับผู้ใช้แรงงาน บทเพลงดังกล่าว อาทิ ดอกหญ้าในป่าปูน ขอใจกันหนาว นอนฟังเสียงฝน กำแพงปริญา เป็นต้น ตลอดจนการที่ค่ายเพลง พยายามสื่อให้เห็นถึงความกตัญญูที่ค่าย ortsy มีต่อผู้มีพระคุณ ยิ่งทำให้ค่าย ortsy ได้รับความนิยมมากขึ้นอีก เพราะในสังคมไทยจะให้ความเมตตา สงสารและชื่นชมต่อผู้ที่รู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การสร้างเรื่องราว (Stories) เพื่อนำมาบอกเล่าโดยการใช้นิยายครูเพลง/ค่ายเพลงสร้างให้ศิลปินค่าย ortsy เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน โดยการเขียนบทให้ตัวเองของเรื่องเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ดำรงชีวิตแบบปากกัดตีนถีบ ซึ่งมีลักษณะร่วมกับคนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นภาคเกษตรกรรมและผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยบางครั้งก็นำเรื่องราวชีวิตจริงของค่าย ortsy เอง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็น

จริงของผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ มาถ่ายทอดโดยการนำเรื่องราวนั้นมาสื่อสารเผยแพร่ภาพผ่านทาง วิดีโอการาโอเกะ และมิวสิกวิดีโอ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินค่าย อรทัย ให้ เป็นเสมือนตัวแทนของผู้ใช้แรงงานผ่านสื่ออื่นๆ โดยเน้นรูปลักษณ์และการนำเสนอ ผู้ใช้แรงงาน เป็นส่วนใหญ่

2.4.2 สรุปกระบวนการสร้างบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของ ศิลปินค่าย อรทัย

บทเพลงมีเวลาในการนำเสนอแค่ 3-4 นาที ดังนั้น ช่วงเวลาดังกล่าวผู้แต่ง เพลงซึ่งเป็นผู้ส่งสารต้องถ่ายทอดเรื่องราวของบทเพลงคือ ตัวสารผ่านศิลปินค่าย อรทัย ให้ทราบถึง เป้าหมายของบทเพลงให้ได้ นักแต่งเพลงจึงใช้วิธีการสร้างเรื่องขึ้นมาให้เหมือนนิยายเรื่องสั้นเรื่อง หนึ่ง โดยใช้วิธีการสร้างตัวละครขึ้นมาเป็นตัวหลักในการถ่ายทอดเรื่องราวของบทเพลง โดยนัก แต่งเพลงได้หยิบเอาสภาพความเป็นจริงของสังคมมาสร้างเป็นบทเพลง โดยมีโครงสร้างของบท เพลงเป็นสามส่วนด้วยกันคือ ตอนต้นเปิดเรื่องให้ทราบว่าใครเป็นตัวละครบ้าง ส่วนที่สองเป็น ตอนกลางเรื่องจะนำเสนอเรื่องราวการเผชิญกับปัญหาแล้วก้าวไปสู่วิกฤตของปัญหา และจบด้วย การสรุปเรื่องราวว่าจบไปในทิศทางใด ภายใต้บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาแต่ง เป็นบทเพลง เช่น การนำเสนอภาพเรื่องราวทางเศรษฐกิจของผู้ใช้แรงงานที่ส่วนใหญ่มีฐานะทาง เศรษฐกิจที่ต่ำ มีรายได้ไม่ค่อยจะเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต จึงไม่สามารถจะสรรหาสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆ ได้ เช่น บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” จะกล่าวถึงความต้องการจะแสวงหา ความก้าวหน้าและความสำเร็จในชีวิตจึงทิ้งสภาพความยากจนจากชนบทเพื่อเข้ามาใช้ชีวิตในเมือง หลวง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตนตั้งไว้บทเพลง “โทรหาแม่เฒ่า” บทเพลงที่กล่าวถึงการ ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่คือ โทรศัพท์มือถือมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารถึงกันในเวลาที่ต้องอยู่ไกลกัน ใน บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงหญิงสาวชนบทที่มีฐานะยากจนที่ต้องเข้ามา ทำงานในเมืองหลวงเพียงลำพัง และต้องทนกับสภาพความเหงาโดยปราศจากเพื่อนคู่คิด บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” กล่าวถึงสภาพความแตกต่างกันของสังคมเมืองกับสังคมชนบท บทเพลง “กำแพงปริศนา” เป็นเรื่องราวของความแตกต่างกันทางการศึกษาလာมาเป็นอุปสรรคของความ รักในการประพันธ์บทเพลงแต่ละเพลงนั้น นอกจากเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง ความไพเราะ ของทำนองและการใช้ภาษาที่สวยงามก็เป็นส่วนประกอบสร้างให้เกิดบทเพลงต่างๆ ขึ้นมา แต่ทั้งนี้ ทั้งนั้นทุกบทเพลงก็ได้ทำหน้าที่ในการช่วยผ่อนคลายความรู้สึก สร้างความบันเทิง และสร้าง กำลังใจไป อันนำไปสู่การยอมรับและได้รับความนิยมนจากผู้บริโภค ซึ่งแล้วแต่ผู้บริโภคจะนำสิ่งใด ไปใช้โดยการนำเสนอผ่านตามช่องทางต่างๆ ที่ผู้รับสารจะสามารถรับได้ ผ่านศิลปินค่าย อรทัย ซึ่ง

เป็นผู้ที่ถูกเลือกสรรแล้วว่ามีบุคลิกเหมาะสมที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
ผู้ใช้แรงงานได้ดีที่สุด ดังภาพด้านล่างนี้

(หมายถึง โครงสร้างสังคมเมือง ชนบท) (หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม)

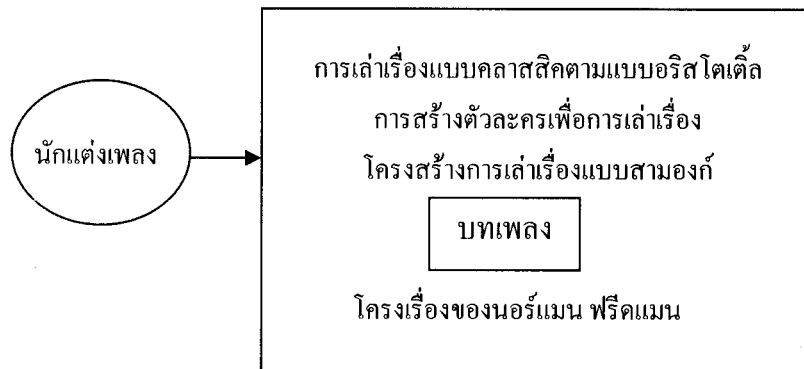
ภาพที่ 4.23 กระบวนการสร้างบทเพลงลูกทุ่งเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนของค่าย อร์ทัย

2.4.3 สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินค่าย อร์ทัย

แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ การสื่อความหมายเชิงรูปแบบ (Form) การสื่อ
ความหมายเชิงเนื้อหา (Content)

1) การสื่อความหมายเชิงรูปแบบ (Form)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การสื่อความหมายโดยการเล่าเรื่องของบท
เพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินค่าย อร์ทัย มีลักษณะโดยสรุปดังนี้

ภาพที่ 4.24 การสร้างบทเพลงของ ด่าย อร์ทัย

สรุปผลการวิเคราะห์วิธีการเล่าเรื่อง

สรุปวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน โดยวิธีการเล่าเรื่อง ประกอบไปด้วย ส่วนต่างๆ ดังนี้

1. การสร้างตัวละครเพื่อการเล่าเรื่องและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีตัวละครหลัก และตัวละครรองเป็นผู้ดำเนินเรื่อง โดยวางโครงสร้างและวิธีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิกของอริสโตเติล
2. สร้างเรื่องราวโดยการนำเอาปมประเด็นปัญหามาผูกเป็นเรื่องราว
3. มีโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (Three-Act Stucture) คือ องก์ที่ 1 ตอนต้น (The Beginnnng) เป็นบทนำ องก์ที่ 2 ตอนกลาง (The Middle) เป็นการดำเนินเรื่อง องก์ที่ 3 เป็นตอนจบ (The End) เป็นบทสรุปของเรื่อง
4. มีโครงเรื่องประเภทโชคชะตาในเชิงแนวเรื่องของ อนาคต ความรักในรูปแบบต่างๆ โครงเรื่องเกี่ยวกับท้องทุ่งและชีวิตของผู้คนที่ยากจนปรากฏอยู่ในบทเพลงตามการแบ่งโครงเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

ตารางที่ 4.13 การสื่อความหมายโดยการเล่าเรื่องในบทเพลงของค่าย อรทัย

บทเพลง	การสื่อความหมายโดยการเล่าเรื่อง				
	แก่นเรื่อง	ตัวละครหลัก	ตัวละครรอง	ปมขัดแย้ง	โครงเรื่อง
	(Theme)	(Main Character)	(Minor Character)	(Conflict)	(Plot)
ดอกหญ้าในป่าปูน	แสวงหาชีวิตที่ดีกว่าเดิม	หญิงสาวจากชนบท		ความยากจน- แสวงหาความสำเร็จ	ชะตากรรม
โทรหาแม่เฒ่า	การใช้โทรศัพท์เพื่อสื่อถึงความห่วงใย	น้อง	พี่	ความเหงา- ความคิดถึงคนรัก	ชะตากรรม
ขอใจกันหนาว	แสวงหาชีวิตที่ดีกว่าเดิม	หญิงสาวจากชนบท		ความเหงา- แสวงหาความสำเร็จ	ชะตากรรม
นอนฟังเสียงฝน	แสวงหาชีวิตที่ดีกว่าเดิม	หญิงสาวจากชนบท		สังคมเมือง- สังคมชนบท	ชะตากรรม
กำแพงปริศนา	ความรักที่ต้องผิดหวังเพราะความแตกต่างทางการศึกษา	น้อง	พี่	ความแตกต่างกันทางการศึกษา	ชะตากรรม

2) การสื่อความหมายเชิงเนื้อหา (Content)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ (Sign) เพื่อค้นหามโนทัศน์ (Myth) ที่แฝงอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินค่าย อรทัย โดยอาศัยบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีลักษณะโดยสรุปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในบทเพลงของค่าย อรทัย

บทเพลง	การสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์				ปมแฝงเร้น (Myth)
	Syntagmatic	Paradigmatic	Metaphor	สัญลักษณ์อื่น ๆ	
ดอกหญ้าในป่าปูน		ชนชั้นต๊อดดิน ชนชั้นสูง	เมืองสวรรค์ ดอกหญ้า ป่าปูน ดอกกุหลาบ	กางเกงยีนส์	ความเชื่อของคนใน ชนบทการแสวงหาชีวิตที่ ดีกว่าเดิมของนั้นจะต้อง เข้ามาใน กรุงเทพฯ ถึงจะ ประสบความสำเร็จ
โทรหาแห่นาค			ตัวไกลใจใกล้ วิตามิน	ภูมิคุ้มกัน ความเหงา	การใช้โทรศัพท์มือถือเป็น เครื่องมือในการสื่อสาร เป็นสิ่งโอ้อวดเพื่อ ยกระดับตนเอง
ขอใจกันหนาว			ชาวดิน ดอกฟ้า	เคียงข้างบน ทางเปื้อนฝุ่น	แสวงหาชีวิตที่ดีกว่าเดิม การต้องการผู้นำในชีวิต โดยมีความเชื่อว่าจะต้องมี คู่ครองที่สามารถช่วย เหลือตนเองและ ครอบครัวได้
นอนฟังเสียงฝน		สังคมเมือง สังคมชนบท	ป่าซีเมนต์		ความแตกต่างของสังคม เมืองกับสังคมชนบทใน ความเชื่อของคนใน ชนบทการแสวงหาชีวิตที่ ดีกว่า เดิมของนั้นจะต้อง เข้ามาในกรุงเทพฯ ถึงจะ ประสบความสำเร็จ
กำแพงปริศนา		คนมีการศึกษา คนไร้การศึกษา	กำแพง ปริศนา		ความเลื่อมล้ำทาง การศึกษาเป็นอุปสรรค ของความรักสะท้อนคติ ความเชื่อของสังคมไทย เชื่อว่าคนที่มีการศึกษาจะ ประสบความสำเร็จสูง กว่าคนไม่มีการศึกษา

สรุปผล การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของบทเพลงลูกทุ่ง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานพบว่าในแต่ละบทเพลงได้มีการนำการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ พบว่าผู้ประพันธ์สร้างเป็นบทเพลงขึ้น โดยมีปมแฝงเร้นที่มีอยู่ในวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม โดยอาศัยบริบททางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมมาสร้างเป็นบทเพลงลูกทุ่ง โดยในบทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” ที่มีปมแฝงเร้นที่มีความเชื่อว่าคนในชนบทที่ต้องการความสำเร็จในชีวิตแสวงหารายได้และความรู้จะต้องเดินทางเข้าไปทำงานหรือศึกษาในเมืองหลวงเท่านั้นถึงจะประสบความสำเร็จดังเป้าหมายที่ตั้งไว้และในบทเพลงยังสอนให้ทราบถึงความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความพยายามด้วยบทเพลง “โทรหาแม่เฒ่า” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นถึงค่านิยมในการใช้โทรศัพท์มือถือที่เกิดขึ้นในสังคมที่กลายมาเป็นเครื่องมือสื่อสารชนิดใหม่ในสังคมไทยพร้อมทั้งยังเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สื่อถึงความใกล้ชิดกันด้วย บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นที่มีความเชื่อว่าคนในชนบทที่ต้องการความสำเร็จในชีวิตแสวงหารายได้และความรู้จะต้องเดินทางเข้าไปทำงานหรือศึกษาในเมืองหลวงเท่านั้นถึงจะประสบความสำเร็จ และยังสื่อถึงความเชื่อในการหาคุ้มครองของผู้หญิงไทยที่จะแสวงหาผู้ชายที่สามารถเป็นผู้นำที่พึ่งพาอาศัยของตนเองและครอบครัวได้ บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นที่กล่าวถึงวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของคนในสังคมเมืองกับคนในสังคมชนบทและปมแฝงเร้นในความเชื่อของสังคมไทยในชนบทที่เชื่อว่า บทเพลง “กำแพงปริญา” เป็นบทเพลงที่มีปมแฝงเร้นอยู่ในบทเพลงที่กล่าวถึงการแบ่งแยกทางชนชั้นที่ยังมีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งการแบ่งแยกทางชนชั้นนั้นอาจจะแบ่งแยกได้หลายสถานะเช่นการแบ่งกันทางฐานะ แบ่งแยกกันทางสังคมหรือรวมไปถึงการแบ่งแยกกันทางการศึกษา

2.4.4 สรุปผลการวิเคราะห์การรับรู้การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินค่าย อรทัย ของผู้ใช้แรงงาน

จากการวิเคราะห์การรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานนั้นพบว่า ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าใจการการสื่อความหมายของบทเพลงได้ตามความต้องการของการสื่อความหมายของบทเพลง โดยผู้ใช้แรงงานรับรู้ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงแต่ละบทเพลงที่ศิลปินค่าย อรทัย เป็นผู้ถ่ายทอด โดยมีการประพันธ์เนื้อหาและโครงสร้างของบทเพลงที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาที่ปรากฏในบทเพลงก็สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้แรงงานจริง ซึ่งล้วนมีอยู่จริงในสังคม เช่น บทเพลง บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” เป็นบทเพลงที่ต้องการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ บทเพลง “โทรหาแม่เฒ่า” เป็นบทเพลงที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงการใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อ

สอบถามและแสดงความห่วงใยแก่กันและกัน “บทเพลง “ขอใจกันหนาว” เป็นบทเพลงที่สื่อให้เห็นถึงการที่หญิงสาวคนหนึ่งที่ต้องต่อสู้กับความเหงา ว่าเหว ในขณะที่ต้องใช้ชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพังคนเดียว บทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” เป็นบทเพลงที่สื่อให้เห็นถึงการที่หญิงสาวคนหนึ่งที่ต้องต่อสู้กับความเหงา ว่าเหว ในขณะที่ต้องใช้ชีวิตเพียงลำพังและรู้สึกคิดถึงบรรยากาศของบ้านเกิดทุกครั้งที่ได้ยินเสียงฝนตก และบทเพลง “กำแพงปริญา” เป็นบทเพลงที่สื่อถึงการผิดหวังในความรัก อันเกิดจากความแตกต่างกันทางการศึกษา

ตลอดจนผู้ใช้แรงงานมีความเชื่อว่า ศิลปินค่าย อรทัย คือ ตัวแทนของคนกลุ่มเดียวกันกับผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวของกลุ่มผู้ใช้แรงงานให้สาธารณะชนได้รับทราบ โดยมีบทเพลงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงนั้น นอกจากนี้บทเพลงยังทำหน้าที่ในด้านการบันเทิงให้มีความสุข มีการผ่อนคลายเมื่อได้ฟังบทเพลงนั้นๆ ตลอดจนบทเพลงยังทำหน้าที่ในการสร้างกำลังใจให้กับผู้ฟังได้เกิดพลังในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

3. การเปรียบเทียบความเป็นมา และสิ่งที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบความเป็นมาและสิ่งที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และ
ศิลปินต่าย อรทัย

ข้อเปรียบเทียบ	ไมค์ ภิรมย์พร	ต่าย อรทัย
1. ภูมิลำเนา	อุดรธานี	อุบลราชธานี
2. สถานะความเป็นอยู่	ยากจน	ยากจน
3. ศิลปินต้นแบบที่ชื่นชอบ	พรศักดิ์ ส่องแสง	ฮันนี่ ศรีอีสาน
4. เวทีการประกวดร้องเพลง	รายการอาชีพบ้านทุ่ง	รายการชุมทางเสียงทอง
5. อาชีพก่อนมาเป็นศิลปิน	รับจ้างทั่วไป	รับจ้างทั่วไป
6. การแต่งกายเมื่อมาเป็นศิลปิน	เสื้อยืดกางเกงยีนส์	เสื้อแขนยาวกางเกงยีนส์
7. สถานที่ปรากฏในบทเพลง	เป็นผู้ใช้แรงงานที่ยากจน	เป็นผู้ใช้แรงงานที่ยากจน
8. สถานะครอบครัวในบทเพลง	มีครอบครัวหรือคนรักแล้ว	โสด
9. เป้าหมายที่ปรากฏในบทเพลง	สร้างครอบครัวเพื่ออนาคต	แสวงหาชีวิตที่ดีกว่าเดิม
10. อารมณ์เพลงในการขับร้อง	สื่ออารมณ์สอดคล้องกับบทเพลงที่ ขับร้อง มีการสื่ออารมณ์ดังนี้ 1. อารมณ์ของการอ่อนวอนขอ ความเห็นใจจากคนรัก 2. อารมณ์ของความปรารถนาที่จะ ไขว่คว้าหาคนรักที่มีสถานะสูง กว่าตน 3. อารมณ์ของความมุ่งมั่นที่จะ ไขว่คว้าหาความสำเร็จ	สื่ออารมณ์สอดคล้องกับบทเพลงที่ ขับร้อง มีการสื่ออารมณ์ดังนี้ 1. อารมณ์ของการเหงา ว้าเหว่ 2. อารมณ์ของความปรารถนาที่จะ ไขว่คว้าหาคนรัก 3. อารมณ์ของความมุ่งมั่นที่จะ ไขว่คว้าหาความสำเร็จ 4. อารมณ์ของความผิดหวังที่ต้อง สูญเสียคนรัก

สรุปจากการเปรียบเทียบศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย พบว่า ศิลปินทั้งสองคนมีที่มาที่คล้ายคลึงกัน โดยภูมิถิ่นนาของศิลปินทั้งสองคนมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) เหมือนกัน ทั้งสองคนมีสถานะความเป็นอยู่มาจากพื้นฐานที่มีฐานะยากจนเหมือนกัน มีศิลปินที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการร้องเพลงเป็นศิลปินที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมือนกัน ศิลปินต้นแบบของไมค์ ภิรมย์พร คือ พรศักดิ์ ส่องแสง ศิลปินต้นแบบของต่าย อรทัย คือ ฮันนี่ ศรีอีสาน ศิลปินทั้งสองคนผ่านเวทีการประกวดร้องเพลงเช่นกัน คือ ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ผ่านเวทีการประกวดร้องเพลงในรายการอาชีพบันเทิง ศิลปินต่าย อรทัย ผ่านเวทีการประกวดร้องเพลงในรายการชุมทางเสียงทอง อาชีพที่ศิลปินทั้งสองคนเคยทำต่างก็มีอาชีพรับจ้างเป็นผู้ใช้แรงงานมาก่อนจะเป็นศิลปิน โดยศิลปินไมค์ ภิรมย์พร เคยประกอบอาชีพเป็นทั้งกรรมกรก่อสร้าง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานเสิร์ฟ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการใช้แรงงานทั้งสิ้น ส่วนศิลปินต่าย อรทัย เคยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และก่อนจะมาเป็นศิลปินศิลปินก็ประกอบอาชีพเป็นพนักงานในโรงงานผลิตยา เมื่อเข้ามาเป็นศิลปินอาชีพอย่างเต็มตัว ศิลปินทั้งสองคนก็มีเอกลักษณ์ในการแต่งกายให้เหมาะสมกับบุคลิกและบทเพลงที่ขับร้องคือ ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร มักจะใส่เสื้อยืดกางเกงยีนส์ ส่วนศิลปินต่าย อรทัย มักจะใส่เสื้อ 2 ชั้น โดยมีเสื้อแขนยาวสวมทับด้านนอกและมักจะสวมใส่กางเกงยีนส์ บทเพลงที่ศิลปินทั้งสองขับร้องเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงเรื่องราวของผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจน สถานะทางทางครอบครัวที่ปรากฏในบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีครอบครัวหรือมีคนรักอยู่แล้ว มีเป้าหมายที่จะสร้างครอบครัวให้ดำเนินไปสู่อนาคตที่ดีร่วมกันภายใต้สภาพความกดดันและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ส่วนบทเพลงของศิลปินต่าย อรทัย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตเพียงลำพัง ยังไม่มีครอบครัวหรือคนรัก มีเป้าหมายในชีวิตที่จะแสวงหาความก้าวหน้าหรือสร้างชีวิตให้มั่นคงดีกว่าเดิม ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหารายได้ที่มากขึ้นหรือแสวงหาความรู้ที่สูงขึ้นเพื่อยกระดับสถานะของตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิม

ส่วนอารมณ์เพลงที่ศิลปินทั้งสองถ่ายทอดไปสู่ผู้ฟังต่างสามารถถ่ายทอดอารมณ์เพลงของแต่ละบทเพลงได้อย่างลึกซึ้งกินใจ เสมือนศิลปินทั้งสองคนต่างเป็นเจ้าของเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงที่ถ่ายทอดออกมาตามบทเพลงนั้นๆ เช่น ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ใช้น้ำเสียงเพื่อสื่ออารมณ์ของการอ่อนหวานและห่วงใยต่อหญิงคนรักให้อยู่เพื่อเป็นกำลังใจให้ต่อสู้กับชีวิตร่วมกันเช่นในบทเพลง “ยาใจคนจน” และเพลง “เหนื่อยไหมคนดี” น้ำเสียงที่สื่ออารมณ์ถึงความปรารถนาในความรักพร้อมทั้งอ่อนหวานให้หญิงที่ตนปรารถนานั้นเห็นอกเห็นใจต่อความรักที่ตนแสดงออกไปปรากฏอยู่ในบทเพลง “อยากเด็ดดอกฟ้า” และใช้น้ำเสียงที่สื่ออารมณ์ของความมุ่งมั่นที่จะเดินทางไปสู่เป้าหมายที่ตนตั้งไว้ปรากฏอยู่ในบทเพลง “ชายแรงแต่นาง” และบทเพลง “ฟ้าขาวบนป่าช้า” ด้านศิลปินต่าย อรทัย ใช้น้ำเสียงที่สื่ออารมณ์ของความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะพบกับความสำเร็จใน

ชีวิต เช่น บทเพลง “ดอกหญ้าในป่าปูน” และเพิ่มน้ำเสียงที่สื่อถึงอารมณ์ที่เหงาว่าแห้วที่ต้องดำรงชีวิตในเมืองหลวงเพียงลำพังในบทเพลง “ขอใจกันหนาว” ขณะเดียวกันได้เติมท่วงทำนองการร้องที่เป็นเสียงเอื้อนแบบเพลงอีสานเข้าไปในบทเพลง “นอนฟังเสียงฝน” อีกด้วย น้ำเสียงที่สื่ออารมณ์ถึงการอ่อนวอนให้ชายหนุ่มอันเป็นที่รักช่วยโทรศัพท์มาหาจะปรากฏอยู่ในบทเพลง “โทรหาหน่อยเค้อ” และใช้น้ำเสียงสื่ออารมณ์ของความผิดหวังและยอมรับถึงการต้องเสียคนรักในสมัยเรียนให้ไปสู่สถานะที่สูงกว่าตนปรากฏอยู่ในบทเพลง “กำแพงปริญา”